SCRISORI ȘI ZAPISE DE MEȘTERI ROMÂNI

PUBLICATE PENTRU SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE CREDIT INDUSTRIAL = DE

N. IORGA

Un meșter de la Hurez

BUCUREȘTI

— 1926 —

SCRISORI ȘI ZAPISE DE MEȘTERI ROMÂNI

PUBLICATE PENTRU

SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE CREDIT INDUSTRIAL

DE

N. IORGA

BUCUREȘTI
1926

ERATĂ

A se îndrepta înainte de întrebuințare.

P. 10, r. 5 de jos: „Botășenî", în loc de Boțășeni.

P. 87, rîndul al 4-lea de sus, sărit și înlocuit prin dublarea celui precedent e acesta: Și pentru aceasta ne-am sfătuit, cu toții de obște, ca.

P. 94, no. LXXXI, la iscălituri, un punct după „Șolț".

D. PROF. N. IORGA

In legătură cu aceste scrisori apare, atît cît ce poate înjgheba din puţinele documente de caracter mai intim, o Istorie a meseriilor la Romîni.

Cîteva linii generale de orientare mi s'au părut totuşi necesare înnaintea acestei culegeri.

I.

Meşterul cel mare a fost — şi a rămas pănă azi şi, cu oarecare inteligenţă în organisarea învăţămîntulului, ar putea să fie şi mai mult, — ţeranul.

Aici nu poate fi vorba, ca la artă, şi de o influenţă a vieţii claselor superioare; totul vine de la aptitudinile înseşi ale rasei.

Afară de fierărie, care, cu marile precedente preistorice, a rămas lucru ţigănesc la Romînii din ţara liberă — în Ardeal alţi străini avînd sarcina de a da uneltele de metal —, săteanul nostru fabrică, şi cu uşurinţă, cu îndemînare, cu un remarcabil simţ al frumuseţii, tot ceia ce-i este de nevoie în viaţa sa modestă.

Ba, mai mult decît atîta, el, care e şi rotar, făcîndu-şi carul, şi dulgher şi multe de toate, ajunge şi la specialisare *şi* la fabricaţia pentru vînzare.

Astfel ramuri de industrie ţărănească în vederea desfacerii se alcătuiesc încă de la înce-

put, adecă până unde pot ajunge documentele — deci şi înaintea lor: vărari, chiar pietrari şi zidari rurali, puţari, şindilari, dogari, olari, piuari, blidari, cărbunari.

La tîrgurile de ţară, pe pieţele din oraş ei apar cu carăle lor, desfăcînd produsul unei munci la care se succedează după aceleaşi vechi procedee generaţiile.

II.

Ţeranul e însă întrecut de tovarăşa lui, de femeia gospodăriei.

Ea-i coase pe toţi, încălţămintea singură, opinca, rămînd în sama bărbatului, iar căciula şi cojocul în aceia a unor meşteri de oraş. Pînza se ţese în casă, bărbaţi putînd fi însă inari şi — cu toate că n'am găsit şi acest cuvînt—cînepari. Materialul întreg al îmbrăcăminţii supţiri, al veşmîntului alb, vine de la dînsa. Bărbaţilor însă li se păstrează rolul de a bate în piuă sau dîrstă stofa, încă aspră, ieşită din truda femeiască.

Această industrie de casă trece şi în mănăstirea de maice, unde se lucrează şi stofe de mătasă şi solide mohairuri cu ţesătura strînsă şi frumosul luciu [1].

Dar de la toţi aceştia cari practică meşteşugul fără a fi meşteri n'avem scrisori în legătură cu această ocupaţie lăturalnică. În curînd

---

[1] În Bucovina însă, după ocupaţie, alături de „dimia sîrbească", se fac „doloame" din „muhair nemţesc"; Simion Reli, *Bucovina vremurilor grele*, Cernăuţi, 1926, p. 18.

cred să pot da scrisori de ţerani care nu manifestă însă decît sufletul ţerănesc al oamenilor.

III.

Industria de casă ajunge a fi însă şi boierească.

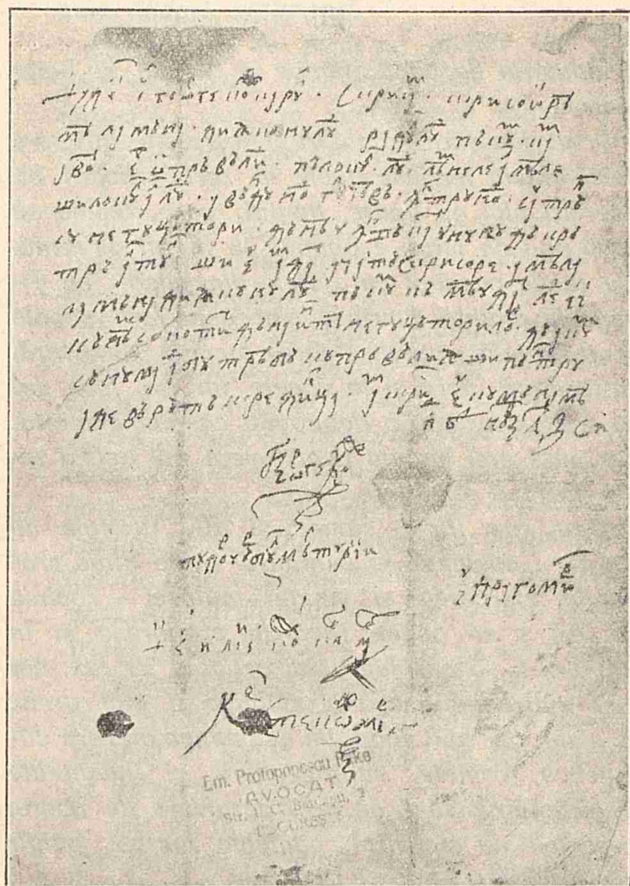
În curţile fără primblări şi fără visite, din care deci femeia nu iese decît la rari prilejuri, ba une ori nici nu apare, timpul, care trebuia să pară aşa de lung, e ocupat cu lucrul de mînă. Cu fetele casei şi cu „fetele din casă“, cu Ţigancele anume deprinse la aceasta, fără „şcoală profesională“, cu ţesătoare tocmite de afară, sau putînd lucra şi la casele lor, se face tot ce e necesar într'o economie casnică discretă, dar mult mai bogată decît avem noi astăzi într'o trufaşă expunere.

Deci, pe lîngă cămeşi şi alte articole de pînză — postavul se cumpără —, pe lîngă producţia, toarcerea şi ţesutul mătăsei — rochea se taie şi se coase însă la croitorese şi la croitor —, se vor face aici articole de lux, din cele mai frumoase, mai scumpe şi mai grele. E sigur că mult timp din asemenea ateliere domestice, formate, supraveghiate şi îndemnate de stăpîna însăşi, au ieşit perdelele de uşi, perdelele de mormînt, odăjdiile lucrate cu fir ale preoţilor.

Afară de scrisoarea unei Doamne, Elina, a lui Matei Basarab, care nu putea să încapă aici, scrisori din această lume a industriei private nu se puteau aduce.

IV.

Cei d'intăiu meşteri din afară, publici *au fost străini, nemţi şi din Sudul slavo-bizantin, dar*

Scrisoarea lui Gheorghe Cojocaru din Urlaţi (1692).
Textul la tablă.

mai ales din lumea săsească, Polonia necontribuind cu nimic în această privinţă. Am găsit

cîteva acte, fără mare semnificație, de la acești inițiatori și învățători pentru ai noștri, formați mai tărziu în deosebitele ramuri ale meseriilor. Abia secolul al XVII-lea va fi acela cînd se va putea întemeia o clasă puternică de meșteri romîni.

Ei păstrează însă caracterul gospodarului rural ori de mahală, tinzînd, dacă se poate, către scutirile și onorurile boieriei de ultima clasă. Nu există o psihologie de meseriaș distinctă de a altor locuitori, acea psihologie care interesează așa de mult la alte neamuri unde această clasă a determinat de atîtea ori, și esențial, istoria națională.

Deci ce am putut da de la dînșii sînt numai zapise. Iubitori de pămînt, îndrăgiți de căsuța lor, mulțămiți de o strînsă viață familiară, ei cumpără și vînd, clădesc și repară locuinți care n'au nimic din caracterul atelierului, ucenicul fiind pe lîngă stăpîn mai mult ca un copil al lui, menit să iasă pe deplin căpătuit și mai adesea și însurat de la învățătorul lui.

V.

Secolul al XVIII-lea, adecă a doua jumătate, mai organisată, mai „filosofică“ decît întăia, strîns legată de datina seculară, creiază, după tipicul bizantin neschimbat, pe care l-au împrumutat, l-au copiat și Turcii otomani, breslele *în sens oriental.*

Breslașul nu mai e vechiul „frate“, trăind liber, fără altă constrîngere decît de la semenii săi, „bătrînii“ sau cei de aceiași vrîstă. Statul

îl domină şi-l conduce; el trebuie să între în prescripţiile multiple ale unei reglementări tipice, foarte minuţioase.

Cum e o vreme cînd se scrie, se „trece la condică“ tot ce se petrece în societate, dacă nu găsim des scrisori schimbate între meseriaşi, avem viaţa lor de familie înregistrată în procesele dintre soţi la Mitropolie — şi condicele pentru Bucureşti, din fericire, s'au păstrat —, şi avem, iarăşi, plîngerile acelora cari se cred nedreptăţiţi de organele Cîrmuirii.

Din acestea am putut face o destul de largă recoltă.

Şi isprăvim prin plîngerea atîtor breslaşi năpădiţi de străini în epoca de modernisare a Regulamentului Organic. Conştiinţa colectivă se pronunţă, — dar din nenorocire ea se rosteşte numai într'un strigăt de agonie.

Va fi de nevoie ca în epoca noastră, care trebuie să fie, nu numai de întregire teritorială, dar şi de înviere naţională organică, să putem trezi şi alte glasuri, creînd o mentalitate care să dea o coloraţie de clasă, sau de îndeletnicire măcar, marelui suflet romănesc, la care ne gîndim aşa de puţin în formele şi reformele noastre.

N. Iorga.

Vălenii-de-Munte, 8 August
1926.

I.

Hans cojocarul, fratele dumitale şi supus al dumitale (către fratele Iacob, din Braşov). Să ştii, frate, că i-am spus lui Dumitru că să-i arătaţi cum că trebuie să aştepte cu straja, dar ce să facă el? Era de mult la dumneata toată ziua, şi dumneata ştii bine că ai mulţi oaspeţi, şi i-ai dat de lucru cu oaspeţii. Atîta cere ca dumneata să-i scrii ce are de făcut. Aşijdea unchiul nostru Matei te-a rugat să-i trimeţi o şea şi o păreche de lacăte, care poate ştii că nu i le-ai trimes: şi asta să i-o arăţi. Au dat fata după croitor: de Sîmpietru e nunta...

Târgovişte, după Sfintele Rusalii, anul 1534.

(Hurmuzaki, XI, pp. 368-9, no. DCXC.)

II.

Eu, Toma, zugrav din Suceava, om de casă al Măriei Sale Domnului Moldovei Petru Voevod, mărturisesc şi recunosc prin aceasta că, eu cerînd nişte lucruri, ale unui anume Mihail, răposatul mieu frate, care erau oprite şi păstrate într'o ladă însemnată, de la dumnealor judele şi juraţii cetăţii Bistriţa, ei mi-au dat cinstit în mînile mele

acele lucruri puse în scrinul acela şi din nou însemnate, mai ales cu acea învoială ca pe toate acelea să le înfăţişez tot Măriei Sale lui Petru, Domnul Moldovei. Ceia ce fiind în sarcina, după primirea lor adevărată şi de fapt, a acelei lăzi însemnate, îi arăt pentru aceia slobozi de orice datorie, pe jude şi pe ceilalţi juraţi şi pe toţi locuitorii acelei cetăţi a Bistriţei prin mărturia scrisorilor mele. Pe care am crezut să li le dau supt pecetea mea obişnuită. Dată Vineri după Sfînta Cruce, anul Domnului 1541.

(Hurmuzaki, XII, p. 400, no. DCCLV.)

III.

1665.

† Adecă noi butnarii de Măriţii, anume Vasilie, starostea de butnari, şi Ionaşco Dicul ot tam, i brat ego Vasilie, şi Dumitraşco sin Căzacul, şi Dumitraşco sin Dicul, şi Vasilie sin Isac, noi toţi scriem şi mărturisim cu acest adevărat zapis al nostru cum am văndut neşte dealniţe ce au fost între vaduri, a' noastre, a' butnarilor, ce sint de într'o piatră, ce iaste locul Beserecanilor, spre deal, pre o obrăjie ce iaste pre den gios, de spre locul Bistriţei, pănă în Soci supt deal, într'un giugastru ce iaste un buîr, în seamnele ceale bătrăne. Am văndut sventei mănăstiri Beserecanilor, cănd au văndut şi tărgoveţii dumbrava iară Beserecanilor, şi ne-au dat călugării 43 de lei bătuţi, şi atuncea îmbla leul 100 lei bani proşti şalăi, în zilele Dabije-Vodă, şi aceale dealniţe le-am văndut cănd au trimis Dabijea-Vodă pre dumnealui pre Costantin Bantăş şi pre Costantin A-

rapul, să facem oameni de oaste. Deci noi, navănd ce face, să rădicăm acea nevoe, noi ne-am vorovit cu toţii şi am văndut aceale dealniţe Beserecanilor. Şi 'ntr'aciasta tocmală au fost şi dumneaalui Costantin Bantăş şi Costantin Arapul şi Esav şoltuzul şi popa Ionaşco şi Toderaşco Hăso şi alţi orăşani bătrăni şi tineri. Aşea scriem şi mărturisim noi că acest adevărat zapis al nostru şi întru urma noastră cine să va rădica deîn feciorii noştri sau deîn nepoţii noştri, să scoaţe nescare zapise, să mai zică, au treabă cu aceale dealniţe, ce să nu să mai crează acealea zapise, că noi de mare nevoe le-am văndut aceale dealniţe. Şi pretru mai mare credinţă au iscălit aceşti boiari şi şoltuzul au pus peceatea oraşului, şi popa Ionaşco iscălitură, şi noi toţi deagetele, ce să cheamă peceţi, să să ştie. Mesiţa Mai 7, vleat 7173.

(Hasdeu, *Arh. istorică*, I, pp. 79-80, no. 98.)

IV.

1666.

Adec[ă] eu Isac croitoriul den Iaşi şi cu femeia mea Ştefania şi cu mama Mica şi cu sorumea Tudora scriem şi mărturisim cu acestu zapis al nostru cum noi de nime siliţi, ce de a noastră bună voe, am vîndut un loc de casă, care loc iaste den sus de Vătaţi, alături cu locul lui Gligori Cepragariului ce iaste lăngă beserica Ghenghei lui ...onariului şi femeii saale (rupt) şi fičorilor lor direptu doisprece lei bătuţi, şi mi i-au făcut toată plata deplin. Şi la acesta zapis căndu s'a făcut s'au prilejit mulţi oa-

meni buni bătrâni, anume dumnealui Gheorghi Vornicul den poartă şi Ursul Boghirlan şi Vasilie nepotul Botoşancăi şi Lazor ginerele lui Gligorie şi alţi oameni buni, şi au fost şi Vătaţi şi ginerele Văscălinei. Deci şi noi, văzându tocmaala de bună voia lor, noi ce am iscălit şi ne'm pus peceţile şi degetele ca să fie de mare mărturie şi de credinţă acestu zapis. Şi eu Toader de la Solomon Vornicu am scris zapisul să ştie.

U Ias, lt. 7175, msţa Sep. 8.

Isac croitor, Ştefania, Ursul Boghirlaan, Lazor, Gligori zet (ginere) Vasculina, az (eu) Toader diiac iscal.

(Revista *Ion Neculce*, II, no. XXXV.)

V.

c. 1667.

Adecă eu Ştefan Sîtariul, feciorul lui Constandin Sîtariul din Vişteleşti, scriu şi mărturisăsc cu acest zapis al mieu cum am avut un nume de zlotaş acole în sat în Vişteleşti. Deci cîte nevoi reli era, tot li-am plătit, până de la o vreame am sărăcit şi n'am avut puterea să mai biruesc nevoile ce era, numai să dau ţara, că era de nume cîte 6 ughi şi cîte 5 ughi, pînă sărăciiu, de tot. Deci, neavînd ce face, venit-am şi cu mare rugăminte am căzut la dumnealui Necolai Buhuş, Logofătul cel Mare, de i-am vîndut nişte stupi ce au avut, cu loc de prisacă şi cu zămnic cu tot, acolo la Vişteleşti, şi m'am plătit de acilea nevoi.

(Antonovici, *Documente bîrlădene*, II, pp. 152-3, no. CLXVIII.)

VI.

1669.

Adecă noi, Alexandru Vulpe săoariu, şi nepotul mieu Toader scriem şi mărturisim cu acest zapis al nostru, de nime nevoiţi, nici asupriţi, ce de a noastră bună voe am vîndut a noastră dreaptă ocină şi moşie ce avem de pe părinţii noştri, o pivniţă gata şi cu iocu cu tot, ce iaste în tîrgu în Iaşi, lîngă sfînta mănăstire lui Bărboi din sus şi de către uliţă. Aciastă pivniţă şi cu loc cu tot am vîndut-o noi dumisale lui Sturza Stolnicul cel Mare drept 300 de lei şi ni-au plătit dumnealor deplin aceşti bani toţi înainte noastră şi înainte dumnilor sale boerilor celor mari care sîntu iscăliţi mai gios.

Aşijdere deosebi eu, Alexandru Săoariul, singur, fără nepotul mieu, am mai vîndut o casă, cu loc cu tot, lîngă aciastă pivniţă, ci-am scris mai sus, care o am cumpărat eu de la Neniul cizmariul dreptu treizăci de lei bătuţi. Şi aciasta o am vîndut cu loc cu tot iarăşi dumisale lui Ilie Sturza Stolnicul dreptu aceşti bani, dreptu cît o am cumpărat eu, şi mi-iau plătit deplin, ca să să ştie.

Vlet 7177, Mart 3.

(Urmează boierii.)

Revista *Ioan Neculce*, an. 1925, p. 129, no. XIII.)

VII.

1669.

Adecă eu Boghiţa Mitoşelului, staroste de cismari, şi cu fata mea, Paraschiva, şi nepotul mieu, Năstasă, scriem şi mărturisim cu aceasta adevărat zapis al nostru cum noi de nime siliţi nici asu-

priţi, ce noi de a noastră bună voe ni-am învoit şi am vîndut o case cu loc cu tot, ce este lîngă locul popii lui Sidor şi lîngă lacul Ursoae, acel loc cu casă l-am vîndut Svinţii Sale lui Macarie, egumenul de la mănăstire lui Golăe, şi a Svenţiei Sale egumen Hristofor de la mănăstirea lui Bărboiu. Acesta loc ce mai sus scri iaste de la moşii miei. Şi l-am vîndut drept 30 lei bătuţi, bani gata. Să n'aibă nime nicio treabă, din feciorii miei sau din fetele mele sau din nepoţii miei, că eu de bună voe mea l-am vîndut dinainte a mulţi oameni buni. Şi am făcut Svinţii Sale acest zapis ca să aibă a-şi face şi drese domneşti. Şi pentru credinţa mi-am pus peceţile. Şi eu, Silivestru diiaconu, am scris zapisul, să să ştie.

7177, April 20, Boghiţa, Năstasă, Paraschiva, Ioan Băluţă, brat Gheorghe but[nar], Ghinea, Panaiti băcal, Simion, Costandin brat Răiţă, m'am tîmplat.

(Revista *Ioan Neculce*, an. 1925, p. 173, no LXXXVII.)

VIII.

4 Ianuar 1682.

Eu Ştefan zugravul (arată) precum mi-am lăsat eu la darea sufletului miu pe sama Aniţii ca să mă grijască. Alta n'am avut nimică fără casă, care casă este în pupur (= popor) la Curălari. Şi acè casă îmi este mie locul cumpărătură de la Alexandra zugrăviţa, pe banii mii, şi am dat soţu-miu Aniţii casă cu loc cu tot ca să mă grijască. Iară o căscioră mică ce iaste din dos,

să hie a babii, iară cu casa ce am dat (pentru că Anița l-a îngrijit „la bula mè".) Marturi mulţi oameni buni şi ulicani, anume Vlasi Curălar şi Costantin staroste di curălari şi Ursu făclier şi Alecsandru tij făclier şi Ursan făclier şi Catrina și Mihalcioe și diiacun Andreiu şi mulţi oameni buni... Şi, eu, preutul Gligoraşcu duhovnicul, am scris.

Az pop Grigoraş iscal.

Şi locul casăi au fost neistovit, şi au mai dat soţul mieu Aniţa 4 (?) potronici.

Şi eu, Ştefan, m'am răsbolit după vremea culesului pănă la Bobotează : am dzăcut tot în pat, şi m'au grijit şi m'au socotit tot soţul meu Aniţa, şi au chialtuit tot de la dănsa, că au fost spaimă cînd Leşii, şi n'am putut eşi trei luni afară, şi tot ia m'au socotit. Nici să nu mai aibă val de nimerile, precum am scris în zapis în faţă.

De aciasta mărturisescu ca să să ştie.

(Iorga, în *Analele Academiei Române*, XXXV, pp. 345-6.)

IX.

5 Septembre 1685.

Alexandra, fămeia zugravului lui Neculaiu celui bătrăn den Iaşi (dă) o casă ci-au fostu mai bătrănă şi cu altă căscioară ce iaste făcută în locul grajdului, amăndoao alăture, den sus de dughianele care am văndut lui Statie bulucbaşii, şi aceste case săntu alăture cu dughianele călugărilor de la Aron-Vodă, mai den gios, şi lăngă casa Aniţii, care o ţănut zugravul Ştefan, den

gios, şi alăture aproape, şi între dughianele care am vîndut lui Statie bulucbaşii, şi la mijloc, între aceste case. Şi aceste case le'm văndut dumisale Mării, fămei Nicăi Săimanului, dereptu dzece lei bătuţi, ca să fie dumisale ocină şi moşie. (Marturi) mulţi oameni buni, vecini, uliceni de aproape, anume Dumitraşco zăt Potropăscul şi Aniţa, vecini de aproape, şi Neculaiu, staroste de curălari, şi Vasilie Căldărarul şi Ghiorghiţă Săimanul şi Gligoroae şi Dumitru şi Vasilie curălarul şi Zota.

† Şi eu, Mărie, cumpărătoare, mi-au fost tocmală cu Alecsandra cè bătrănă, zugrăviţa, vănzătoare caselor, să şaadză în casă, şi să o socotescu pănă va muri. De aceasta scriu, ca să se ştie.

(Iorga, în *Analele Academiei Române*, XXXV, p. 346.)

X.

1700.

Adecă eu Petru săn Văsii Cur Negru, dăstarul ot Schiai, dat-am credincioasa cartia noastră ca să fie de bună şi mare credinţă la măna dumnialui jupănului Andriiaş Hianeg, precum să să ştie că am tocmit cu dumnialui de i-am văndut dărsta mie, care dărstă iaste din sus de toată, şi din jos iaste vecin Radul, ginerele lui Văsii Văltură, anume Radul, şi tomala ni-au fost f. 110, cu bani gata, şi m'au dat şi pămăntul schimbu, 30 holde. Şi aşa i-am văndut de a mia bună voe, ca să aibă a o stăpăni cu pace, şi de nimia nicio supărare să n'aibă. Aşişderia, şi dumnialui mi-eu dat voe şi slobozenie, căte zile voi avia, să şez

la dărstă, şi ce va fi venitul de la dărstă după strae să fie al mieu, şi eu să dau dumnialui pe an căte 6 orţ, iar alt nimic să nu dau. Şi aciale 3 olde s'au preţuit la bani cari sănt scriş mai sus, pentru schimb. Şi, pentru mai mare şi adevărată credinţă, mi-am pus mai jos şi diagetele în loc de peciate, ca să criază în tot locul şi la fieştece judecată. Şi, cănd s'au făcut scrisoarea aciasta, fost-au de faţă mulţi omeni buni, care mai jos să vor iscăli anume.

Iunie 4 zile.

Eu Petru.
Eu Mariia, femiaia lui Petru.
Eu Petcul Mortco, martor.

Şi am scris eu, Ortia Logofăt, cu zisa lor, şi sănt şi martor.

(*Braşovul şi Românii*, pp. 324-5, no. 4.)

XI.

1710.

Eu, Silion, ficiorul lui Neculai, nepotul Petrii ci-au fost căpitan, şi cu surorile meale, cu Safta şi Iliana, făcut-am acestu adevărat zapis al nostru la mîna preutului lui Ion de la bесereca dumisale răpăosatului Iordachi ci-au fost Visternic Mare şi hiilor Moliftii Sale, Ursului diiaconului şi lui David ş'a lui Vasilie, ca să le hie de mare credinţă şi ca să să ştie precum noi de nime siliţi nici asupriţi, ce de a noastră bună voe am vîndut dumilorsale a noastră driaptă ocină şi moşie,

un loc de casă din tîrgu din Eş ce este pe Uliţa Strîmbă între locul lui Voico şi între locul casii lu Vasilie ci-au fost Armaş şi pîn în locul lui Mihălachie Tr. ci-au fost hotnog: acesta l-am vîndut noi preutului Ion şi hiilor Moliftii Sale ce mai sus sintu scrişi drept opsprece lei... bani gata; deplin ni-au dat întru mînule noastre. Şi, cîndu am vîndut noi acestu loc, ni-am întrebat pe toţi oaminii noştri şi toţi megieşii di pen pregiur şi nime n'au vrut să cumpere; pentru acè nime ca să n'aibă a să amesteca la aciastă vînzari a noastră, ce să le hie lor dreiaptă ocină şi moşie în veci. Şi la vînzare aciasta s'au prilejit mulţi uliceni şi dipenpregiur megieşi, cari toţi mai gios sintu iscăliţi, şi noi încă pentru mai mare credinţa ni-am pus mai gios degetele în loc de iscălitură ca să să ştie. Şi eu Ghiorghii Carpu diiacul am scris. Şi nescare zapise vechi a casălor ş'a locului de s'are află să nu să ţie în samă, căce s'au furat acele zapise. U Ias, lt. 7218, Mai 20.

Silion săn Neculai, vândzător; Safta, văndzătoare; Iliiana văndzăture, Ireu (preutǐ); Ghiorghie martur; Mihălache biv hotnog; Ghiorghiţă Ghenghe iscal (am iscălit); az erei (preut) Ilii; Toader Anghelache, unchiul acestor copii ce au vîndut; Pătraşcu... Vornic ot Botoşeni; az ereu (eu, preut) Enachie m'am prilejit la datul banilor, ot Botăşani; erei (preut), Toader et Boţăşeni martur m'am prilejit la datul banilor; erei (preut) diacon Ghiorghie; Ion ficiorul lui Belici martur; Vasile Poprişcanul martur.

(Revista *Ion Neculce*, I.)

XII.

1716.

Adecă eu Tănasie Croitoriu din tărgu din Focşani din Ţara-Romănească de preună cu soţul meu Măriuţa scriem şi mărturisim cu acistu adevărat zapis al nostru la măna dumisale giupănului Hrumuzachea Medelniceriul, ficiorul dumisale Cărstea Vornicul din Eşi, precum să să ştie că noi, de nime siliţi, nici asupriţi, ce de a noastră bună voe, am văndut a noastră dreaptă ocină şi moşie de cumpărătură, un pogon şi o hirtă de vie făcătoare în dealul Odobeştilor, în capătul viilor dumisale Vornicului—, Insă vie cu cramă cu tot şi cu 2 căzi. Care vii le-am cumpărat şi noi de la femeia Neculii starostei de croitori ot Munteni, anume Irina, şi de la maica sa Nastasie, şi noi le-am văndut dumisali drept cinzăci de lei bătuţi, ca să-i fie de acum înainte dreaptă ocină şi moşie dumisale şi giupănesii dumisale şi cuconilor şi nepoţilor stătătoare, neclătită şi neruşàită în veci. Şi, cănd am văndut dumisale aceste vii cu căsoae, mai nainte ne-am întrebat toţi fraţi şi rezeşi noştrii, ca să o cumpere, şi nime nu s'au aflat ca să o sprijănească, făr decăt dumnealui giupănul Hurmuzachi Medeniceriul. Şi noi, văzănd că ne-au dat dumnealui plată deplin în mănule noastre, i-am făcut şi noi acistu zapis de nainte a mulţi oameni buni, preuţi şi oameni bătrăni şi tineri cari mai gios s'au şi iscălit, carii au ştiut carte, iar carii n'au ştiut, ş'au pus peceţi cineşi pre nu-

mele său. Şi noi pintru mai mare credinţă ne-am pus degitile şi i-am dat toate zapisele cele vechi de cumpărătură, ca să să ştie.

Eu Tănasie, vănzător.

U Focşeni, lt. 7225, mesiţa Noemvrie 20.

(*Arhiva societăţii ştiinţifice şi literare din Iaşi*, I, p. 382.)

XIII.

1722.

Adecă eu Iacov din Dobriceani dat-am scrisoarea mea la măna popei lui Grigorie ot Bodeşti cum să să ştie că m'am tocmit cu Sfinţia Sa să-i fac mii 6, căte bani 90, de cărămidă, şi mi-au dat bani toţi în mănă, să-i fac cărămidă bună, să-i placă, la zi, când ì va trebui aciastă. Şi, pentru credinţă, mi-am pus şi numele ca să să crează.

Fevruarie 3, 7230.

Eu, Iacov platnic.

(*Studii şi documente*, XIV, p. 131, II, 1.)

XIV.

1724.

† Adecă eu, Constantin Său, înpreună cu Radu Piele, înpreună cu Vasile Buşcul, dat-am acest al nostru zapis la măna dumnealui jupănului Grigorie precum să să ştie că ne am tocmit cu dumnealui ca să-i lucrăm piei de capră 320, însă piialea pă taleri 15 pol, şi piele să fie toată gata la Rusalii. Iară care din noi nu o lucra piele bine au le ar schimba, să avem a le plăti

pielea căte taler 1. Şi pentru credinţa ne am pus iscăliturile mai jos, ca să să crează.

Mart 22 d., leat 7232 [1724]. Şi s'au dat peile în ammă (=măna) lui Costandin Său, şi Costandin Său să-i dè în vreme dumnelui jupănului Gligorie, precum scrie şi zapis mai sus, şi, dă să va schimba vr'o pele, să poarte Costandin Său griji.

† Eu Costandin Săul. Eu Radul Pielea. Eu Vasile Buşcul.

Şi s'au dat dăn bani peilor taleri 4, şi, cănd va veni ziha şi să vor ridica marfa, să vor da şi ceelaţ bani, care fac taleri 12.

Să să ştiea că au dat jupănul Gligorie jupănului Costă Şafarica tal. 13 ca să plătească măştărilor care au lucrat păilă (=pieile), şi să fie dumnealui volnic să aducă dumisale păilă (=pieile) la măna jupănului Gligoriea.

(*Studii și documente*, XII, pp. 23-4, no. XXXIV.)

XV.

1725.

Adecă eu Costandin Său, înpreună cu Radu Voichiţă i Vasile Buşcor, dat-am zapisul nostru la măna dum. jupănului Gligore precum să să ştie că, avănd noi mare pricină cu dumnealui pentru neşte piei ce le-am lucrat dumnealui, şă eşind vr'o căteva piei nelucrate, şi dum. lăpădindu-ne toată marfa ca să i-o plătim, deci, avănd şi judecată înnaintea boiarilor, apoi ne am înpăcat cu dumnealui ca să ne întoarcă dumnealui piei 7, şi să i le plătim dumnealui, piialea căte taleri 1 pol, ce să face pă 30 de piei taleri

45. Şi am pus zi ca să dăm aceşti bani la Sfeati Petru, făr de niciun cuvănt. Iar, nedănd bani la zi, dupre cum scrie zapisul, să fie dumnealui volnic a ne apuca cu strănsoare ca să dăm aceşti taleri 45 ce scriu mai sus. Şi, de să ar face vr'o chieltuială, să fie tot de la noi, iar dum. să aibă a ne trimite dumnealui încă piei 49.

Şi pentru credinţă ne am pus iscălitura mai jos, ca să să crează. Insă piialea care nu-i va plăcea, aceaia să ne o întoarcă.

Octomvrie 27, leat 7234.

Din suma acestui zapis ce scrie mai sus, taleri 45, au dat Costandin Său taleri 10, i Radul Voichiţă au dat taleri 10, i Vasile Buşcur taleri 10. Şi au rămas să mai dăm taleri 15.

Dechemvrie 27, leat 7233. Eu Radul Voichiţa, Eu Vasile Buşcul. Eu Costandin Său.

(*Studii şi documente*, XII, pp. 206, no. XXXVIII.)

XVI.

1727.

Adecă eu Iancul Cizmariul i Costandin Croitoriul de la Brăncoveni dat-am zapisul nostru ca să fie de bună credinţă la măna dumnealui logofătului Şerban Stoinescul precum să să ştie că am luoat de la dumnealui 2 buţi de vin roş: o bute de vedre 74 şi 8 ocă, şi aciasta o'm tocmit vadra bani 33. Şi să n'aducă dumnealui la Brăncoveni. Iar alta de vedre 400 o'm tocmit vadra bani 32, şi o ducem noi în carul nostru. Care au făcut peste tot lei 33, şi i-am dat taleri 18, şi au rămas taleri 15 să-i trimetem pe omul

dumnealui care au mers cu butea. C'aşa ne-au fost tocmeala şi vorba. O bute s'au măsurat vinul pritoc, iar alta să va măsurà în urmă, şi drojdiile 2 vedre una. Şi ocao o'm făcut cu cântariul. Şi buţile să le aducem noi. Iar, de s'ar întâmpla să nu-i aducem buţăle la vreme, şi s'ar face vr'o firosală, să-i înplinim noi toţ. Şi, de nu vom trimete banii pe chirigiu, să ne trimiţi un înpărătesc să-i dăm banii cu dobândă, şi să dăm şi mare treapăd. Că aşa ne-au fost tocmeala. Şi pentru credinţa am pus degetele şi iscăliturile, ca să să crează.

Iulie 21 dni, 7235.

Eu Iancul Cizmariul, ot Brâncovani.

Eu Costandin Croitoriul ot tam.

(*Studii şi documente*, XIV, pp. 273-4, no. XLII.)

XVII.

1728.

7236, Iuli 25. Socoteala de toată cheltuiala ce au cheltuit Hatmanul Ioan[1] la casăle ce au fost cumpărat dumnealui de la călugări ot Neamţu şi după porunca Măriei Sale lui Vodă au întors banii Alexandrachii ginerile Piviţoaei dumisali Hatmanului Ioan, cum scrie mai gios, şi ne-au rînduit pe noi, Vornici de poartă, şi precum am socotit am însămnat mai gios.

Lei	par.	
30		cumpărătura i-au dat bani Alexandrachiei Hatmanul Ion.
3	4	

[1] Neculce, cronicarul.

1 6 la Ţiganii ce au rănit casăle în doo zili, fiind plinè de gunoi: n'au dat bani.

2 — două cară fîn de au acoperit casăli; un car prăştini.

1 8 200 pari, cîte un ban parul.

1 10 5 cară nuiale, cîte 30 bani carul.

1 6 la şasă liuzi ce au îndrădit (sic) gardul.

1 6 au cumpărat scînduri la disan (sic) şi la uşi. Unui meşter ce au făcut o portiţă şi la divan şi la eşitoare.

8 — o groapă de eşitoare ce au săpat doi Ruşi.

10 — pe 40 bîrne şi pe nişte scînduri stejar ce au podit eşitoarea.

1 — amnare şi şasă stîlpi la eşitoare.

(Revista *Ioan Neculce*, an. 1925, pp. 162-3, no. LX.)

XVIII.

1732.

Văzînd contractul lui Ioan Barth şi fiind de faţă cînd încerca el slovele şi supunea forma lor judecăţii Sfinţiei Sale episcopului, ştiu că episcopului nu i-au plăcut slovele, fiindcă s'au părut nepotrivite şi conducătorului de atunci al tipografiei. Pentru care lucru dau mărturia mea întru aceasta, cum am avut şi datoria, aducătorului scrisorilor de faţă, Cristian Vitsch.

9 Maiu, anul 1732.

Dumitre Săpătorul (sculptorul), mai marele tipografiei.

(Hurmuzaki, XV, p. 1640, no. MMML, din grecește.)

XIX.

Tocmeala tipografilor [1] care s'au aşezat să tipărească cărţi acum la luna Mart 25, leat 7255 (1747).

Cîte coale va avea o carte care să va da în tipar, de va fi făr de chinavar, să li să dee tipografilor pentru simbria lor cîte un zlot de coală, iar, de va fi cu chinavar, să li să dea cîte un leu; şi, cînd va lucra un teasc, să fie un zaţariu, un drugariu şi un pelcariu; iar, cînd vor lucra două teascuri, să fie aceştia îndoiţi (adecă 6); noi să-i tocmim şi noi să-i plătim, iar nu tipografia.

Mertic lor să le fie fieştecăruia pe zi cîte o ocă de făină, atît la feciori, cît şi la tipografi, şi pentru bucatele lor acum la post să le dăm bucate de post de aice; iar, cînd va veni de va fi la dulce, atunci le vom da bucate de dulce, şi sare să le dăm pe lună ocă 10, şi acum la post să le dee fasole, list de legume şi varză şi ceapă ocă 5 la lună, şi să le dăm şi vin la tipografi pe zi ocă 2, i la feciori ocă una. Şi un dărvar pe săptămînă să să dea un car de lemne. Şi di sară în sară să le dăm cîte o lumînare, iar, cînd vor lucra şi noaptea, fiind noaptea mare, să le dăm mai mult, să le dăm pe lună şi cîte o jumătate de ocă de drojdii de unt-de-lemn şi săpun ocă una, macavà după cum va fi cartea de mare. Şi sfoară de legatul tablilor să le dăm. O Ţigancă să le dăm să le facă de mîn-

[1] Din București.

care. Şi ei să aibă a scoate pe zi o coală, cînd vor umbla amîndouă teascurile; şi afară din Duminici şi din sărbători să nu şază tipografiia nici într'o zi. Şi ei să-şi puie la fieşcare carte cîte o sută de cărţi cu hărtia lor, jaţarii cîte patru cărţi, ceilalţi feciori căte trei, iar mai mult să nu fie volnici a pune; iar, de vor pune ei şi vom afla noi, să să lipsască şi de ale lor. Şi scuteala tipografilor să-i scutim ca pe nişte streini. Acum am pus să să tipărească o cărticică mică de la Sinopsis, cu molitvele de dimineaţă, şi să pune de ale noastre 500, şi ruşina, uleiul de la noi.

Simbria feciorilor jaţarului pe lună tal. 3; drugarului pe lună taleri 2 pol; pîlcarului la lună tal. 2.

(Text grecesc:) 1747, April 8. S'a tipărit cărticica cu rugăciuni, care s'a socotit, cu cheltuielile lor împreună şi cu lefile tipografilor şi ale servittorilor şi ale hîrtiei, în jumătate de lună ce au servit, s'au făcut socoteala toată 40 taleri iar cărticelele sînt 500, care s'au hotărît să să vînză legate cu şapte parale, din care o parà să fie pentru legat, altă parà să fie a eclisiarhului şi una ca să să dea lui Enache.

Iscălit. Al Ungrovlahiei N[eofit].

(Greceşte:) 1747, April 24. Am hotărît să să dea celor opt nume împreună cu tipografii ce servesc la tipar cîte zece parale pe zi pentru carne în zilele ce să mănîncă.

(Greceşte:) Liturghii s'au tipărit 650, cheltuiala lor este lei 275, am hotărît să să vînză nele-

gate cîte 50 parale, din care să iea eclisiarhul 6 parale şi Enache 4 parale şi noi un leu.

Iscălit. Al Ungrovlahiei N[eofit].

(Greceşte:) Orologhii s'au tipărit 620, cheltuiala lor au fost toată 524 lei şi parale 90, am hotărît să să vîndă deslegate cu lei noi 2. Şi diaconul Neofit parale 8, şi să rămîie în Mitropolie 60 parale. 1747, Septemvrie 30.

Iscălit. Al Ungrovlahiei N[eofit].

(Greceşte:) Psaltiri s'au tipărit 520, cheltuiala lor s'au făcut lei 165, am hotărît să se vîndă deslegate cîte 33 parale, din care să iea eclisiarhul 5 parale şi diaconul Neofit 3 parale şi să rămîie în Mitropolie parale 25. 1748, Aprilie 3.

(Idem.) Orologhii mici am tipărit noi bune 25.

Lei 127.75.	S'a făcut cheltuiala cu hîrtie şi cu toate simbriile şi cu carne şi altele.
Lei 10.—	pentru o chilă pîne ce au mâncat.
Lei 11.30	măsuri de vin.
Lei 1.15	pentru ceapă.
Lei 150.00.	
Lei 66.—	Am socotit că s'au cheltuit pentru 2 coale ce erau tipărite mai nainte.
Lei 216.—	Toată cheltuiala Orologhiului este de

750 lei, de unde fiecare costă 12 parale. Aceste să să vîndă deslegate câte un leu şi să iea Mitropolia 32 parale, şi să rămână la eclisiarhie 8

parale, şi să să dea Preasf. Mireon[1] şi patru (4) lui Neofit.

Iscălit, Al Ungrovlahiei N[eoift].

1749, Fevruarie 1.

(Text romănesc:)

Tocmeala ce am făcut cu Barbul i cu Grigori tipografii ca să versă slovă romănească, pentru Evanghelie, cum arată; Iulie 25, 7257.

40 taleri osteneala Barbului i a lui Grigore Parva, vărsător la slove, şi să li să dea şi făină pe zi de om o ocă şi vin de om ocă una, şi pentru măncarea lor să li să dea pe zi bani 6.

3 feciori să fie la vărsatul slovei, şi să li să dea de om pe lună tal. 2 şi pentru mîncarea lor să li să dea pe zi bani 4 taleri, şi făină pe zi de om o ocă, să li să dea şi sare pe lună la toţi ocă 5.

S'au dat în sama lui Barbu i în sama lui Grigore tipografia, precum scrie mai jos anume: taleri 24. 7256.

250 ocă slovă să o prefacă, 2 teascuri de lemn bune, cu toate lemnile lor.

2 fundamenturi de acioae vărsate.

2 călcători, iar de acioae vărsate, cu 8 cărlige de fer şi cu 8 şuruburi iar de fer, şi cu 4 cercuri iar de fer.

4 şuruburi mai măricele iar de fer, 2 druguri mari de fer, 2 şuruburi mari de fer, 2 sucale de fer, 2 sobe căptuşite pe muche cu fer, cu ferestrele lor iar de fer, şi cu toate şuruburile lor de fer deplin.

---

[1] Vlădica Mirelor.

2 ranice de fer, ranice cu cîte trei şuruburi iar de fer, I ciocănel de fer, 2 pietre pe care stă cerneala, I piatră mare care stă de-asupra hărtiei, 1 vintilă de fer, 4 căşti de lemn întru care stă slova, 1 tingire de leşie ocă 18.

4 soflenge cu pănachizile lor, 1 sobă pentru cerneală, 1 tingire pentru pocor ocă 1, trei litre; 1 pecete domnească de lemn, 5 flori de lemn, 2 cenetari de lemn, 49 glavîzne [1] de lemn, 1 pilă cu craci, 1 păreche pirostii, 1 topor, 1 linguriţă de fer pentru vărsatul slovei, 1 teasc din cele de la Colţa, cu fundamentul lor, şi cîte trebuesc: lipsă nu este nimic; 1 piatră mare de marmură de pisat chinăvar pe dînsa, 4 Evanghelişti, 4 flori mari, 4 sfîrşituri [2], 3 glavizne ana..., a doua miliţi, un..., un nas, o slovă, 3 glavizne.

Sînt şi trei teascuri ce s'au luat din Colţa, cu toate ale lor deplin, de-asupra porţii, în foişor zidit.

Avgust 19, 7256. Am cumpărat 100 topuri de hărtie, în top este coale 950, s'au cumpărat top. taleri 3 pol, bani 10, fac taleri 358; la care hărtie am luat pentru Evanghelie ce vom să tipărim româneşte. Insă au dat părintele taleri 200, au dat şi eclisiarhul taleri 100, şi i-am dat răvaş... Am luat şi ruşină care am cumpărat trei ocă 20, am cumparat şi chinavar ocă 4, litre 3, dramuri 20, oca pol taleri 8; care bani dat eclisiarhul cu pecetea noastră—fac taleri 39 pol, 5.

---

[1] Litere capitale.

[2] Ilustraţii de fine de capitol

Cheltuiala ce s'au făcut la varsatul slovei, care au făcut să să tipărească Evanghelia, cum arată. Octomvrie 23, anul 7258.

4.250. O slovă veche 100 ocă cositor 1: la ocă plumb a eşit slove nouă ocă 233, zgură ocă 18, 1 lipsă, scăzămînt ocă 14.

40 taleri s'au dat plată la doi dascali, Barbului şi lui Grigore.

7 pol taleri, bani 48, mîncarea lor la 79 de zile, cîte bani 6 pe zi de om.

7 pol taleri, bani 48, li s'au dat vin pe zi de om cîte o ocă, ocaua pol bani 6.

7 pol. taleri, bani 48, li s'au dat iar lor, de om pe zi cîte una ocă de făină, ocă pol bani 6, tot pe aceste 79 de zile.

15 taleri s'au dat simbrie la trei feciori pe lună, 2 pol pe lună de om, taleri 2 pol.

8 pol taleri, bani 6, li s'au dat tot la aceştia, 3 pentru bucate, de om pol, bani 4 pol de zi.

11 pol taleri, bani 46 pol, li s'au dat iar lor făină, de om ocă 1 pe zi, la zile 79 ocă pol, bani 6.

5 pol taleri, bani 51, li s'au dat pe zi, de om vin ocă pol, bani 3, la zile 79.

36 bani li s'au dat sare, ocă 12 pe lună, 2 pol.

3 pol. taleri, bani 30, s'au cumpărat 10 care de lemn în 10 săptămîni, pe săptămînă car 1 pol, bani 45 pol bani, s'au cumpărat lumînări pol.

8 taleri s'au socotit măncarea la patru inşi ce au curăţit slova.

4 taleri s'au dat vin la doi pe zi, cîte ocă pol, bani 3.

15 taleri 90 s'au cumpărat 1 ocă cositor.

2 taleri s'au cumpărat 6 ocă plumb.

Suma taleri 137 pol., bani 18.

Cheltueala ce s'au făcut la dresul teascurilor: 1 pol taleri 10 ocă fer ce s'au dat din camară, 1 taler, bani 9 la oca de aramă.

36 parale la doi saci de cărbuni.

S'au cumpărat 71 topuri de hărtie, topul pol taleri 3 pol, fac taleri 59 pol, pentru 500 ceasloave, slove ce să tipăresc.

Cheltueala ce s'au făcut la tipăritul ceasloavelor slușnic.

Taleri 59 pol, ce scrie mai sus, s'au cumpărat 71 topuri de hărtie.

Taleri 18,90 simbria jaţarilor, pelcarilor i drugarilor în 40 de zile.

Taleri 18,90 simbria dascalilor, taleri 13 mîncarea dascalilor, i fecior iar 40 de zile.

Taleri 16, pentru pănea lor, taleri 10 pentru vinul lor. Taleri 3 pol la dres hiarele.

Taleri 5 pol la alte mărunţişuri, macavà, sfoară şi altele, taleri 1 pol la uleiu, taleri I la ruşină, taleri 6 lemne, lumînări, sare.

Cin. taleri 154.

Au eşit ceasloave 500, s'au dat în sama eclisiarhului să vîndă cîte un zlot dezlegate, să ia Mitropolia parale 25 şi trei parale eclisiarhul şi bani 6, diortositorul. Dechemvrie 15, 7258.

Rînduiala ce s'au făcut pentru tipăritul Evangheliilor, cum arată. Dechemvrie 25, 7258.

610 a Mitropoliei, 100 dascalilor, cu hărtia lor, 8 la doi jaţari cu hărtia lor, 6 la doi drugari, iar cu hărtia lor, 5 la cei ce au lucrat la tipo-

grafie, iar cu hărtia lor, 5 ale eclisiarhului cu hărtia sa.

Asemenea la doi dascăli cîte ocă 1 făină pe zi, şi la şapte feciori pe zi cîte o ocă făină de mălaiu, şi pe săptămînă cîte trei cară de lemne şi lumînări pe sară cîte 8, şi să li să dea la doi dascali pe zi cîte ocă una de vin de om, şi la 7 feciori cîte o jumătate ocă de vin de om. 1750, Iulie 7.

S'au adus de la Mitropolia Tîrgoviştei 200 ocă plumb şi s'au pus la camara clisiarhiei.

Evangheliile care s'au tipărit acum în tipografie la leat 1750, Octomvrie 10, împreună cu Evanghelistare, care s'au tălmăcit acum întăiu.

Taleri 120 la varsatul slovei cei mici, însă cu simbria dascalilor i a feciorilor care au varsat slova, i cumpăratul plumbului şi cu plumbul ce s'au adus de la Tîrgovişte, şi cu mîncarea lor în 3 luni, păne, vin, lemne, lumînări şi cu alte bucate ale lor.

Taleri 358, la o sută topuri hărtie. Taleri 46 la 5 pol ocă, dramuri 8 chinavar, taleri 1 pol ruşină; taleri 5 pol la uloiu; taleri 3 la lumînări în 6 luni; taleri 7 la lemne; taleri 24 la 6 chile făină; taleri 45 la 90 vedre vin; taleri 6 mîncarea lor şi alte bucate la luzi 8 în 6 luni; taleri 5 la macava; taleri 1 la sare oca 6; taleri 7 pol la alte cheltueli: unt-de-lemn, săpon, sferi, bureţi.

Taleri 90 simbria feciorilor ce au lucrat în 6 luni, luzi 6; taleri 103 simbria dascalilor la 103 coale tipărite, coala pol taleri unul.

Cin. tal. 857 pol tal.

910 Evanghelii s'au tipărit Mitropoliei şi, socotind cheltuelele cu Evanghelia, vine fiecare cîte lei 1, parale 30. Aceste Evanghelii să să vînză nelegate cu lei 5 şi jumătate şi cinci parale, cei cinci lei şi cinci parale să ia Mitropolia şi jumătate de leu să ia eclisiarhul.

Iscălit, Al Ungrovlahiei N[nofit].

Tipografia domnească cum am luat-o de la Colţa, Octomvrie 6, 7256.

4 teascuri cu toate fundamentele lor şi cu cîte trebuesc toate pe deplin, lipsă nimic nu este la niciunele.

230 ôcă slovă, 1 tigae de fer, 2 căldăruşe, 1 păreche pirostii mici, 8 caşti.

Aceste sînt care am luat de la tipografia domnească, iar altele care scrie din jos am mai cheltuit noi pînă am vărsat slovă grecească, nefiind slova de ajuns ca să tipărim romăneşte, precum arată în jos acum la ce s'au cheltuit.

108 taleri s'au dat la doi tipografi pentru osteneala lor pînă au făcut slova grecească, carii au lucrat de la Fevruarie 20 pînă la Iulie 20 zile. Li s'au dat întăiu taleri 8 de părintele; ipac dat iar de la părintele tal. 50. Aug. ipac iar... tal. 50.

39 taleri s'au dat simbrie la 8 luzi ce au curăţit slova, pe 4 luni ce au lucrat de om po tal. 1 pol.

1.680 ocă făină au mîncat aceşti toţi, de om pe zi ocă una, ocă pol bani 6 fac taleri 84, în patru luni ce au lucrat.

11 taleri s'au cumpărat plumb ocă 30.

168 vedre vin au băut iar aceşti toţi în 4 luni, de om pol ocă i ocaua po bani 6 ; fac tal. 84.

63 taleri s'au dat pentru bucate, iar la toţi în 4 luni, de om po bani 4 pe zi.

36 care de lemne în 4 luni, carul po bani 60, fac tal. 4.18.

60 ocă lumînări, oca po bani 30, fac tal. 4.

Suma taleri 447.

Din 230 de ocă de slovă ce s'au luat şi alte 30 ce am cumpărat, vărsîndu-se al doilea a eşit slovă grecească ocă 136, au rămas şi slovă nevarsată, ocă 50, s'au scos şi scăzămîntul ocă 21 şi zgura ocă 25; care slovă grecească, adică 136, este la camara eclisiarhiei: au adus şi Ghinea şi Ionică ocă 26, şi s'au pus iar la camară, şi li s'au dat şi lor toţi banii deplin, şi s'au luat zapis de la ei.

Cheltueala ce s'au făcut la tipăritul cărticelei greceşti, în zile 23, cu hărtie şi cu toată cheltueala taleri 70.

Şi s'au rănduit să să vîndă aceste 108 cărţulii de carte bani 120, din care bani 120 să ia eclisiarhul bani 15[1].

(C. Erbiceanu, în *Arniva Societăţii ştiinţifice şi literare din Iaşi*, VIII, pp. 707-14.)

---

[1] Într'un manuscript grecesc din 1782 (Bibl. Ac. Rom.) se află o scrisoare a unui Gheorghe, iscălind greceşte, care trimete o corectură de la „tipograf" episcopului Filaret. „Părintele Ioachim" (greceşte) propune a se tipări „Orologhiul cel mare" ; e nevoie de plumb. Se cer ordine pentru cheltuielile „celor două tipografii".

XX.

1747.

7255, Mai 30. Dat-am scrisoarea mea la mîna logofătului Gheorghie Potlog precum să se ştie că me-au dat dumnealui casăle dumisale ce ari aicea în Iaşi, şi eu să-i fac ogradă: să fie înpletită cîte doo nuiale, o poartă, şi să pun şi răgoz peste coperemîntul ce are casa. Şi am iscălit Vasile Capt. (?).

(Revista *Ioan Neculce*, an. 1925, p. 166, no. LXVIII.)

XXI.

1748.

Adecă eu Arsenie, dinpreună cu tovaroşii miei, care mai jos ne vom iscăli, dat-am zapisul mieu la măna dumnealui jupănul Pătru, precum să să ştie că am luat taleri 21 pă piei 300, şi, cătă marfă va mai avea, afară dintr'aciasta, să o lucrăm tot noi, tot cu acest preţ. Şi să avem a lucra marfa bine, albă, curată, nepătată. Iar, de n'am lucra noi peile, să placă neguţătoriului, să avem a plăti precum le plătesc cumpărătorii la neguţitori. Şi avem a da marfa la Sfetii Nicolae gata.

Şi, când s'au făcut acest zapis, au fost şi alte mărturii. Şi, pentru mai adevărata credinţă, ne-am [pus] iscăliturile mai jos, ca să să crează.

Iulie 10 dni, 7256.

Eu, Arsenie, tabac. Eu Tănasie, tabac. Eu, Ion, tabac.

Costandin potropop, martur,

I Popa Dragomir, martur.

Gherasim ot sfeatah mănăstire Argeş, martur.

(*Studii și documente*, XIV, p. 212, no. IV.)

XXII.

1748.

Adecăte eu Radu sin Cerni dat-am zapisul nostru la măna logofătului Pătru i dumnealui jupănului Stanciu Eşanu precum să să ştie că aşa m'am tocmit cu dumnealor la Argeş, pentru tăbăciala peilor, de sută căte taleri 7, şi am luat taleri 14 pe 200 de pei, ca să le dereg pănă la Sfeti Niculae. Iar, nefiind peile direse la zi, şi să va face vre o zăticneală din călătoria marfi, acia pagubă o aib à înplinire, toată paguba ce să va face. Că aşa m'am legat eu cu zapisul miu, de a mie bună voe. Şi pentru mai adivărată credinţă m'am iscălit mai jos ca să să criază, şi mi-am pus şi degetul.

Iulie 24, leat 7256.

Eu, Radu, platnicu.

(*Studii şi documente*, XIV, pp. 188-9, no. IV.)

XXIII.

1748.

Tabaci din Piteşti.

Iată am mai venit la dumnealui [jupănul Pătru] de ne-au mai dat talere patrusprăzece, să mai lucrăm piei 200, tot pe tocmeala cea d'intăiu. Am scris eu, protopopul Costandin.

Iulie 24 d., 7256.

Eu, Arsenie, tabac. Eu, Tănasie, tabac. Eu, Ion, tabac, platnici.

(*Studii şi documente*, XIV, p. 213, no. V.)

XXIV.

1749.

12 Novembre 7258. „Gheorghie Croitoriul" dă zapis „Sfinţii Sale părintelui egumen Argeşi, chir Nicodim", că a primit de la acesta 500 de taleri pe un an „şi pentru osteneala zeace doi", luînd asupră-şi „chieltuiala sau zeciuiala".

(*Studii şi documente*, XIV, p. 190, no. VII.)

XXV.

24 Mart 1755.

Manolachi teslar de aici din Eş (se îndatoreşte a face la) părintele prefectu di la bisărica unguriască... cinci dugheni la uliţa mare, pe locul mănăstiri lor, însă două dugheni din sus de poartă, una mare şi alta mică, şi din gios de poartă trei dugheni, una mari şi două mai mici şi poarta la mijloc..., şi cu tot lucrul lui, cu lemnu, cu piatră, cu lili (sic), cu sobi, cu pardosă pi gios, şi cu tîrnaţ pe denainte şi pe temelii. Însă orice ar trebui la lucru el să poartă de grijă; numai cît să-i dè lui bani gata 500 lei; altă nemic... Cu tot lemnul lui, cu rădicata, să facă fereste, după cum îl va învăţa, şi uşile toate, şi paturi, laviţă, şi să le lipască şi să le muruiască, pe sus şi pe gios, şi să facă sobi, hogiacuri şi toate hiarăle, cîte ar trebui. Şi poarta să o facă încheată, iarăş cu lemnul lui, cea din faţă, iar din dos să facă poarta cea veche, să o tocmească.

(Pentru alţi 25 de lei va face) şi prispă pe

dinainte dughenilor, di piatră, şi să podiască hudiţa porţii, şi doî işitori, şi poarta din dos, şi alte mărunţişuri....

(*Literatură și artă română*, VI, p. 690.)

XXVI.

1757.

Incredinţăz cu acest adevărat zapis al mieu la cinstită măna sf. părintelui chir Dionisie arhimandrit, igumenul sfintei mănăstiri Hurezii, precum să se ştie că m'am aşăzat şi m'am tocmit cu Sfinţia Sa de m'am apucat să dreg arama cătă va fi stricată pe bisearică, în mănăstire, şi aşa am tocmit să cumpere Sfinţia Sa toată arama, şi să-mi dea pentru lucru mieu, de ocă căte părale 14, plata, iar arama ce iaste veche, şi o voi drege eu; al doilea, să-mi dea oca căte părale 7, şi, din arama ce o voi topi, să-mi ţie în samă lipsă de ocă, căte dramuri 50. Şi pentru mertic, iar am aşăzat să-mi dea de zi de lucru căte 1 ocă făină şi vin la tocmală, ocă 4, şi legume ce să va afla. Deci să am a purta grija ca să viu în scurtă vreame cu tovaroşii, şi să mă apuc să lucrez păn voi isprăvi; însă lucru bun. Şi acum înainte ne-au dat arvună tl. 50. Şi, pentru credinţa dumisale, am iscălit mai jos, ca să să crează.

Mai, 25 dni, 7265 (1757).

Nicola Caraplat.

Să să ştie că m'am socotit cu Sfinţia Sa părintele arhimandritul igumenul Hurezului, chir

Dionisie, pentru arama ce am lucrat; şi, pe bisearică şi alte vasă ce am lucrat, s'au făcut peste tot ocă 146, şi me-au plătit de toată oca căte parale 14, de lucru, şi me-au ţinut în seamă scăzămănt, de ocă căte dramuri 8. Deci, isprăvind tot lucru, me-au plătit tot pănă la un ban, şi încă i-am rămas dator ocă de fier 34, şi oca po bani 24. Care cu acest fier me-am făcut meşteşug ce me-au trebuit, şi, neavănd bani să plătesc acest fier, m'am rugat de Sfinţia Sa să mă aşteapte păn la iarnă, şi atunci să am a plăti fieru, au cu bani, au cu lucru. Iar eu, ce voi avea cu alţi meşteri ce am lucrat, să-mi caut, şi să-şi caute cu mine. Şi, pentru credinţa, m'am şi iscălit cu măna mea.

Sept. 5 dni, 7268 (1759).

Nicola Pani.

Şi am scris eu Atanasie iromonah, cu zisa lui.

(Vo:) 1 tingire i 2 funduleaţe, şi alte măruntăi, au venit ocă 10.

1 tingire, 2 ocă făr' 50 dramuri.

Rămas asupra jupănului ocă 15 pl., făr scădeare aceaste 15 şi i s'au mai dat 1 căldare i un fund, ocă 21 pl., să le topească.

Zapisul jup. Nicolae Căldărariul, pentru bisearică.

Foaie adausă:

Fiiarăle ce au luat Ion din casa Radului Ţiganul din Bucureşti, cum arată în jos; Sept. 6 dni, 7266 (1757).

4 foarfeci, 1 foarfecă mai mare, 5 ciocane mici,

4 cleaşte, 1 ţiţie, 1 maxildar, 2 ciocane mari, 1 cauc cu coadă, 2 năcovale, 1 păreache de foi, 1 tipar de aramă, 1 fier de ţăvi lungu. Fiiarăle ce s'au făcut din fierul mănăstirii: 1 ciocan mare, 2 cleaşte, 2 camacuri, 1 cotal, 1 maxildar, 1 copi, şorăpru frănt.

Aceastea toate le-am luat eu

Nicola.

(*Studii şi documente*, XIV, pp. 84-6, no. LXXXVIII.)

XXVII.

1760.

Din luminată porunca prè-înălţatului şi luminatului Domnului nostru Ioan Grigori Ion Calimah Voevod şi den a Preosfinţii Sale părintelui Mitropolit Gavriil, fiindu-că am cerşut noi cu voe noastră ca să facem briasla blănăriască la Botoşani, ni-am adunat toată briaslă la un loc şi am rădicat starosti cu voe tuturora pe dumnalui Andrii Şlicar şi înpreună cu patru ipitropi, anumi Iordachi Blănar, i Gligoraş, Zgărce i Toma sin Savin i Vasile Mălăescu, ca să fii luotori de samă şi purtători de grijă la toate trebile şi orănduelile breslii, şi noi, breslaşii, încă să fim supuşi la toate poruncile ce să va porunci de aceşti mai sus arătaţi, după cum arată şi carte gospodu şi catastivul; la cari s'au primit toată briasla şi s'au iscălit mai gios. Let 7268.

Iordachi Blănaru.

Gligoraş Zgărce.

Toma.

Vasile Mălăescu.
Toader nepot State.
Enachi Grecu.
Gligori Blănar.
Andrii brat ego.
Eni Grecu.
Mihălachi Blănar.
Ghiorghi Muntian.
Miticiu.
Dumitraşco Blănar.
Timovti Blănar.
Vasile Chiurciu.
Pavăl Blănar.
Ion sin Toder Blănar.
Neculai nepot lui Iordachi.
Ghiorghi sin popa Dumitru (iscălitură).
Gheorghi Muntian blănar, ipitrop (idem).
Emăndachi.
Ghiorghi a Dăscăliţei.
Ghiorghi Cojocar.
Dumitru Eşanu.
Ştefan cumnat Mălăescului.
Ion Putregai.
Nechita Şlicar.
Ursachi.
Vasile Potorac.
Savin.
Ion a Cărşmăriţei.

Iar după răposare celor mai sus numiţi s'au aşăzat aceşti înainte breslei, care să vor iscăli; şi anume:

(Confirmare a legăturii.)

Iscălitură neînţeleasă a preotului.

Ioniţă blănar[iul] (iscălitură).
Ştefan Blănariul epitrop (idem).
Andrei Blănariul epitrop (şters).

Toder Mucul blănar.
Tănase căpt., blănar.
Todosi sin Gligore blănar, epitrop.
Ştefan şlicar Caramălău.
Lupul Bordeian.
Ioniţă Esan, ginere Soponar.
Pavăl frate lui Mihălache.
Tudose tij.
Ioniţă Dabije.
Ioniţă brat Neculai.
Toder Zgărce.
Ion brat Iamandache.
Ştefan Cămănar.
Manoli săn popei Dumitraş ot (?) Băraţi.

(Altă orînduire:)

Din răndul calfilor căndu s'or tocmi, să aibă a lua starostile 10 părali şi tovarăşi, cănd s'or pune, un leu, şi la Sfeti Ilie la tot anul o părechi papuci starostilui să fie briasla datoari a da.

Iordachi a Nistolòi.
Iordachi sin Racleş.
Onofrei.
Ion Nedelcu.
Vasile popa Năs. Iremia au dat.
Pavăl Coroban.

Dumitrachi Ştefan blănar, Suceava.
Manoli sin Ioniță blănar.
Anghelachi sen Dobre.
Zălmăn sin Ecul, şlecar dal. (=am dat).
Chiriiac sin staroste.
Gheorghie Verică dal.
Gheorghii Serbul cojocar.
Ioniță Bere.
Manole zet (= ginere) Micul.
Constantin Bălan au dat.
Vasele Băzgan.
Costantin sin Tudose coj[ocariu] dat.
Andrii Eşan.
Neculai nepot Olar i Ioniţe si[n] Dima.
Prodan.
Costantin Blebe.
Andrii Cernăuţan.
Vasile nepot Gligori.
Semeon Eşăn au dat bărbănţe.
Dumitrachi sin Andrei starostile.
Luca brat lui Nicula.
Petre sin Scule.

(Iorga, *Breasla blănarilor din Botoșani*, din „Analele Academiei Române", XXXIV, pp. 7-9.)

XXVIII.

Iaşi, 1-iu Iunie 1763. „Eu Costantin Cibotarul, ficioru babii Catrinii (vinde lui) Iftode crăciumar... o casă, cu locu cu tot... la Muntenimede-sus, de asupra Haznali ceii vechi, care casă ni-au fost şi noî cumpărătură de la Ion Cal-

măcul sin lui Aramă, iar lui i-au fost cumpărătură locul de la Ion Hărhazu... La dial să hotărăşti cu drumul cel mare.
(Marturi) mahalagii şi oameni buni, (un preot de la Banul, un „băcal). Eu, Ispiriu, Grec, m'am tănplat.

(Documentele Callimachi, II, p. 161, no. 4.)

XXIX.

12 April 1768. Lupul Croitoriul de pe Podul Vechiu, di Eş, ginerile lui Grigoraş Croitoriu, staroste de ciocli, împreună cu fămăia mea Mariia (dă zapis) la cinstită măna dumisale giupănesii Mari Bănesii[1] (că-i vinde) patru pogoane de viia cu livadă şi cu casă şi cu trii căz şi cu trii ciuberă şi cu călcătoare şi cu tiascu şi cu lotcă şi cu toate celi trebuitoari ali vii, cari vii sintu la Copou, între viili dumisale răposatului Hatman Vasile Roset, la capul vii di sus, şi între viili giupănesii Marii, despre, Apus, şi între viili mănăstirii Copoului. (Se iea pentru aceasta 160 de lei „bani noi".)

(Documentele Callimachi, II, p. 32, no. 72.)

XXX.

c. 1770.

Constantin zugrav urmăreşte pe fiul lui Radu, copil de casă, căci acesta a dat la el pre fiul său să înveţe meşteşugul zugrăvelii. L-a învăţat, cîte taleri 30 pe an, unul şi jumătate an,

---

1 Sora lui Ioan-Vodă Callimachi.

cît au șăzut la el; socotind că nu va fugi până la soroc — era de patrusprezece ani—, i-au arătat tot meșteșugul și cu meșteșugul lui se hrănește și cere să-l aibă la lucrul zugrăviei [1].

(Urechiă, *Ist. Românilor*, I, p. 94 nota 3.)

XXXI.

1772.

Noi, toată breasla blănarilor di Botășani, carii mai sus sintem iscăliți fieștecare cu numele său, dat-am scrisore noastră la măna dumisale giupănului Andrei Șlicariul precum să să știe că, fiindu-ne dum. noo staroste cătăva vreme și supărăndu-să cu breasla nostră, pentru neascultare nostră și nesupunere, acmù iarăș am cazut toată breasla cu rugăminte la dumnealui ca să ne fie dumnealui iarăș staroste, fiindcă rămăsese breasla nostră ca o turmă fără de păstor; s'au priimit iarăș dum. să ne fie staroste, după cererea nostră. Ne-am apucat cum că de acmù înainte om fi supuși starostelui la toate poroncile ce ne-a poronci pentru trebuințele breaslii; iar care dintre noi nu s'a supune poroncilor starostelui și a breslii, să aibă a da 5 ocă de ciară breslii, și 10 lei globă judecătorului de Botășani, și 50 de bețe în tălpi. Așè ne-am

---

[1] Hotărîrea gospod. Negăsindu-se cu cale om slobod a se ține ca un rob, fără de voie, s'a hotărît să fie nesupărat Radu copilu de către Constantin, hrănindu-se cu meșteșugul lui, unde va găsi aci. Iar lui Constantin, căci l-au avut la meșteșug, să-i dea plata ceia ce se va găsi cu cale de către meșterii zugravi, socotindu-i-se către aceasta taleri 30 pe an, și care să aibă a-i ține Constantin în seamă *(ibid.)*.

apucat că om urmà, şi pentru credinţa i-am dat dum. staros. Andrei aciastă scrisore la mănă, şi sintem supuş. 1772, Iul. 25.

Am scris aciastă scrisore cu învăţătura a toată breasla blănarilor. Ştefan Dascălu.

Noi, toată briasla blănarilor, ce sintem scrişi mai sus.

Înainte noastră toţi aceşti ce sintu scrişi mai sus au dat aciastă scrisoare de a lor voe.

Costandin Văb..., biv Vel Med[elniceriu].

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoşani*, pp. 9-10.)

XXXII.

1-iu Iulie 1779. Gheorghii Scurtul, chetrar, dinpreună cu soţul mieu, Paraschiva, (dă zapis) jupănului Andriiu Hariton, copil din casă [că] în anii trecuţi, în vreme Muscalilor, vănzănd un frate a giupănului Andriiu o casă unui Grec, Dumitru, vier, şi Miciului Fil, fiind tovarăş, şi şăzănd iai în casă cătăva vreme, şi neputănd stăpăni casa ei, şi scoţînd duoa casa de vănzare, m'am sculat eu, Gheorghii..., am cumpărat casa de la numiţii Greci cu tocmală şi cu preţ, drept 45 lei. Şi, fiind casa ce au văndut fratele dumnealui fără de ştire jupănului Andriiu Hariton, fiind casa driaptă a dum[isale], şi nefiind nici dumnealui aicea, şi acmù, viind iarăşi la moşiia dum[isale], şi vrănd dumnealui... ca să mă tragă la giudecată, au stătut oameni buni, m'am învoit cu dumnealui, şi i-am văndut casa iarăşi dumisale, cu preţ drept, 115 lei.

(Marturi) oameni buni şi mahalagii.

(Iscăleşte greu Gheorghe). Neculai Covrig, Simion Chetrar, marturi.

(*Studii și documente*, XVI, pp. 214-5, no. 96.)

XXXIII.

1782.

Adecă eu, Ioniţă blănarul, sin lui Ştefan blănar, dat-am scrisoare mè la măna soţului meu Marii şi la măna copiilor mei care sint din pacatele mele făcuţi de mine cu soţul meu Marie, fata lui Ion Floce, anume Gavril şi Stefan, făcuţi din păcatele mele, precum să să ştie că eu nu sînt dator nici cu o pără la tot niamul meu, nici cu o pără, nici n'are nime triabă, nici cu casăle mele, nici cu moşile (sic) a casăi, şi moşie de la Condor am cumpărat eu cu munca mè, şi căte sint în prejma casăi mele cei vechi, casa cè noî am făcut-o cu depreună cu soţul meu Marie, şi căsoae iară-i a mè, dată de la tată-meu mie, alţii n'au nime triabă nici cu casa cè veche, tot a mele sint, că eu am comăndat şi pe tată-meu şi pe maică-mè, dară căte datorii a tătăne-meu am plătit osăbit de comănd, dară căt am cheltuit cu surorile pentru căte pozne au făcut ieli, Tudura şi Irina, şi li-am crescut şi li-am înbrăcat, care ştiu toţi megieşii mei şi tot Cămpulungul, ştiu toţi că două sute de lei am cheltuit eu cu părinţii mei şi cu surorile mele Irina şi Tudura, şi copii surorilor încă i-am crescut, i-am hrănit şi i-am înbrăcat ca pe ficiorii mei în casa mè şi cu fimee mè i-am crescut. Care din rudeniile mele or din surorile mele or din streini

n'au nime triabă cu casăle mele, nici cu moşiile mele ce sint de la tată-meu şi cu moşie ce-am cumpărat de la Condoş, nime n'au triabă, nici nepoţii mei, nici alţii nime, cu aceste însămnate mai sus, că al meli sînt. Şi, de să va tămpla să mor eu înainte soţului meu Marii, casăle mele ai ei să fie, şi moşiile ce arată mai sus, şi a ficiorilor mei, Gavril şi Ştefan, iară cine [a] avè a răspunde pentru casă şi pentru moşie ce-am cumpărat de la Condor, şi cine a răspunde di[n] niamul meu că sint dator, cu mine să-şi întrebe până sint viu. Iară, di-a răspunde cineva piste cuvântul meu, după ce oi muri eu, să fie neertaţi de mine, orcine ar fi, şi, de or merge or la ce giudecată, să nu li să ţie în samă şi să iasă ruşinaţi. Şi pentru mai mare credinţa mi-am pus degetul.

Eu, Ioniţă Blănar sin Stefan Blănar.

1782, mesţ. Mai 15.

Şi această scrisoare am făcut eu Ioniţă Blănarul înaintea megieşilor mei care s'au iscălit pe anume, şi am chemat şi pe preotul Petre Hasnăş.

Şi eu m'am iscălit, Petre Hasnăş.

Şi eu—.

† Eu Gligore Tudurian, megieş, am fost faţă.

† Eu Sandul Chiruţa m'am tămplat megieş.

† Eu Simion Ciupărcă m'am întămplat megieş.

(Stefanelli, *Documente din vechiul ocol al Cîmpulungului Moldovenesc*, Bucureşti 1915, pp. 131-2.)

XXXIV.

1785.

Prea Inălţate Doamne,

Iarăşi cu lacrămi jăluim milostivirii Măriei Tale că din luminata porunca Măriei Tale am fost rînduiţi la dumnealor veliţi boieri de ne-au făcut cercetare pentru cîtă cheltuială ţine una oca lumînări de său, şi, făcîndu-se de dumnealor cu de amăruntul, am văzut cumpărătoarea şi cu toată cheltuiala ţine pînă la bani $34^1/_2$, ci ne rugăm milostivirii Măriei Tale, ca, după cum se varsă mila Măriei Tale asupra tuturor de obşte, să fie mila Măriei Tale şi asupra noastră de a fi miluiţi peste aceşti 34 cu ceia ce va luminà Duhul Sfînt pe Măria Ta, ca să nu ne stingem cu totul, fiind oameni săraci şi cu case grele şi cu dajdie. Şi veşnică pomenire va fi Măriei Tale.

Robii Măriei Tale,
Noi, toţi lumînărarii din Bucureşti.

(Urechiă, *Ist. Rom.*, I, p. 482, nota.)

XXXV.

1785.

După cum au avut judicată Costantin sin Tapşe cu Petre Cojocar, pentru că [au] avut tocmală Costantin cu Petre Cojocar ca să-l înveţi meşteşugul cojocării şi meşteşugul scripcii, precum zioa să înveţi cojocării şi nopte meşteşugul scripcii, ca să-l înveţi di la lăsatul săcului di postul Crăciunului pănă la Paşti. Dară Petre Cojocar nu s'au ţinut di tocmala ci au avut în casa lui Cos-

tantin şi în păne şi în sare lui Costantin, şi a lucrat doo cojoci şi în totă cheltuelă. Dară Petre nu s'au ţinut de vorbă : au şezut trii săptămăni şi s'au dusu. Şi au 'pucat Petre Cojocar pe Costantin şi l-au chemat la judecată înainte Vornicului şi a giuraţilor şi alţior săteni, după cum scrie mai susu. Dar judecătorii au socotit, fiindu, dacă nu s'au ţinut Petre Cojocar di tocmală ci au avut Costantin, să n'aibă Costantin a-i da nimică Petri, fiindcă nu s'au ţinu[t] di tocmală Petre Cojocar. Şi am iscălit şi am întărit cu pecete satului.

11 April 1785.

† Eu Toader Sturza, Vornic at Fundul Moldovii.
† Eu Ioniţă Gliga, giurat.
† Eu Simion Pohaci, giurat, şi alţi săteni.

(Stefanelli, *o. c.*, p. 157.)

XXXVI.

1785.

Adecă eu Ioan Ratner zidaru, ce mai jos am iscălitu, cu mîna mea, dat-am acestu adevăratu şi credincios zapisu întru cinstită mîna dumnealui Vel Banu Pană Filipescu precum să să ştie că, stricîndu-si sfînta mănăstire Poiana, dăn judeţ Prahova, şi vrîndu dumnealui ca să o zîdească al doilea dă piiatră, iar într'acel loc, au orînduitu vechilu pe Sfinţiia Sa părintele Acachie, ca să fie încărcatu cu toată treaba săvărşirii aceşti sfinte biserici. Şi am tocmitu cu Sfinţiia Sa, priimind cu toată voinţa mea, cu hotărîre să-m dea pă miia dă cărămidă cîte taleri

trei, bani șaizeci, lucrînd-o dă roșu, cu dănpreună cu oamenii miei, pănă la ispräveniia bisericii. Și, pă cîtă sumă de cărămidă va întra pe fieștecare mie, să mi să dea aceşti bani ce arătu mai sus. Și, după această hotărîre a tocmelii, săntu eu dator şi încărcatu dă a o împlini şi a face toate cele ce să arată înainte: grătiile, ostreță, mațolii, vedre, hărdae, funii, lopăți, salahori, la totu lucru, și apă și ori altu ce va face trebuință pentru zidire, iar, la ridicatu lemnelor, la lucru zidului și la ridicatu pietrilor i a stîlpilor, pă unde va face trebuință, să am a pune salahori miei, fiindcă aşa ne-au fost aşăzămîntu. Şi să am optu zidari nemți dă lucru, nelipsiți. Iar Sfinția Sa să aibă a-mi da numai cărămida și varul, nisipul, tiparele bolților şi cîtu fier va trebui. Şi, dup'a noastră învoire, am priimitu acum înainte în mîna mea tal. zece, şi, după ce voi întra la lucru, să aibă a-mi da Sfinția Sa pă toate săptămînile bani, ca să dau la meşteri și la salahori, cumpărîndu-să cîtă cărămidă va întra pă săptămînă la lucru, şi să-mi dea dă mie cîte trei lei, iar bani şaizeci să rămîe la Sfinția Sa, ca, isprăvindu-să biserica dă tot lucru, atuncea la urmă să am a lua dăn mîna Sfinției Sale sumă mai multă pentru al mieu folos. Iar colțurile stränilor, după cum este înăuntru la biserica Măgureanului [1] aşa să le fac; și, pă den afară, în dreptu stranilor, spre oltaru, să fie cum este la

---

[1] Schitul Măgureanului (lui Mihai Cantacuzino din Măgureni) la București, odată o sprintenă bisericuță cu chilii, azi o odioasă închegare modernă.

sfînta mănăstire ce să numeşte Davidu [1]. Deci, dup'această tocmeală şi aşăzămînt şi după izvod[ul] cel vechiu să am a lucra tot lucrul, temeinic, frumos, drept, atît înăuntru, cît şi pe afară. Şi pă de asupra bisericii să vie trei turnuri, însă unul la mijloc[ul] bisericii şi doă alăturea, dinaintea bisericii. Şi să fiu eu dator a aşăza pietrile dă la toate ferestrile i stîlpii uşii cu pisaniia i stîlpii amvonului şi alţi stîlpi, pă unde va fi de trebuinţă, să-i puiu iar eu. Şi pe dinafară dă biserică să fie zidu cu trei brăne, şi la fieştecare stălpu să fie scotere folov (sic) dăn cărămidă, iar dăn faţă pămîntului pănă la brîu ce vine în dreptul pardoselii, să fie zidu dă cărămizi, şi dă[n] pardoseală păn la bolte să fie iarăş grosimea zidului dă cărămizi. Ca pentru tărie însuş am arătat acestu fel a să face, ca să fie temeinică zidirea, căci, după chezăşiia ce am datu, sînt eu dator pănă la şapte ani, dă să va întîmpla ori la ce loc o crăpa zidul, să fie dumnealui volnic cu acest zapisu al mieu, dă unde voi fi, să mă aducă, ca să răspunzu la toată întîmplarea. Şi pui soroc ca, vrîndu Dumnezeu, dă acum, dăn luna lui Aprilie, pănă la sfîrşitu lui Septemvrie, adică luni şase, să dau biserica gata dă roşu. Ori, întîmplîndu-să mie vre-o ziticnire, ori dăn salahori, dă a nu găsii dă ajunsu la vremea lucrului, ori zidarii, cum şi la Sfinţiia Sa dă i să va întîmpla vre-o ziticnire dăn pricina cărămidarilor şi nu va fi cărămidă de ajunsu, şi-i va ră-

---

[1] A lui David Corbea Ceauşul, azi biserica Icoanei, şi ea total prefăcută.

mînea lucru neisprăvitu păn la soroc, să fiu dator dă a-l săvîrşi în primăvară, dup' aşăzămîntu ce am făcut cu dumnealui, întocmai după cum am arătat mai sus. Iar, cînd nu să va lucra zidul drept, curatu, pă unde nu-i va plăcea dumnealui, să-l strice şi dă al doilea să-l fac, cu cheltuiala mea. Apă să avem a da zidului, după cum am dat la mănăstire dă la Giuleşti. Pentru aceasta dar, dă încredinţarea dumnealui a să face lucru bun şi statornic, mai vîrtos de a nu să întîmpla ca să crape zidul în vre un loc, am datu chezaş şi platnic neguţător alesu şi cinstit, care să vor iscăli mai jos, întărindu şi eu cu iscălitura mea, care să creaază. Iar, cît pentru măsura bisericii, atît a lungului, cît şi a largului, a înălţimii zidului, după cum au fost cea veche şi să am a o face.

Johaness Raithner
bezeige ess alss Maister [1].

1785, Noemvrie 21.

Ivan, martur.
I. Costea Lipţican, martur.

(*Literatură și artă romînă*, VI, pp. 688-9.)

XXXVII.

c. 1789.

Însemnare şi mostră de plumb întărit pentru trebuinţa de a să face slove de tipar, aici în Ţara-Romănească; însă plumbul să fie întărit întocma ca aciastă probă, şi să fie ştucuri ca de

---

[1] Ioan Raithner mărturisesc ca maistru.

duoazăci de funţi un ştuc. Tot plumbul să fie zece măji. Însă să cade a să da de ştire fabricantului ca nu care cumva să amestece ceva zgură, să nu să poată vărsa slova... Însă slova aciasta noi o avem făcută numai din plumb moale şi din cositori, şi nu rabdă mult la tipar. Şi pentru aciasta voim a să aduce acest fel de plumb întărit [după mostra] căştigată din Sibiu, de la tipograful domnul Haocmaistăr [1].

(Iorga, în *Analele Academiei Române*, secţia literară, XXIX, p. 58.)

XXXVIII.

1791.

Jăluim Mării Tale pentru terzi-başa [2] al nostru, că nu ne lasă ca să lucrăm lucru de tîrg de la neguţitori, după cum obişnuiam mai nainte, zicîndu-ne că numai lucru de la muşterei să lucrăm, iară nu şi lucru de tîrg de la neguţitori. Care pentru aceasta jăluindu-ne la starostea al nostru, şi el ne dete răspuns că ori că lucru de tîrg de la neguţitori să lucrăm, şi la muşterei să nu lucrăm, ori că numai la muşterei, şi la neguţitori lucru de tîrg să nu lucrăm. Ca unii ce ştim a lucra meşteşugul nostru şi de tîrg şi la muşterei, pentru ce să nu lucrăm? Ci ne rugăm ca să fie porunca Mării Tale a ni se da voie de a lucra meşteşugul nostru după cum am lucrat şi pănă acum, că noi avaetul [3] nostru

---

[1] Hochmeister.
[2] Turceşte: căpetenia croitorilor.
[3] Darea.

cel obicinuit ni l-am plătit. Şi cum va fi mila Mării Tale.

Robii Mării Tale, noi, croitorii cei mai săraci.

(Urechiă, IV, *Ist. Rom.*, p. 292, nota.)

XXXIX.

Craiova, 1-iu August 1792.

Dinu Cojocaru înpreună cu soţiia mia Mariia (vînd lui) jupăn Pavel Sticlaru... o prăvălie în tărg pă locu sfăntului schitului Bodeştii, care loc este cu chirie pe an taleri 12..., drept taleri 700..., însă care prăvălie iaste alături cu jupăn Văcico cizmaru şi cu Pătru Boiangiu în faţă, iar din dos pănă în locu Bădicăi, cu ulicioara jumătate între Văcico cizmaru.

[Marturi:] Văcico cizmariul, Pătru diiacu, Oprea sin popa Dumitru, Iane Rădulea, Neagoe brat (= frate) Dicu, sora-mia Măriia, Bunea Pitariu, [Scrie] eu Vasile logofătu.

(*Revista Istorică*, VIII, p. 175.)

XL.

1792.

Adică eu Petre Papazolo, crav[1] de aicea din Iaşi, împreună cu soţul meu, Casandra, care mai gios, neştiind carte, ne-am pus numele şi degetile, făcut-am adevărat şi încredinţat zapesul nostru la măna Molitfelor Sale preuţilor de la

[1] Croitor.

Sfeti Neculaiu cel Nou, anume Sfinţii Sale preutului Iliia şi Sfinţii Sale preotului Necolai, precum să să ştie că de nimeane siliţi, nici asupriţi, ce de a noastră bună voe am dat danie un loc de casă sfintei biserici, care loc este în mahalao Muntenimii-de-sus. Şi împreună cu zapisul acest de daniie am dat Sfinţiilor Sale şi zapesul cel de cumpărătură, înpreună cu hotarnica locului. Fiindcă noao ne-a fost dat di zestre, fiind cumpărat de soacră-mè Vasilca locul acesta. Şi l-am dat noi toţi de sufletele noastre pentru veşniţă (sic) pomenire noastră. Şi de astăzi înainte să aibă sfînta bisearică a-l stăpăni în veci, şi nemăne alţii din neamurile noastre să nu fie volnici a să scula ca să strice aciastă de bună voe a noastră danie. Iar, di [vor] îndrăzni cinevà, oriunde [vor] mearge la giudecată, în samă să nu li să ţiie. Care pentru mai adivărată credinţa mai gios ne-am pus degitele, să se crează.

1792, Dech. 6.

Eu Petre Popazulo crav, di aicea din Iaşi, am dat danie de bună voia mea. Şi eu erii diiacon Ioan am fost faţă la cest zapis de danie.

Neculai dascăl am scris cu zisa şi buna voe lor.

Eu, Casandra, soţ dumisale, am dat danie de bună voia mea.

(Revista *Ioan Neculce*, 1925, pp. 127-8, no. II.)

XLI.

1793.

Prea Inălţate Doamne,

Jăluesc Măriei Tale că eu, avînd un fecior slut şi nu tot în minţile lui, care ştie să şindrilească, după vinuire nedovedită, la şindrilitul clopotniţei a turlei bisericii Mihaiu-Vodă, pănă era închis la puşcărie, şi, ca să nu piară închis pe vremea gerului, cu lacrămi mă rog să faci Mărie Ta să se ierte de la închisoare.

Roaba Măriei Tale,

Dobriţa, văduvă săracă din Bucureşti.

(Urechiă, *Ist. Rom.*, VI, p. 70.)

XLII.

Maiu 1793.

Prea Sfinte Părinte Mitropolite, cu prea-plecată jalbă înştiinţăm Prea Sfinţiei Tale că, după judecata ce am avut cu Manda, ce mi-a fost soţie, pentru netraiul ce am avut amîndoi, făcîndu-se anaforà către Prea Sfinţia Ta a părintelui potropopului Stoică de cercetarea ce au făcut, s'au dat hotărîre Prea Sfinţiei Tale ca să fim despărţiţi.

Acum văd că ea a dat jalbă Măriei Sale lui Vodă că bărbat de lăsat n'are; care jalbă fiind orînduită la Prea Sfinţia Ta, înştiinţăm Prea Sfinţiei Tale că, de mi se va mai da ca să locuiască cu mine la un loc, eu am hotărît să-i fac moartea cu mînele mele, apoi pe urmă, spînzure-mă şi pe mine, sau trimeaţă-mă la

ocnă, în puşcărie, ce va vrea, să-mi facă; că eu de casă nu sînt. Ce cum Duhul Sfînt va lumina pe Prea Sfinţia Ta.

Prea-plecată [slugă] Prea Sfinţiei Tale,

Arghir Cojocaru.

(Urechiă, *Ist. Rom.*, VI, p. 419.)

XLIII.

Septembre 1793.

Adică eu, mai gios iscălit, dat-am încredinţat zapisul meu la mîna Sfinţii Sale părintelui prefect[1] precum să se ştii că m'am apucat să zugrăvăscu Sfinţii Sale tabernacul, cum şi scaunul de-asupra, atît şi doi îngeri, cu văpselile mele toate, cît ar fi trebuinţă, şi aur, după cum mai pre larg am vorbit cum şi în ce chip să se zugrăvească, şi unde a trebui să fie aur şi unde alte văpseli. Toate aceste cu cheltuiala mè. Şi pentru toate să aibă Sfinţia Sa a-mi da una sută lei. Iar, din bani care am tocmit, să aibă Sfinţie Sa a-mi da cincizeci lei înainte şi ceilalţi încet-încet, până cînd să o sfărşi lucru. Şi pentru mai mare încredinţare am iscălit.

In Iaşi, 23 Septemvrie 793.

Ştefan zograf, Postelnicel.

(*Literatură şi artă romînă*, VI, p. 691.)

[1] Al bisericii catolice din Iaşi.

XLIV.

1795.

Noi, toată briasla blănarilor de aice din Botoşani, carii mai jos ni-am iscălit, dat-am adevărată scrisoare noastră la măna dumisali giupănului Manole sin Ioniţă, precum să să ştie că cu bună voia şi priimire noastră l-am priimit ca să ni fie staroste, mergănd cu toţii şi înainte dumilor sali cinstiţilor boeri dregători şi arătăndu-l, căruia şi carte dumilor sali i s'au dat; pentru cari ne îndatorim ca să urmăm cu toţii la toati ponturili ce s'au dat în scris la măna starosti de către dum[nealor] dregătorii; iar care dintre noi nu va urmà întocma, arătăndu-l starosti la dregători, îşi va lua căzuta certare. Şi ni-am iscălit.

1795, Avgust 6.

Eu Ionică sin Toader, biv starosti.

Eu Chiriiac Andrii.

Ştefan Bolde (?). Vasili Pipneas. (?). Eu Ghierghie Cernăuţeanu.

Eu Ghiorghie Pistol. Eu Iordachi Pistol.

Eu Vasăli Măndru. Eu Antoh Panaiti (ultimele cinci nume de aceiaşi scrisoare ca şi actul de alegere).

Eu Ioniţă zăt Calafer, cu voia mè.

Eu Vasile Calistru, cu voia mè (amîndouă iscăliturile de aceiaşi mînă).

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoşani*, p. 10.)

XLV.

1795.

Prea Inălţate Doamne,

Jăluesc milostivirii Măriei Tale că, rămîindu-ne nouă o prăvălioară de la răposatul tatăl nostru, de care rămîind şi datorie, cu luminată porunca Măriei Tale s'a vîndut acea prăvălioară la mezat în taleri 500, din care s'au plătit datorii taleri 120, iar taleri 380, cu luminată poruncă, s'au dat la epitropie supt păstrare, aflîndu-ne noi nevrîstnici. Apoi, jăluim Înnălţimii Tale ca să te milostiveşti asupra sărăciei noastre cu a ni se da din banii ce sînt la epitropie taleri 80, iar taleri 300 să fie supt păstrare, cari să ne fie pentru hrana şi îmbrăcămintea noastră, cum şi pentru pomenirea răposatului, la care cerere a noastră milostivindu-te, s'a făcut luminată porunca Înnălţimii Tale către dumnealor boierii epitropi ca să ne dee din banii ce sînt la epitropie aceia ce ne va fi pentru trebuinţă noastră, şi, mergînd noi cu luminată poruncă, ne-au dat taleri numai 41, din cari taleri 16 s'au scos cheltuială la anaforà şi la altele, rămîindu-ne şi nouă numai taleri 25. Ci mai întîi am vrut să facem, ticăloasele, să ne îmbrăcăm, că eram goale, ori pentru hrană, sau să facem pomenire răposatului? Cu lacrămi ne rugăm, supărînd auzul Înnălţimii Tale, să te milostiveşti asupra scăpătăciunii noastre întru care ne aflăm, mai vîrtos lipsite şi de hrana vieţii cea din toate zilele, acum, pre această vre-

me de lipsă, să fie luminată porunca Măriei Tale către dumnealor boierii epitropi a ne mai da şi acei taleri 38 ce mai sînt pînă la taleri 80 cari am cerut d'întîi, spre a ne ajutora la stenahoria ce avem, cum şi pentru pomenire, iar taleri 300 să stee la epitropie supt păstrare cu dobînda lor de pînă acum, precum s'a poruncit de către bogata milostivirea Măriei Tale. Şi cum va fi mila Măriei Tale.

Roabele Măriei Tale, Despa, cu două surori nevrîstnice, ale răposatului Neculi brutariu de aici.

(Urechiă, *Ist. Rom.*, VI, p. 480.)

XLVI.

1797.

Noi, Armenii dughengii care ţinem bogasierii aice în Botaşani, prin scrisoare aciasta ce dăm la măna breslei blănarilor, iarăşi de aice, adeverim precum să să ştii că, după obiceiul ce am apucat, fiindcă şi noi ţinem pe la dughenile noastre spre alijveriş oareşcare gujulii din parte blănării, cum şi strai gata blănite, adecă maloteli, caţaveici, care le lucram tot la briasla blănarilor, şi acum unii din briasla blănarilor, socoțind că cu aciastă le facem înbodisire de folosul ci-ar putè să aibă ei la meşteşugul lor, mergănd au dat jalobă Mării Sali lui Vodă, făcăndu-să luminată carte gospod de a fi propiţi noi a mai ţinè strai gata pe la dugheni, sau alte gujulii, şi acum, adunăndu-ni noi, amăn-

doî breslele, şi cunoscănd şi însuşi briasla blănarilor, şi mai ales cei mai săraci, că, dacă vom fi noi propiţi, le iaste păgubire lor, pentru că noi straile acele le lucrăm tot la dănşii; pentru aceia stănd, ni-am aşăzat şi cu bună priimire de spre amîndoî părţile ni-am învoit într'acestaşi chip, adecă orice fel de gujulii să nu putem a cumpăra de acum şi a ţinè prin dughenile noastre, iar strai gata blănite, maloteli şi caţaveici, să nu fim propiţi a ţinè şi a nu vinde pe la dughenile noastre, precum şi mai înainte, cum şi de la neguţitorii lăturaşi ce vor aduce săngiap de vănzare la acest oraş şi blani gata, încă să nu fim propiţi a nu cumpăra taneli sau blani căt vom avé trebuinţi, numai pentru blănitul strailor de vănzare ce vom face; iar a ţinè şi taneli de săngiap sau blani pe la dugheni de vănzare, să nu fim volnici. Şi spre nestrămutare aceştii învoeli între noi, în veci, precum briasla blănarilor noî, asămine şi noi li-am dat aciastă scrisoare întru care am iscălit.

1797, Mai 8.

(Cinci iscălituri armeneşti.)

De faţi înnainte noastră viind amăndoî breslile, blănarii şi bogasăierii, s'au rugat ca aciastă învoire să să întăriască şi de Vornicie, şi să încredinţazi.

797, Maiu 16.

Matei Milo Banu. (Greceşte:) Dimitrie Pitar.

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoşani*, p. 11.)

XLVII.

1799.

Adecă eu Ivan Moraru ot satul Breaza încredințez printr'acest zapis al mieu, spre a fi știut că, avînd pe această moșie Breaza dintr'acest județ Prahova o dărstă cu o roată, după învoirea ce am fost avut cu stăpînii moșii, cînd le-au fost făcut întăiu, am stăpînit-o până acum. Dar, fiindcă acum s'a cumpărat această moșie Breaza de Măria Sa Prea-Luminata Doamna Luxandra Hangerì, am vîndut-o Mării Sale această dîrstă în drept taleri cincizeci, cu bună voia mea și nesilit de nimenea. Care bani i-am primit toți deplin în mîna mea, prin dumnealor boieri ispravnici ai județului. Și, spre încredințare, am dat acest zapis în care ne-am iscălit mai jos, și mi-am pus și degetul la numele mieu în loc de pecetie.

Eu, Ivan Moraru ot Breaza, vînzător, adeverez.

Popa Stoica ot Breaza, martor; Ioniță Jelea, martur ; Mihalache, proin (=fost) vătaf, martur; Costandin Pîrvan, martur...

1799, Ghenarie 17.

(*Studii și documente*, XXI, pp. 83-4, no. V.)

XLVIII.

c. 1800-10.

Incredințăm cu această adeverință a mea la mâna socră-mi Stanca precum să să știe că, având dumneaei o bute la mine de an trecut și isprăvindu-mi treaba nu i-am dus-o, din care rămăindu-i și până acum la mine, m'am apucat

d'am pus şi estimp prune într'ănsa şi, neavănd ce face ca să mai deşărt prunele dintr'ănsa, i-am dat această adeverinţă că, pănă îmi voiu isprăvi treaba, să am a-i duce butea la loc, dinpreună cu chirie, după cum vor da şi alţi oameni. Şi eu, pentru mai adevărată credinţă, m'am iscălit punindu-mi şi degetu, în loc de pecete, ca să să crează.

Eu, Milea Croitoru, adeverez.
Eu, Gheorghe Petre, martor,
Eu, Oprea Cojocaru, martor.
Eu, Savu vătaf, martor.

(Stoica Teodorescu, *Monografia comunei Telega*, Cîmpina 1926, pp. 188-9.)

XLIX.

După 1800.

Jăluim Măriei Tale pentru croitorii sudiţi, atît Ovreii, cît şi ceilalţi, că şi cei ce vin din alte părţi şi cei ce sînt făcuţi sudiţi, de aicea deschid prăvălii, care pe unde vor, şi lucrează, şi nu voesc să ştie nimic de ponturile hrisoavelor ce le avem de la atîţia luminaţi Domni, nici de telaibaşă, nici de breaslă, nici la alte angarale nu ajută, nici beilic lucrează după obiceiu şi ne ieau şi călfile noastre de le bagă prin prăvăliile lor, momindu-i că de la ei nu-i poate lua de beilic, care şi este, că, cînd ese beilicul de la Cămară, nici pre călfile cari sînt raia de a! noştrii putem lua de prin prăvăliile lor, necum vor să ştie, şi mare chedir [1] ni se face din pri-

[1] Chedèr, turc.: pagubă.

cina lor. Ci ne rugăm Măriei Tale să fie luminată poruncă seau să fie de obşte cu noi la toate obiceiurile breslei, seau să ne luăm călfile cari sînt raia de ai noştri, să le avem prin prăvăliile noastre, ca să ne putem ajuta la angarale la beilicurile Cămărei. Că, noi cînd le zicem seau la angarale să ne ajute, seau călfi să dee, ei zic că nu voesc să ştie nici de Măria Ta, nici de nimeni, aici în Bucureşti, fără numai de stăpînul lor. Dar noi ştim şi prin ţările lor obiceiul, că, pre la ţeara lor cînd merge vre-un om cu meşteşug de aicea, nu-l lasă nicidecum să lucreze de capul lui, ci-l pune slugă la meşter pămîntean, iar ei aicea se fac stăpîni, nedînd nici obişnuita milă a cutiei ce o avem, de se hrănesc dintr'însa cei scăpătaţi, cei bolnavi, şi chiar şi slugile noastre, de nu ne putem hrăni din pricina lor. Şi cum va fi mila Măriei Tale.

(Urechiă, *Istoria Romînilor.)*

L.

1803.

Adeverez cu aciastă scrisoare a mè la măna lui Stoica Gălăţan, băcal ot tărgul Eşului, pentru o bucată de loc ce i-am dat alăture cu ograda mè în Ieş, unde şedi el, cu aciastă tocmală ca să-mi facă o dughiană băcălie, dă stînjăni pol gospod lăţime şi un stînjăn pol gospod lungime, şi o casă în dosul dughenii, tot într'on părete, doi stînjăni pol lungime şi doi stînjăni lungul; dughiană alăture tot într'on părete pentru crăşmă, doi stînjăni lungime casa din faţă şi

doi stînjăni lungul, şi iarăşi o casă din dos, tot într'on părete, doi stînjăni lungime şi doi stînjăni lungul; care fac peste tot doă dughene din faţă şi doă casă din dos. Însă aceste casă şi dugheni să să facă pe temelii de peatră, care temelii să fie asămine cu podul uliţii, şi dedesupt, pen mijlocul, să fie iarăşi temelii despărţitoare, adică supt băcălie i casă să fie beciu deosăbit şi supt crîşmă, i casa ei să facă pivniţă. Şi din pivniţă spre ograda mè să facă o hrubă de 3 stînjăni gospod lungul. Şi podul casălor de desupt să fie grînzile de stejar şi podelele cele de desupt tij de stejar, iar duşămaoa să fie de brad. Şi la toate celelalti să fie după rînduiala lor. Şi acoperite să fie cu draniţă. Şi să facă din colţul casăi băcălii din dos şi pără în dreptul bucătării spre rîpă un grajdiu, care grajdiu să-l facă pe tumurugi de stejar mai groşi, după cum sănt a lui Andronic. Şi tălpile i amnarii iarăşi să fie de stejar. Şi păreţii să fie de scînduri de brad acoperit cu draniţă. Şi pe denainte grajdului să facă şandramà în loc de şură. Şi să facă şi la ogradă gardu înprejur, însă gardul să fie cu pari de stejar groşi, lungi şi buni. Şi gardul să fie înpletit gros: în fieştecare mănunchi cîte patru sau cinci nuele, iar nu mai puţîn, ş'acoperit cu schini. În care cheltuială s'au dat 500 lei, adică cinci sute lei, şi cîţi bani va mai cheltui pe lîngă aceşti 500 lei pănă la săvîrşirea acelor binali să aibă a cheltui el de la sine. Şi pentru cîţi bani a mai cheltui el pănă la săvărşirea binalilor să să dea şapte ani într'acesti binali fără chirie, începîndu-să anii de la 1801, April 23, pănă la

1810, iarăşi April 23. Şi după împlinire acestor ani să rămîi benalele a' meli. Însă să fie binalile sănătoasă, iar nu stricate. Şi aceste binali toati să aibă a le găti în doi ani, adică în anul acesta şi în viitor. Iar lemnul casăi care este acum, rămîne al meu. Şi pentru încredinţare i-am dat aciastă scrisoare.

1803, April 23.

Ioan Gane, Clucer.

(Revista *Ioan Neculce*, an. 1895, pp. 136-7, no. XXVI.)

LI.

1804.

Adică eu, Dumitru Conduragiu, dinpreună cu soţul meu, Cununa, dat-am adivărat zapisul nostru la mîna dumisali giupînului Gheorghii Crîstiianu pentru ca să să ştii că, avînd eu un loc di casă aice, în tîrgu, între Gavril Huindul şi într Zaharia Blănariul, din dosul casîi lui Negoiţe, l-am vîndutu dumisali cu bani şi cu tocmală în 25 lei, şi banii am luat deplinu în mînile meli, iar pi cari loc ari dumnelui, să plătiască bezmăn dumisali Spătăresîi Catrina Sturzoi. Şi di astăzi înainti să aibă dumnealui a-l stăpîni în paci; iar, întîmplîndu-se, cînd ar vrè dumnialui să-şi facă casă şi sculîndu-să cineva ca să nu-l lasă, să fiu eu răspunzătoriu. Şi, pentru mai adivarată credinţă, am şi iscălit, 1804, Iuni 16.

Eu, Dumitru, am vîndut, şi eu, Cununa, soţii.
Şi eu am scris cu zisa lor: Gavrilaş.

(Antonovici, *o. c.*, II, pp. 208-9, no. LXXXV.)

LII.

2 Ianuar 1806.

Ctitorii şi epitropii sfintei beserici a Sfăntului Prooroc Ilie din tărgul Botoşani, blănari (arată în privința lui) Grigoraş sin Simion Goza dascalu şi slujitor besericii aceştie de treisprăzăci ani, cum şi ciauş breslii noastre a blănarilor în curgire anilor de sus arătaţi, fără a pretinderisi ceva de la breaslă..., fiind besearica mulţămită, cum şi noi, epitropii, (că i-au dat) cu sfatul de obşte o bucăţică de loc din drept ţintirimul şi locul besericii, fiind loc largu şi netrebuitor besericii, ca să-şi facă o căsuţă, să să odihniască el cu soţul său Marie pără la sfărşitul vieţii lor, fără bezmăn, iar după moarte lor să aibă a stăpăni şi copii lor, dănd bezmăn besericii Sfăntului Proroc Ilie căte una ocă ciară pe an. (Se dă cu blestem mare.)

(Iscălesc:) Chiriac Andrii, starosti, ctitor şi epitrop a sfintii biserici. Eu Ionică staroste, ctitor şi epitrop, cu voe noastră, a tuturor. Antohi Panaite, ctitor şi epitrop sfintei biserici, cu voe mè. (Scrie:) Iordachi dascal din Bot[o]şani.

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoşani*, p. 23.)

LIII.

1-iu Februar 1808.

Pătru Dovleac, trestar de la Troca, şi Mihail Dovleac, fratele Pătrului (făgăduiesc lui Dumitru Aman, negustor din Craiova, ca, pentru 20 de taleri), să-i facem saci pentru bani.

(*Corespondenţa lui Dimitrie Aman*, p. 170, no. 21.)

LIV.

Septembre 1808.

Eu Dumitru Tabacu ce am fost cumpărat o livede de pruni de la Andrei Tabac ot Tabaci[1], ce este pă moşiia jupăn Pancăi, şi, aflăndu dumnealui de aciastă vănzare, m'au tras la dumnealor boeri ispravnici de ni-au întorsu bani ce am dat pă livede, tl. optuzeci, ca unul ce are protimisis ca o moşie a dumnealui, neîngăduindu pă alt streinu să intre în pămăntu dumnealui. Şi pentru încredinţare cum că mi-am priimitu bani toţi căţi i-am dat pă aciastă livede am dat acest zapis iscălit de mine înaintea judecăţi ca să să crează, iscălindu-mă mai jos, puindu-mi şi degetul în loc de pecete. Aciasta.

808, Septv. 30.

Eu, Dumitru cizmaru ot Tabaci, adeverez.

(Iorga, *Documente de pe Valea Teleajenului*, p. 24, no. XVII.)

LV.

1814.

Adecă eu, cel mai jos iscălit, încredinţez cu acest bun zapis al meu la cinstită măna dumnealui Visterului Temelì precum să să ştie că prin rugăciune m'am înprumutat la dumnealui cu taleri 100, adecă o sută, cu dobănda lor pă lună un leu, după obicei, şi pentru aceşti bani mi-e soroc cu dumnealui, că la Sfăntul Dimitrie ci-o veni, făr dă niciun cuvănt, să am ca să răs-

[1] Din Vălenii-de-Munte.

punzu bani dinpreună şi cu a lor dobăndă. Iarăşi, cănd la numitul soroc nu voiu fi următor la răspunderea banilor, orice cheltuială şi zăciuială va fi, tot eu să fiu înplinitor. Şi, pentru buna încredinţare, m'am iscălitu cu măna a mea, ca să fiu întocmai următor:

1814, Iunie 14.

Eu Dinu Brutar platnicu.

Şi am scris eu Mihai lăcătuş cu Dinciu (!) dumnealui, şi sănt şi martur.

[Vo:] Zapisul Dinu Guţu brutar, pentru taleri 100.

(Iorga, *Documente de pe Valea Teleajenului*, pp. 36-7, no. XXXI.)

LVI.

1816-9.

Incredinţezu eu cu acest zapis al mieu la cinstită măna dumisale coconului Dumitrachie biv Vel Cluceri precum să să ştie că, avînd dumnealui o sfîntă mănăstire la moşiia dumisale Bălceşti, ce să prăznueşte hramul Sfîntului Nicolae şi a Sfîntului Ioan, şi dumnealui avînd savdes ca să o zugrăfească, m'au chiemat şi am toccmit cu dumnealui ca să o zugrăfesc după cum s'au zugrăfit şi a Pitarului Ghiţă Argetoianu, adecă pă alb, cu însămnare ce sfinţi, cum şi cîţi să să facă în sfîntul oltar: sus în boltă Sfînta Troiţă, mai jos Maica Precista cu Sfinţi Voivozi, supt brău la vale arhierei cîţi vor încăpea; afar, în beserica oamenilor, sus în boltă turnului o Pandocrator, înprejur cetele îngereşti, jos în colţuri

evangheliști; cercurile să să facă mucenici cei patruzăci; jos, în străni, mucenici cei mari, numiți, căți vor încăpea. Și, de sus în porți păn jos, la toți sfinți să fie toate cununile tot cu aur, de rănd. Tămpla să să facă cu ștocatorie: doăsprezece praznice, apostoli, răspetiia și căți prooroci vor încăpea, și acea ștocatorie să fie toată poleită cu aur și cu argint de cel bun, și patru icoane: hramu, Domnul Hristos, Maica Precesta și, în ceialaltă, ce vom socoti. Prin fereștri doftori; la fămei, sus, în boltă, Platitera, înprejur îngeri, jos, în colțuri, îngeri. In față, de-asupra cortul mîntuirei; desuptul brîului ctitori. Afar, în a[d]von, sus în boltă, o Emanoil, și, în jos, albă sadea. Stîlpi suciți, cu văpsele. Iară cununile tote cu aur. Și din oltari păn'afară cîmpul tot cu alb sadea. Și, afar de tot, la hram în față, să zugrăfească hramul. Și cununile tot cu aur.

Și acest lucru să să zugrăfească foarte frumos, cu văpsele curate, ca să fi plăcut dumnealui și cei ce vor vedea. Iar, întămplîndu-să a-i nu face lucru după placu și savdesu dumisale, să fiu lipsit de cusur de bani ce rămîn la dumnealui. Cît și dumnealui să aibă purtare de grijă a ne da cele trebuincioase: var, podurile, mertic pentru măncare de prisos, la căți oameni vom lucra, un zidari și un rîndaș, ca să n'avem de pristan păn vom isprăvi tot lucru. Și, la măncarea noastră, la masă, cîte o litră de vin de om și cîte un păhar de raichiu pentru osteneala stări în picioare. Și cîlți. Cît și tocmeala ne-au fost, în taleri, 1.400, adecă [o mie] patru sute tocma. Și acum înnainte am primit taleri 500, adecă

cinci sute, şi ceilalţi cînd voi isprăvi lucru. Şi, pentru încredinţare, m'am iscălit mai jos, ca să să crează.

816, Iulie 5.

Ioan Zografu adeverezi.

Însă cu vopsele de cele bune.

Acest zapis s'au dat, faţă fiind şi noi, şi s'au şi numărat taleri cinci sute înnainte, şi ne-am iscălit şi noi drept marturie.

816, Iunie 5.

Constantin Brăiloiu, Medelnicer...

Ipac am mai primit eu taleri 200, adecă doă sute, din tocmeala mănăstirei Bălăceşti de la Vestieru Polihronie, cu răvaşu dumisale boerului.

Alta, 100, adecă o sută, au primit tovaroşu mieu Gheorghi Zugrafu, de la boeri.

Ipac, taleri 300, adecă trei sute, am primit eu acum.

818, Noemvrie 13.

Ioan Zografu.

Ipac, am mai primit taleri 100, adecă una sută tocma.

1819, Mart 9.

Ioan Zografu.

(*Literatură și artă romînă*, VI, pp. 690-1.)

LVII.

I-iu Octombre—5 Decembre 1817. Enachi Nicolau Altăn cumpără în tovărăşie cu Şărban Buhăescu un loc în Iaşi, „în mahalaoa Muntenimii-de-sus", „lăngă cişmiaoa Boghii" ca „să dis-

chid bărării pe acel loc, după cuprindere anaforalii întărită de Măriia Sa Vodă în anul trecut, 1816, April 5". Nu se ţine de cuvînt a-i da jumătate de cîştig, şi Şărban „vrea să facă davagilăc, cerşind puneri la cale". Se îndatoreşte ca în şese luni „cu cheltuelili meli să săvărşăsc toati celi trebuincioasi bărăriei şi să o pernesc în lucrari". Va îngrădi locul cu „pari buni, di despicătură de stejar". Cîştigul va fi a treia parte pentru Şărban, iar celelalte două pentru Altăn şi frate-său Iordachi. „Intămplăndu-să să ardă bărăriia, iarăş eu să o fac la loc." De nu dă bani, va plăti chirie: „căte una sută lei pe fişticari an".

(Iorga, *Documentele Callimachi*, I, p, 544, no. 294.)

LVIII.

C. 16 Mart. 1817. „Alexandru Dos, Austriian", către Domn, pentru „nesuferită strămbătate şi păgubire ce pătimesc de la Preasfinţie Sa părintele episcopul de Roman, care nici am gîndit, nici am nădăjduit tocma de la Preasfinţie Sa". In 1817, „după obşteasca anafora şi hotărărea Innălţimii Sale ce s'au făcut asupra bărăriilor", face şi el „ca un om", „tocmală cu Vorniciia obştii" pentru una în Roman. Se dă carte de la Vodă, „şi am plătit şi la cutiia mililor căştiurile ci-au trecut pănă acumu", 2.000 de lei cheltuieşte „cu edecul, marfa şi altile ci-au trebuit". Incepe a lucra: oprit de episcop, care ar avea şi el carte domnească pentru aceasta. El se temuse de aceasta şi spusese la tocmeală: „şi am luat

răspuns că Preasfinţie Sa episcopul nu iaste bărar, dar însă cu toate aceste în sfîrşit am fost întrebat de către Vorniciia Obştiei că, dacă şi Preasfinţie Sa episcopul va vrè să facă bărării, nu voiu pricinui eu, şi am dat răspuns că de spre mine poate face Preasfinţie Sa şi mai multe bărării, nu numai una". Cere a i se restitui cheltuiala şi paguba, cu dobîndă: e gata atunci a părăsi berăria. (Şi greceşte.)

(Iorga, *Documentele Callimachi*, p. 537, no. 254.)

LIX.

Iulie 1818.

Adică eu care mai jos mă voi iscăli dat-am adevărat şi credinciosu zapisul mieu la măna lui frati-mieu Milea precum să ştie că, cumpărînd eu, cel mai jos iscălit, livede de pruni de la tată-mieu cu tocmeală în drept bani gata tl. 95, adică nouăzeci şi cinci, şi mai pă urmă sculăndu-se frati-mieu Milea şi trăgăndu-mă la judecată, înşini ne-am învoit între noi de am văndut-o mai sus numitului, cu altă tocmeală învoindu-ne, adică, din tl. 95 ce era luată de mine, am dat-o în taleri 115, adică una sută cincisprezece, şi aceşti bani i-am primit pe toţi deplin în măna mea. Încă şi cu voia tată-mieu, căt şi celorlalţi fraţi ; încă învoindu-mă şi cu frati-mieu Nicolae pentr'un petic de loc ce este acì lăngă livede, i l-am plătit cu tl. 5, adică cinci, şi cu toată voia tuturor, ne mai avănd cuvănt de pricire între noi. Însă hotarul este acesta: adică din drum de la Crăciun Hodoiu

pănă în curgerea apii, adică între coşaru mai sus pomenitului şi între Ivan Sărbul. Şi dumnealui mai sus numitul cumpărător să aibă a stăpăni acestu coprinsu după cum mai sus să arată, cu bună pace, atăt dumnealui, căt şi copiii de copiii dumnealui căţi Dumnezeu îi va dărui, de spre mine, căt şi de spre toţi ai noştri. Şi, cănd s'au făcut acest zapis, au fost şi alţi oameni faţă, cari mai jos să vor vedea iscăliţi. Şi eu pentru mai bună încredinţare, neştiind a mă iscali cu măna mea, mi-am pus numele meu jos şi deget drept pecete, ca să să crează. 1818, Iulie 16.

† Eu Calotă croitor, din preună cu soţia i cu copiii miei, vănzător.

† Eu Nicolae croitor, vănzător, brat Milea, vănzător.

Eu Samoilă Lepuş.

Eu Zamfir, martor.

Eu Mănăilă morar, martor lui Dumitraşcu Cosma, martor.

Eu Gheorghe Dascăl, martor.

Şi-am scris eu Filip sin Gheorghe cu zisa, şi martor.

(Stoica Teodorescu, *Telega*, pp. 197-8.)

LX.

Iaşi, 13 Octombre 1818.

Mai gios iscălitul, eu, Lencur[1], Franţuz, adeveresc, prin acest contract ci dau la mîna dumisali polcovnicului Ioniţi Codreanu, supusul ru-

---

[1] Lincourt, apoi director de pension.

săsc, precum să fie ştiut că, avînd dumnealui aice, în oraş Eşii, în mahalaoa Muntinime, trii dugheni, o pivniţi şi o casă din dos dughenilor, care toate aceste binale sint drepti a dumisale..., cu bună tocmală şi învoială le'm luat pe trii ani în chirie, cîti trii suti lei pe anu, cari ani se încep de la zi întăiu Octomvre 1818 şi se sfîrşăsc la 1821, zî întăiu Octomvre, cu cari mă îndatoresc a fi următor într'acest chip, adică:

. . . .

Al 8. Moara de oloiu ce am făcutu eu, la împlinire anilor să o ridic, cum şi altă morişcă i altu lucruri a meşteşugului meu, ce voiu mai faci, afară dintr'a casăi şi a dughenilor ce mă îndatoresc ca să fac, la înplinire acestor trii ani să mi li ridic.

De Lincourt.

...In Eşi, 1818.

(Hurmuzaki, X, pp. 559-60, no. XV.)

LXI

1819.

Adică eu, Alexandru Căldărar, încredinţăz prin acest zapis al mieu, ce dau la cinstită mănă dumisale coconului Dracache Roset biv Vel Spatar precum să fie ştiut că am luat un Ţigan a dumisale, anume Vasăle, ca să-l învăţ meşteşugul căldărării. Mă îndatorescu dar ca în curgere de un an să-l dau dumisale învăţat bine, ca să lucrezi meşteşugul acesta a căldărăriei, întocmai precum şi eu lucrez. I îmbrăcăminte numitului Ţigan şi măncare şi să fie ca la mine. Şi

dumnealui boeriul, la împlinire anului, făcând Ţiganul teslim dumisale, învăţat bini, să aibă a-m da şasă coţi postav. Şi spre încredinţare am pus degetu.

1819, Ghenar 21.

Eu, Alexandru Căldărar, adiverez. Eşi.

(*Documente Callimachi*, I, p. 552, no. 281.)

LXII.

1819.

Incredinţez cu acest zapis al mieu la cănţăleria Luminatului Divan ca să fie ştiut că, pentru ca să lipsească catahrisis ce se urmă pînă acum la facerea lumînărilor de ceară galbenă într'această politie a Bucureştilor, m'am însărcinat eu, cel mai jos iscălit, luînd asupră-mi fabrica de ceară albă, cu acest aşezămînt a păzi ponturile ce mai jos se arată:

1) Lumînările să fie de ceară curată albă, înălbite frumos, făr' de niciun fel de alte amestecături. Şi numai eu să metahirisesc acest meşteşug, iar toţi alţii să fie popriţi de a face şi a vinde lumînări albe, păzindu-se nizamul ce au fost pînă acum pentru oprirea altora.

2) Să se facă lumînările cu îndestulare, pre cît este trebuinţa politiei, puindu-se şi pecetea mea la lumînări, spre dovadă că sînt curate, care pecete să o puiu atît în condica Divanului i în condica Sfintei Mitropolii, cît şi în condica Agiei, ca, oricînd se va ivi lumînări cu pecetea mea, cu amestecături, iar nu curate, să fiu eu osîndit şi judecat.

3) Fiindcă lumînările de ceară galbenă s'au hotărît a se vinde cîte taleri opt ocaoa, iar cele albe cu cîte un leu mai sus, adecă cîte taleri 9 ocaoa, cu acest preţ sînt dator a le vinde, după nart, fără a fi lipsă la dramuri.

4) La vînzarea acestor lumînări să fiu slobod a metahirisi pe cine voiu socoti eu şi îmi va fi de trebuinţă.

5) Pentru ca să pot coprinde trebuincioasa ceară la vremea vînzării şi ca să lipsească intrigile şi urcările la preţ nesuferit, după cum se obicinuia din partea isnafului lumînărarilor de ceară galbenă, să orînduiască starostea un om să cumpere ceară, pentru trebuinţa a tot isnafului, şi tot cu acel preţ al cumpărătoarei să o împarţă la isnaf.

6) Să am protimisis eu şi cellalt isnaf al lumînărilor de ceară galbenă a cumpăra întîiu noi ceară cîtă trebuieşte peste an pentru politie.

7) Pentru această fabrică de ceară albă, ce o are biserica Sfinţilor 40 de mucenici de aici, ce este metoh al sfintei episcopii Rîmnic, să dau la numita biserică lumînări albe curate una sută ocă pe acest următor an, însă, după luminată hotărîrea Măriei Sale lui Vodă, ce s'au dat, să fiu datori lumînări a da după măsura şi trebuinţa ce va fi, iar nu bani.

Aceste ponturi de mai sus arătate mă leg că le voiu păzi întocmai, urmîndu-se vînzarea pe acest următor an, ce se începe de acum, leat 1819, Noemvrie 15, pănă la leat 1820, iarăşi Noemvrie 15, iar pe alţi ani înnainte să am protimisis tot eu a ţinea această fabrică. Însă de

voiu păzi legătura ce dau acum întocmai, cînd atunci să fiu dator a vinde lumînările după preţul cerei şi după cuviinciosul nart ce se va orîndui şi se va pune, iar, nepăzind ponturile, să fiu lipsit şi făr' de niciun protimisis, încă şi pedepsit de stăpînire, după măsura vinei mele.

1819, Noemvrie 15.

Riga Zisul.

(Urechiă, *Istoria Românilor*, X'.)

LXIII.

12 Ianuar 1820.

Joseph Weltz, Maurer-Meister (se îndatoreşte) la cinstita măna dumnealui porucicului Ioan Odobescu... să-i facu casele ce le are arse în curtea cea veche, care stau între casa lui Theodoran Cincul şi între ale lui Mimi, după planosul ce să vede întocmit cheară dă însum prin deosibită hartă... Să le fac cu doaă caturi, pă dooă pimniţi : o pimniţă boltită cu zidiu şi alta cu grinzi. Insă catu dă jos să fiie în mijlocu poartă, şi pă amăndooă părţile să fiie căte o prăvăliie, una cu dooă odăi, iar alta numai cu o odae, dar catul de sus să aibă cinci odăi şi sala, adecă trei odăi în faţa podului, iar dooă şi sala spre curte. Dar dumnealui mai sus numitul să fiie dator a-m face teslim, atăt varu, nisipul, cărămida, cum şi toată cheresteaoa, cum şi uşile, ferestile de la catul de sus să aibă a mi le da dumnealui gata. Iar la catu de jos să am eu a i le face, atăt uşi, cum şi fereste, din cheresteaoa dumnealui, adecă cinci uşi şi cinci fereste, cu tot lucru, mă încarcu eu a fi asupră-mi,

adecă: zidari, dulgheri şi salahori şi alţi, toţi meşteri care vor fi trebuincioşi pentru isprăveniia casi aceştiia, să am eu a le plăti. Cum şi învelitoarea casi să o învălescu cu ţigle sau cu hiieru, scoţăndu streaşina de cărămidă din temeliiu zidului, să fiu dator a le învăli cu meşteri miei, însă cu toată materiia dumnealui. Şi eu, c'un cuvănt, să am a-i găti casele din toate şi a-i da cheia. Dă care pentru aceste toate m'am tocmit cu dumnealui să-m dea taleri 6.500.

1. Să fiu dator să dărăm toate zidurile casi cele vechi pînă în faţa pămăntului şi a alege cărămida, molozu, pentru înleznirea şi trebuinţa casi cu cheltuiala mea.

2. Să lungescu casele spre gărlă cu o jumătate stănjinu nemţescu, zidindu din temeliie.

3. Să fiu dator a curăţa, atăt pimniţele, căt şi toată curtea de toate boclucurile ce să va afla. Aceste toate tot cu cheltuiala mea să să facă.

4. Toate uşile de sus, cum şi ferestile, să fiu dator a le aşeza la locu lor.

Deci la tot lucru acestor case mă îndatorez eu a fi privighitor, cu toată silinţa meşteşugului a să face lucru temeinic şi fără dă cusur. Iar, cănd, în potrivă, de vre o a mea ameliie[1] sau nebăgare de seamă ori, mai vărtos zicănd, apovelepsind[2] la vre o iconomiie pentru rău folos, să va pricinui vre o primejdiie cu băgubire, să fiu îndatorat la răspundere.

---

[1] Negligenţă.

[2] Privind la.

(La 2 Februar se prevede şi aceasta: „catul de sus în dooă cărămizi, şi mijloacele una cărămidă şi jumătate".)
(Studii și documente, XI, pp. 269-70, no. 14.)

LXIV.

1821.

Cu frăţească dragoste mă închin dumitale.

...Pricina de am ajuns în munţii plaiurilor din sud. Dîmboviţa mi-au fost perirea Savii [1], cu ai lui toţi, şi cea mai mare frică, laudele păgîneşti, iar mai ales m'au spăimîntat mai mult cele ce n'au văzut ochii mei de cînd sînt, adecă omor înnainte, făr' de a simţi sunetul puşcilor, Atîta zic, ca nu carecumvaşi să vă înşălaţi vre unul din dumneavoastră să veniţi până nu veţi primi al doilea răspuns de la noi, că veţi fi siliţi mult. Te rog să arăţi dumnealui Medelnicerului Costachi, pentru cheltuială, că mijloc nu este a se împlini posluşania lor, fiind streaşnică porunca lui Chehal-beiu[2], ca, de va îndrăzni vericine, îşi va răpune viiaţa, însă numai la cei ce se află stăpîni lor aci în Braşov.

Priimeşte acest amanet, împreună şi aceste scrisori, arătînd verişoarei că i s'au lucrat viia foarte bine, fiind şi plină de roade, adică pometuri... La Bucureşti sint toţi sănătoşi... Şi sînt

Al dumitale ca un frate şi slugă,

Efthimie.

---

[1] Bimbașa Sava, Șef de răsculaţi din 1821, ucis prin trădare, la Bucureşti, de Turci.

[2] Locotenentul Paşei de Silistra, comandantul armatei turcești de ocupaţie: Chehaia-beiu.

(V-o:) Cinstitului şi mie ca un frate, dumnealui vătăful Dincul, cu frăţie şi dragoste, în Braşov[ul] cel vechiu, în Uliţa cea Mare, lîngă izbaşa.

(Hurmuzaki, X, p. 569, no. XXV.)

LXV.

1822.

Adică eu Toader Haulică, calfă de dulgheri, di aice din tîrgul Bîrladului, cari mai gios me'm pus numili şi degitul, încredinţăz cu zapisul acesta la cinstita mîna dumisali Pah. Gheorghii Oprişan, să fii ştiut că prin bună tocmală m'am alcătuit cu dumnealui pentru biserica Sfîntului Spiridon, ci să faci acum, ca să-mi dei hacu: una mie o sută cinzăci lei, trii chili popăşoi, trii vetri brînză di oi, una merţă grîu şi trizăci vedri vinu şi să-mi dei şi un postav di douzăci lei. Şi pentru toate aceste eu sînt îndatorit a lucra precum în gios să arată.

1. Pentru tot lemnul ce trebueşti pănă la un cui, eu să mergu în păduri cu oaminii ce-mi va da şi să stau pănă ce-l voi tăè totu, cum ceri trebuinţă; şi căratul a toată cheresteoa, după ce o voi mîntui di tăèt, să fii a dumisali.

2. După ci va aduci totu lemnul aice la besărică, am să puiu bărdaşii mei să-l lucrezu după trebuinţi, pănă ci-l voi încheè tot, şi apoi să mă apuc di lucru.

2. Pardosala pi gios să amu a o faci bună, încheetă bine, di scînduri stejar cu cît să vor putè mai groasă şi di lungi să fii din capu în capu cît ţine faţa bisăricii, şi să fac di giur-

înprigiur cîti doo caldarîmuri, ci vinu pi supt străni.

4. Toate stranili cîte vor trebui în bisărică să am a le faci de lemn di teiu curat şi di buni întocma după proba ci-m va da, şi să fac şi dou naloani după cum va ceri di buni; uşorii să am a-i faci buni, cum şi uşa să am a faci din scînduri groasă şi bună, precum mi să va porunci, făcuţi și așăzaţi, lucru sănătos şi bun, întocma după plăcere.

5. Toati legăturile ci trebui din nuntru zidului, eu am să le puiu di lemnu făcuti di plop sau di teiu întocma după măsurili ci-m da calfa de petrari.

6. Tot lemnul ci va trebui la acoperemîntu bisăricii să am a-l faci bun, cioplit bini, încheet bini; toate costoroavili să fii de stejar, asemine și căpriorii. Şi, după ce voi mîntui-o de căpriorit, să mă apuc să o şindilesc, puindu la acoperemînt di gros dousprezăci şîndili, însă şîndila şi cuile a dumisali au să fii, decît eu să o acopir bini, după plăcere dumisali pără o voi da gata.

7. Cafasul din lăuntru bisăricii, unde șăd femeile, am să-l fac bunu şi lucrat bini întocma după pruba ci-m va da, şi să fac şi dou mesă cu picioarele lor.

8. Toată cheresteoa pentru scheli eu am să o fac şi să o aşăzu dupî trebuinţi, însă la rîdicat ari dumnealui să-m dei oameni di agiutor.

9. La toati cele di mai sus arătati sînt îndatoritu a urmà întocma, nefăcînd cît di puţin smintială, și tot lucru am să-l fac cu oaminii mei. Decît dumnealui la rîdicatul lemnului, cînd va ceri

trebuinţa, ari să-mi dei agiutor, iar nu mai mult. Iar, dacă din nesilinţa şi nipurtare mè di grijă, să va întîmpla vre o smintială, atunce, după tot cuvîntu dreptăţii, ari dumnealui a mă apuca să răspundu toată paguba ci să va pricini; asemenea şi din parte dumisali iarăşi îi dator a urmà contractului. Şi acumu înainti, la facire zapisului, am luoat una sută lei arvună, iar ceelanţi bani ari să mi-i dei dumnealui rînduri-rînduri la vremi. Şi spre încredinţari mi-amu pus numile şi în loc de peceti degitul.

1822, Noemvrie 17.

Şi eu amu scris zapisul acesta cu zîsa şi buna priimire numitului Toader calfa, iscălit mai sus, sînt martur; Andriiu...

(Antonovici, I, pp. 272-4, no. 1.)

LXVI.

1823.

Adecă eu Enache Croitoru, dinpreună cu soţia mea Samfira, încredinţezu cu zapisul mieu la mâna dum. polcovnicu Panchi precum să să ştie că i-am vândut patruzeci de pruni ce-i am lângă casa mea pe moşiia dumnealui cu dijmă. Şi tocmeala ne-au fostu pe prunu câte parale treizeci şi cinci, care peste tot facu taleri 35, adecă treizeci şi cinci. Care bani i-am şi primitu toţi deplinu. Şi dumnealui are să stăpânească în bună pace hamnecu în veci, dumnealui i coconi dumnealui i nepoţii, cât Dumnezeu i va dărui. Şi spre mai bună încredinţare amu rugat prestrei tot zapisul de m'au iscălitu, neştiindu carte, fiind

şi alţi oameni de faţă la aciastă tocmeală, care să vor iscăli mai jos, de mărturie, puindu-ne şi noi degetele noastre în locu de pecetie, ca să să crează. Şi aceşti pruni semnele lor den lăuntru i-am văndutu de spre malul gărli spre casă, pănă să vor înplini, care- şi mai sus s'au zisu, şi şase pruni care mai sănt mai mici amu dăruitu,— care să facu peste toţi patruzeci şi şase pruni.

1823, Iunie 16.

Eu Enache Croitoru adeverezu, i eu Samfira, soţiia lu Enache, adeverezu.

Eu Ghica, logofătul ot Stefeşti, martor.

Eu Ene cojocaru, ot Ploeşti, martur.

Şi amu scris eu Petre logofătu cu învăţ(iş)ătura dumnealor, martur.

(Iorga, *Documente de pe Valeă Teleajenului*, pp. 44-5, no. XXXIX.)

LXVII.

1823.

Zapisul nostru la măna dumnealui Sărdaru Dumitru Aman precum să să ştiie că ne-am tocmit cu dumnealui ca să acoperim de iznovă biserica Sfintei Troiţi cu şindilă măruntă, lucrată bine, bătută în patru, şi căţi căpriori sau alte lemne vor fi putrede, să avem a le schimba, să punem altele noi; asemene şi turnurile. Pentru care lucru are dumnealui să ne dea şindila, lănteţi, căpriori, cuiele, căt va fi de trebuinţă, iar noo, pentru lucru, are să ne plătescă la totă

miia de şindilă căte taleri 4,20, iar alta nimic. Şi noi să fim silitori a face lucru bun, sănătos, şi în soroc până la Sfete Dimitriie să avem să o isprăvim. Iar, nefiind următori, ori ce să va întămpla biserici, să fim răspunzători.

Şi, pentru mai bună încredinţare, ne'm pus degetul în loc de pecete, ca să [să] ştiie.

1823, Septv. 24.

Eu, Runcea dulgheriu.
Eu, Marin dulgheriu.

(*Corespondenţa lui Dimitrie Aman*, p. 75, no. 176.)

LXVIII.

1824.

Incredinţez cu zapisul mieu la mîna dumisale Toader Hăulică, calfă di dulgheri, precum ştiut să fii că, fiind dumnealui Paharnicul Gheorghi Oprişan, ca tot lucru ce a trebui a lemnului să-l facă la bisărica Svăntului Spiridon, m'au tocmit pi mini şasăzăci di strani, ci trebuescu eu să le lucrez întocma după plăcere ctitorilor — începînd lucru di acum păr ce-l voi da gata—, cu preţ şi tocmală să aibă a-mi da 200 lei şi o merţă popuşoi i una ocă pol cleiu. Deci sînt îndatorit a da stranile gata pusă toati la locul lor, iar timilioara de supt străni nu am trebuinţă, dumnealui să o facă. Şi, pentru că voi urmă întocma precum mai sus să arată, neştiind carti, mi-am pus numile şi degetul.

824, Apr. 28.

Eu, Alecsa săpătoriul, adiverez.

(Antonovici, *Documente Bîrlădene*, I, pp. 276-7, no. II.)

LXIX.

„Vaşarheiu, 24 Decemvrie 824... Pantea Toader, Pantea Vasili, amîndoi ţiviliş", către Pantea Ştefan, „care să află la meşterşugu ţimării, la cinstită jupăneasa Creştina Tăbăcăriţa întru bună aflare la Făgăraş... Cu prilejul acesta a tărgului de la Sibiiu n'am vrut a te uita să nu te cercetăm cu o frăţască carte şi noi fraţi tăi, dimpreună cu părintele protopopul, unchiul nostru. Şi să ştii şi tu, frate Ştefane, că noi cu toţi din darul lui Dumnezeu săntem sănătoşi, şi care şi ţie iţ poftim ca să te găsască a noastră înştiinţare întru asemenea fericită sănătate, şi anul nou viitoriu să-l ajungi întru întreagă şi desăvărşită bucurie. După cuvăntarea ta mai de nainte, nu ştim: adevărat încununatu-te-ai, au ba, şi, de te'i încununat, să ne scrii, sau, de vrei amù în fărşangu viitoriu, bucuroş am fi şi noi ca fraţi şi ca unchiu să te putem corteni întru frăţasca dragoste. Dară, pentru depărtarea locului, nu vom putea slugări faţă cu toţi. Poftim ca să-ţ dea Dumnezeu norocire şi ceas norocit şi fericit, şi, căsătorindu-te, cinsteaşte pre aceia, şi pre aceia care ţi-o da-o Dumnezeu soţ şi pre toate neamurile avute după sine, că eşti strein în locurile acele. Cinsteşte-i ca pre părinţii tăi cei trupeşti, şi poartă năravuri bune, şi cu oameni slabi să nu te însoţeşti în soţietate slabă. Fereşte-te de rău şi de urgie, ca din unile ca acele să nu ţi să întămble ceva rău, că apoi ţie să-ţ imput,— ca să auzim şi noi veste bună, să ne bucurăm de tine. La cinstitul părintele pro-

topop încă ne închinăm cu fericită sănătate, după cât ne-au fost scris şi Domnia Sa, ca un unchiu a coconi[1]; care bucurându-ne şi noi de un neam bun şi fericit, pecum şi noi având pe cinstitul protopop al Vaşarheiului unchiu şi ca un tată bun povăţuitoriu, neîndoindu-să cumva nimene pentru fratele nostru, cu adevărat că este din neam bun. Să ne scrii la târgul viitoriu la Murăş-Vaşarheiu, să ştim de tine. Şi rămânem de bine voitori ai dumitale fraţ."

(Iorga, *Studii şi docamente*, XII, pp. 210-1, no. LXIII.)

LXX.

1825.

Noi mai jos iscăliţii, ci astăzi ne aflăm epitropi sfintii bisărici ci să prăznueşti hramul Sfântului Proroc Ilie di aice, din târgul Botăşanii, adiverim cu acist zapis la măna dumisale chir Manolachi Nicşoiu, blănari, că, aflându-ne noi astăzi epitropi asupra breslii blănarilor, a cojocarilor i a sfintii bisărici, unde cutiia noastră o avem închinată, la acist sfânt lăcaş, ca pentru un loc ci-l ari sfănta bisărică în măhalaoa Târgului Nou, cumpărat cu banii din cutiia breslii noastre, şi văzând noi că acist loc iaste stărpu, neaducând sfintei bisărici niciun venit, am făcut cu toţii de opştii socoteală ca să dăm la fiişticarile din breslaşi, cărora le-a trebui, căti di o dugheană sau doao din acist loc, cu bezmănul hotărât, spre ajutorinţa şi folosul bisăricii. Deci prin bună alcătuirea ci am făcut cu dumnealui di

[1] Logodnica.

sus numitul chir Manolache Nicşoiu, i-am dat patru stănjeni faţa locului şi fundul tot patru stănjăni gospod, iară lungimea locului spre A-miiazizi cinsprezăci stănjăni gospod, până în trupul locului, tot a bisăricii, di la vale. Cari loc pi din sus să hotărăşti cu locul, tot a sfintii bisărici, ci-l ari chir Costantin Eşanu supt stăpănirea sa di spri Apus, iar di spri Răsărit cu locul lui Dumitrache Zgărcea,— cu tocmală hotărătă pi an căti patru lei stănjunu; cari vin pi patru stănjăni şasprizăci lei pi fişticare an, banii înainte, începăndu-să anul la 1826, April 23. Şi di astăzi înnainte iaste volnic dumnealui numitul di mai sus a-şi faci orici feli di binà pi acest loc, stăpănind în pace în veci nepoţii dumisali ca pri un drept lucrul dumisalii, însă plătindu-şi bezmănul după alcătuirea di sus pominită, priimindu-şi şi ţidulă di la epitropii sfintei bisărici di plata banilor pi fiişticari an. Iară, cănd s'ar sculà cariva din epitropii ci vor fi mai în urmă, cu chip ca să strice acist bun aşămămănt şi tocmală, la orici cinstită judecată ar mergi, să nu li să ţii în samă (sic). Iară, cănd şi dumnealui chir Manolachi n'ar urmà cu plata banilor bezmănului după alcătuirea di sus arătată până în curgirea di trii ani, atunce volnică bisărica să fie a lua acele binale în stăpănire, însă preţăluindu-să binelile, şi căţi bani să vor mai faci mai mult, pisti banii bezmănului, să răspundă bisărica numitului de sus, ne mai rămăindu-i cuvănt înprotivă răspunzătoriu dumisale, nici urmaşilor dumisale. Iară, dacă va fi următoriu cu

plata bezmănului după cum scrie întru acist zapis, să rămăi vecinic stăpăn în pace.

Şi, iarăş, dumnealui vrănd mai în urmă aciastă binà a o treci la altă mănă, streină, să nu fii volnic fără di ştirea epitropilor ci vor fi întru acè vremi; di carii s'ar îndatori mai bine sfănta bisărică di a cumpăra acel acaret, ca să nu să înstrainezi din mănă în mănă, răspunzănd banii bisărica mai bine dicăt alţii. Iară, dacă nu va avè bisărica trebuinţi di acel acaret, atunce să fii volnic dumnealui a-şi găsi alt muştereu, însă învoindu-să di iznoavă acel cumpărătoriu cu epitropii sfintie bisărici, cum s'or putè, pentru bezmăn. Şi, pentru ca să să păzască aciastă bună tocmală, s'au făcut doao asăminea zapisă: unul din partea dumisalii la sfănta bisărică şi altul din partea sfintei bisărici la măna dumisale lui chir Manolache. Carele spre cè diteiu (=d'intăiu) săguranţii s'au întărit acist zapis cu pecetea sfintei bisărici şi cu iscălitura noastră.

Gheorghii po[tropop]. Ioniţă Popa, staroste de blănari.

Eu Dabije, ipitrop. Gheorghi Schipor, ipitrop. Filip Necşoi, ipitrop.

Şi eu psaltul Iordachi am scris acist zapis cu zisa [a]mănduror părţilor.

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoșani*, pp. 25-6.)

LXXI.

1825.

Adică eu Toader Hăulică şi Ioniţă Braşoveanu, dulgheri, încredinţăm cu zapisul nostru la cinstita mîna dumisale cuconului Gheorghi Oprişan

biv Vel Paharnic precum să să știe că ni-am tocmit cu dumnealui ca să-i facem toți lucrul trebuincios a cherestelii la casili ce faci dumnealui aici în tîrgul Bîrlad pi locul celor vechi; adică : pardosala pi gios, ferestile cu toati celi trebuincioasă, ușîle cu două canaturi, podul să-l facimu bagdadii; coperemîntul să-l clădim după rînduială și să-l și șindilim, făcînd pi din deal șandramà și umblători, precum sînt la Banu Condurachi; pe supt strașînă să avem a li face turà. Și în scurt tot lucrul cherestelii cît va trebui la casă avem să-l facem noi, după plăcere și voința dumnealui. Deci sîntem îndatoriți a ni apuca la lucru și să stăm pără li vom da gata cu toati celi trebuincioasă; și să aibă a ni da plată trei suti șăptizăci lei, și patru chili păpușoi și doăzăci vedri di vin și trei vedri di brănză. Și spre 'ncredințare ne'm pus numile și degitile; iar, cînd, di nipurtarea noastră di griji, di să va întîmpla vre-o zmintială, toată acè păgubi noi avem să o răspundem.

1825, Fevr. 20.

Eu Toader Hăulică, adiverez.

Eu Ioniți Brașovanu, adiverez.

La facire acestui zapis am fost și eu față și sînt martor: Gheorghi Mașcu Pah[arnic].

(Antonovici, *Documente bîrlădene*, p. 294.)

LXXII.

1825.

26 Octombre 1825. Starosteli Ioniță Popa, cu toată breasla, Ion (?) Dabije ipitropu, Ghiorghi

Schipor ipitrop, Filip Necşoi ipitrop (hotărăsc pentru casa cu bezmen a Dobriţei, văduva lui Teodor Razu), în mahalaoa Târgu-Nou, din dosu casăi lui Gheorghie Botezatu, ci să megieşăşte de spre Răsărit cu Pavel Harabagiu, iară de spre Amiiazăzi de faţă cu drumul Hotinului, ce de vechi se numeşte, însă di spre Apus tot cu locul Sfântului Proroc Ilie, şi fundul di spre Miiazănoapte iarăşi cu alt loc al sfintei beserici, ce-l are de cumpărătură. (Tot aşa trecerea la alt proprietar trebuie să fie cu voia epitropilor; nedîndu-se bezmenul pe trei ani întregi, biserica va luà ea „benaoa", despăgubind. Actul e întărit cu pecetea bisericii).

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoşani*, pp. 26-7.)

LXXIII.

1825.

Adică eu, Toader dulgheriul, cari mai gios îmi voi pune numili şi degitul, încredinţăz cu această scrisoare a mè ce dau la cinstită mîna dumisale Saftei Sturza Spătăreasa precum ştiut să fii că din banii călfiei ci am avut să eu pentru Sfîntu Spiridon, am luat 205 lei, di am plătit şi eu pe la meşterii ci au fost tocmiţi di mi-au lucrat agiutor la bisărică. Şi, pentru ca să fie ştiut că aceşti bani i-am luat din hacu mieu, am dat dumisali acest zapis, rugînd pi scriitor di mi-au pus numile, şi eu am pus degitul spre siguranţie.

825, Oct. 28.

Eu Toader Hăulică adeverez.

Şi eu am scris cu zisa numitului Toader, şi am iscălit: C. Hagi-Iordachi.

(Antonovici, *Documente Bîrlădene*, I, pp. 277-8.)

LXXIV.

Braşov, 7 August 1828.

Ioan Pop, zograf (către fiul său Costandin, în Făgăraş). Acuşa lucrăm în bisarica din sus, la catretă.

(Studii și documente, XII, p. 213, no. LXXI.)

LXXV.

1830.

19 Mart 1830, „Gheorghi Schipor, ipitropu, Ionică Popa starosti, Filip Necşoi" arată că preotul lor, Ioan, „şezînd întru o chilie di a bisăricii, ci să află în ţănterim, şi fiind forte învechită şi stricată, au venit la noi cerşind pentru ca să să mai mirimitesască cele trebuincioasă într'ănsa, pentru odihna Sfinţii Sale", ceia ce i se îngăduie pe banii lui. Aceiaşi iscălesc şi actul pentru cedarea de loc către „chir Dumitrache Zgărcea blănariu".

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoșani*, p. 27.)

La 1830 se face însă un astfel de contract și cu „Haim Iuftariul sin Herșcu Jidovul, din Botoșăni". La 1836 „Costandin Iaș[a]nu, ipitrop", încheie un asemenea act cu „Iancu Cușmari".

LXXVI.

La anu 1832, am fost noi cu dulgherie la Craiova, şi am lucrat la mănăstire la Sfănta Troiţă, la

acoperiş, şi dumnealui Sărdariu Aman, epitropu mănăstiri, ne-au dat voe să bem în credinţă, şi măncare ce ni s'o trebui de la [Mihai] cărciumariu şi Iona soţiia lui. Şi au şi chiemat dumnealui Sărdariu pe Mihai Cărciumariu ca să ne dea în credinţă ce ni s'o trebui. Dară la ispràveniia lucrului ne-au închis cărcimariu la poliţie pentru taleri 36, ne-au tras la poliţie, care făcusăm datorie pe vin şi măncare. Şi dumnealui Sărdariu ne-au scos de la poliţie şi ne-au socotit, şi ne-au oprit acei bani, mai sus arătaţi, bani ai cărciumariului.

Şi pentru adăvărată credinţă ne-am iscălit mai jos ca să să crează. Şi, neştiind carte, rugai pă scriitorul de ne-au iscălit. Iară noi am pus degetu în loc de pecete, ca să să crează.

Eu, Dinu Şerdoiu (?), dulgheriu.
Eu, Dumitru Stăvariu, dulgheri.
Eu, Ghiţă Istratie, dulgheri.
Eu, Drăguţă, dulgheri.
Eu, Dincă, sătean, martor.

(*Corespondenţa lui Dimitrie Aman*, pp. 142-3, no. 31.)

LXXVII.

Cătră cinstita Eforie a tîrgului Botoşani.
De la breasla lăutarilor din tîrg Botoşani.

Plecată jalobă.

Cu supunere facem cerere cinstitei Eforii, noi breslaşii lăutari de aici din oraş Botoşanilor, că acum de cînd au lipsit stărostia dintre noi, ce

purta ocîrmuirea noastră a tuturora, au lipsit unirea noastră şi alişverişul dintre noi, cît şi a cutiei bisericei unde sîntem închinaţi, şi pena cutiei bisericei unde sîntem închinaţi. Şi pensă facem plecată cerere cinstitei Eforii, ca să binevoiască a face alegere dintre noi, pe care se va găsi de cuvinţă, şi să ni se puie un staroste după cum şi în Eşi şi în alte tîrguri s'au pus, ca să nu umblăm tot besmetici ca albinele fără de matcă, să se urmeze precum s'au urmat din învechime, să fim folosiţi şi noi şi sfînta biserică unde sîntem închinaţi. Şi pentru această punere la cale va rămînea în veşnica pomenire d-voastră. Şi care va rămînea staroste să aibă a da în folosul casei, în bani cît se va putea.

1836, Septemvre 15.

Eu Petrache sin Niţă, Sucevean, adeverez.
Eu Vasile Buiuc, adeverez.
Eu Ion sin Niţă Sucevean, adeverez.
Eu Iordachi Strahotin, adeverez.
Eu Anastasă sin Toader, adeverez.
Eu Gheorghe Sărăcuţu.
Eu Gheorghe Bortă.
Eu Gheorghe Buiuc.
Eu Lupul Buiuc.
Eu Fandole Gheorghe, cobzar.

(Revista *Ion Neculce.*)

LXXVIII.

1837.

Contract

Prin care gios iscăliţăi calfele de pietrari, anume Constandin sin Iordache Pietrariu şi Ilie

Ciobanu, facem ştiut că ne-am alcătuit cu dumnealor epitropii besericii Sf. Proroc Ilie, de aice, din Botoşani, ca să zidim beserica din nou, după cuprinderea condiţiilor gios însămnate, adecă:

1-iu. Oltariul să fie lumina în lung de trei stînjîni gospod.

2-le. Lumina besericii, lungul de patru stînjîni gospod, asăminea şi tinda, unde are să fie cafasu, lungul tot de patru stînjîni gospod, iară, mai cerînd trebuinţa a să mai lungi de doaî sau şi trei palme, noi ne îndatorim a o lungi.

3-le. Lărgimea besericii afară de lumina, lumina la mijloc, unde avem a face un turn boltit, să fie pre cît să află beserica Vovideniia de aice, adecă oltariul şi tinda unde are să fie cafasul, iară trupul besericii la mijloc, pre cît să va socoti de larg, pentru tărimea turnului, bez clopodniţa care iaste, supt care ne îndatorim a face şi o băşcuşoară în pămînt pentru oasele ctitorilor, precum să află şi la Vovideniia, osăbit şi pentru apa botezului.

4-le. Trupul besericii are să fie de înnalt cinci stînjîni gospod, iară turnurile pre cît să socoţi înălţimea şi lărgimea lor, stricîndu-să clopodniţa pănă unde va cere trebuinţa, şi de acolo să să pornească zidirea din nou, ca să vie potrivit cu celălalt turn.

5-le. Boltitura unde stau cîntăreţii să fie adusă ca la Ospenia, făcîndu-să pe din afară stîlpi, ca la Vovideniia, însă mai groşi, şi, de va cere trebuinţa, şi mai mulţi, ca să fie pre cît să va putè mai înpodobit, atît pe din afară, precum şi înlăuntru.

6-le. Pardosala piste tot i podul stranelor, precum şi pridvorul, să le facem precum să află la beserica Ospeniia. Pentru cari acest lucru cuprins mai sus au să ne dei dumnealor epitropii doaozăci mii lei, şi altă nimică. Din care am priimit arvonă una mie cinci sute lei, iară ciialalţi bani au a ni să plăti de fieştecare stînjăn ce vom zidi de la temelie în sus tot cîte una mie cinci sute lei; iară rămăşiţa banilor să ni să dei precum să va vidè sporind lucrul turnurilor i a altora ce sîntem mai sus îndatoriţi, precum şi cîţi salahori vor trebui, sau pietrari şi dulghieri pentru acoperîmînt şi pentru orice lucru dulghieresc şi pietrăresc, afară de strane, tot din suma banilor doîzăci mii lei mai sus arătaţi au să să plătească, fără a mai supăra pe nimene întru nimică, datori fiind dumnealor epitropii numai materiialul trebuitori a-l da, şi a nu ne face noaî sminteală, căci atuncea nu vom putè fi învinovăţîţi.

7-le. Acoperemîntul trupului besericii are să fie cu şîndilă, iară turnurile cu scînduri pentru tinechè, nefiind noi datori a plăti tinechegiilor, ce numai pentru lucrul lemnului.

8-le. Incepirea lucrului ari să fie a doa zi după Dumineca Thomii viitoare a următoriului an, cînd atuncea avem tot cu a noştrii salahori a o strica pe aciastă veche beserică şi a înnainti lucru cu cît să va putè mai grabnic, stăruind unul din noi din calfe nelipsît pănă la săvîrşire lucrului, iară, cînd va cere trebuinţa, şi amîndoi să stăm şi să nu lăsăm lucru pănă cînd însuşi dumnealor epitropii vor zice ca să stăm.

Iară vadè am pus spre a se găti beserica trei ani. Dar, fiind la putinţă şi înlesnire de toate, să o gătim în doi ani. Iară, cînd noi am face vr'o sminteală sau stinghireală lucrului, ori cînd nu vom face lucru bun, temelnic şi pre cît să va putè mai înpodobit, atuncea noi să fim în răspundere cu averile noastre, de unde să să poată despăgubi beserica. Şi pentru siguranţie de spre amîndoao părţîle s'au făcut doaî asăminea contracturi, iscălite de înbe părţîle, care, de a-şi avè tăriia lor, după cererea noastră ce am făcut în scris, s'au încredinţat şi de cătră cinstita judecătoriia ţinutală.

1837 (?), Apr. 8, Botoşanii.

Costandin calfa, săn Iordachi Chetrar, răspunzător.
Eu Ilei calfa Cioban, răspunzător.
Panaite Theodor am fost faţă.
Ioan Iconom am fost faţă.

Isprăvniciia Botoşanii.

Şi, di faţă viind iscăliţii mai sus, şi arătând că cu bună priimiri au dat acest contract, după ceriria ci prin jalbă au făcut, să adevereşte şi di cătră isprăvnicie.

(Iscălitură.)

No. 5.907. 1837, Iunii 20.
Masa (sic).

(Iscălitură.)

(Pecete cu „Prinţipatul Moldavviei, Isprăvniciia Ţînutului Botşanii, 1834".)

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoşani*, pp. 28-9.)

LXXIX.

1834, Iunie 20.

Unindu-ne și noi cu socotința iscăliților epitropi, să întărește și cu a noastră iscălitură spre a-ș avè urmare întocma.

No. 350.

Veniamin, Mitropolit Moldaviei.

Mai gios iscălițăi isinaful (sic) blănarilor, din preună ctitori și epitropii bisericii Sfănt. Proroc Ilii din orașul Botoșanilor, facem știut prin acest înscris ce-l dăm Sfinții Sale părintelui Ioan Sachelari ce să află slujitori la aciastă biserică, pentru că 'i s'au dat o bucățică de loc în țintirimul bisericii, într'un colț, lăngă poartă, unde și mai înainte din învechime au fost o chiliia. Care loc cuprinde în măsura așa: începăndu-să din drumul cel mare, din spre Răsărit, și mergănd în lung spre biserică, unsprăzăci stănjăni gospod, și de acole de spre biserică pănă în gardul ogrăzii Peiului spre Amiiazănoapte sănt șapte stăjini, doo palmi, și de spre Asfințit, alăture cu gardul Peiului, pără în drum, zece stănjini, iară de spre Apus, alăture cu drumul, pănă unde s'au început a să măsurà, șasă stănj. pol, închiindu-să întru aceste patru măsuri toată stare locului. Pre care loc i-am dat noi ca să-și facă casă, iară cu următoriul chip, adecă: fiindcă numitul sechelari, de cănd să află slujitori bisericii, au aratat mai multă osărdiia în rănduiala slujbei sali, precum și astăzi, nefiind psalt, îl avem și căntăreți la strană, fără de a i să da vre o leafă, ci numai din a sa bună voia; osăbit

mai văzundu-l că să sileaşte sfătuind şi îndemnând pre unii şi alţăi, cu care chip au şi făcut câteva lucruri pără acum spre podaba sfintii bisericii,— deci aceste văzându-le, am găsăt de cuviinţă aşa ca, făcându-şi casă pe acest loc, să lăcuiască într'ânsa cât va fi în viiaţă, asămine şi urmaşăi Sfinţii Sale, dacă va fi vre unul slujitori bisericei preut, şi fără să plătească ceva. Iară, dacă niciunul din fii Sfinţii Sali nu va întra în rănduiala bisericească, şi trebuind bisericei casa, socotindu-să să i să plătească, şi va rămânè a bisericii. Iară, de nu, să aibă a să înînvoì de isnoavă, pentru bezmet (sic), precum să va găsă di cuviinţă. Iară pentru mai bună siguranţii a Sfinţii Sale urmează ale noastre iscălituri, întărită şi cu pecete bisericei.

1834, Mart 26.

Costandin Iaşanu, ipitrop breslei.
Ştefan sin Hriste staroste.
Şerban Popovici.
Ionică Radul.
Toderaş Sărghevici.
Ioan sin Filip, Polonic.
Vasile Văntu (?).
Gheorghi Lupoiu.

Ioan iconom, protopop Botoşani.

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoșani*, pp. 30-1.)

LXXX.

Botoşani, 14 Maiu 1837. (Gheorghe Rotarul se îndatoreşte faţă de Luca Goilav:)

Să lucrez eu la odăile dumisali, cu herăle mele, la lucru rotăresc..., di obşti, cu sălinţă, anul întreg, afară de sărbătorile cele mari, praznice şi Duminici.

(Va lua 200 de lei) şi patru mănzaţi ce voi aduci, a mele, la odaia dumisali, are să-m ţie cu ernaticu şi cu văraticu, şi să-m mai dei pei di oae şi ciubote, o păreche noă şi odată să le şi căputeze, iar alta nimică.

(Iea arvonă 117 lei. Anul începe cu lucrul.)

Şi pentru ştiinţă am pus munile pe sfănta cruce, în loc de iscălitură.

(*Studii şi documente*, VII, p. 149, no. 115.)

LXXXI.

1837.

Mai gios iscăliţii Şolţ şi Franc Fatiriu, mecanici, adeverim prin această scrisoare a noastră ce dăm Svintei Mitropolii a Moldaviei ca să să ştie că ni-am alcătuit ca să acoperim bisărica şi clopotniţele, turnurile bisăricii ce împreună din nou să zidesc în Sv. Mitropolie, întocmai după planul ce ni să va propune de către d. arhitectonul Fraivalt şi a săvîrşi tot lucrul de teslărie ce are a mai urma de acum înainte la trebuinţa aceştii bisărici, precum facere de şcheli, unelte mecaniceşti pentru rădicări de greutăţi, precum pentru clopote şi altele asămine. Stăruind însuşi noi şi la rădicatul clopotelor cu toată privigherea ca să nu să întîmple vre-o primejdie (de care să ferească Dumnezeu). Şi pentru osteneala noastră şi a oamenilor noştri să ni să dè 11.000, adecă unsprăzece mii lei, din carii

am şi primit acum înainte 2.000, adecă doă mii lei, iar ceialalţi să ni să dè rînduri, rînduri, precum vom merge înnainte cu lucrul şi precum va urma trebuinţa, iară istovul, după săvîrşirea a tot lucrul. Osăbit de aceşti bani ni să va mai da şi leafa ce am avut pănă acum, adecă mie, lui Şolţ, cîte trei sute cincizăci lei pe lună, şi lucrătoare şi nelucrătoare, iară mie, lui Franco Fatiriu, cîte trii sute lei numai pe luna lucrătoare. Cu această tocmală luînd asupra noastră tot lucrul bisăricii atingătoriu de lemnărie şi de rădicarea clopotelor şi de altele asămine mecaniceşti lucrări, ne îndatorim a fi următori întocmai, neîngrijăndu-să mai mult Svînta Mitropolie de a-şi tocmi teslari pentru bisărică. Şi spre siguranţie am dat chizăş pentru noi pe dumnealui arhitectonul.

1837, Avgust 16.

Şolţ Franco Fatiriu. G. Freivald.

(Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldovei*, p. 55.)

LXXXII.

1. Pentru acoperemîntul bisericii şi doă coifuri care tot cu scînduri înjghebate au să să acoperă după maneru trebuincios, şi cu şuruburi greli lei 8.500.

2. Pentru turnurile cele de înapoi, la acoperit cu scănduri geluite şi înjghebate lei 4.120.

3. Pentru scaonul şi aşăzământul unde au să să aşază clopotele Lei 1.315.

4. Pentru calupurile care noi avem a le scoate, cum şi scănduri de desupt, la care este cu primejdia vieţii a le scoate lei 1.430.

Soma: lei 15.365.

Şi la tot lucrul scoaterii calupurilor şi a scăndurilor pănă, în sfărşit ni să vor da oameni spre agiutoriu de la Mitropolie cîţi va cere trebuinţă.

(Aliniatul din germană:)

1. Pentru coperişul bisericii cu altar şi... 6.500.
2. Pentru acoperitul a patru turnuri 3.200.
3. Pentru 2 clopote... la un loc 1.000.
4. Pentru *Pritsche* cu arc 900.

11.600.

837, Avgust.

(*Ibid.*, pp. 55-6.)

LXXXIII.

1839. [Chiojd.]

Insămnare de căte ocă de lănuri am primit la Ploeşti şi căte feluri, precum în jos să arată, 1838, Dechemvrie 16.

Stacojiu 3.
Verde prăzuliu 2.
Verde închisu 2.
Cafeniu 2.
Albastru 1.
Bortocaliu cu cărmăz, o ocă lei 11....

Ghenu Boiangiul.

Aceste lănuri stacojii să le aliagă care sănt bune, şi alealalte să ni le trimeată îndărăt: care nu eu plăcea din stacojii, să le văpsescu al doilea. Şi banii au primit toţi: lei 59,20.

Ghenu Boiangiul.

1839, Ghenar 28.

(*Revista Istorică*, II, p. 158.)

LXXXIV.

Făgăraş.

1841, la 21 de zile, noi bătrăni am judecat pe .Ioan Toflea, pentru căce au zis la meşterleghinu de la Vasile Alutan: „hoher", şi, aşa stănd de faţă înaintea noastră, şi aşa Ioan Toflea n'au putut arăta pe acel meşterleghiu de hoher, s'au hotărăt că Ioan Toflea s'au bireşăgăluit de 3 f., şi s'au mulţămit pe aciastă judecată.

(*Studii şi documente*, XII, p. 216, no. XI.)

LXXXV.

1842.

Printr'acest înscris încredinţăm noi supt-iscăliţi pă dumnealui Clucerul Costaiche Glogoveanul ca să fie ştiut că din a noastră bună voie ne-am tocmit cu dumnealui ca să-i facem o biserică din nou la propietatea dumnealui Prunişori din sud Mehedinţi, după chipul următori:

Adecă: faţă de lungime biserici să fiie de şapte stînjini şi şapte palme domneşti, şi lăţimea ei de trei stînjini şi doă palme domneşti, adîncimea zidului în pămînt să fie de patru pal-

me domnești și în grosime de patru cărămizi, și tot asemenea din fața pămîntului să va urmà cu zidirea, într'aceiași grosime, pănă la isprăvirea brîului de supt ferestri, iar, de aciia în sus pănă supt streșină, să să scază o cărămidă, și să rămînă de trei în zidire. Innălțimea zidului, din fața pămîntului, bez temeliie, pănă supt strașină, să să socotească de trei stînjini; tîmpla să o avem a o lucra după chipul ce am făcut dumnealui cunoscut, adecă ușa cea din mijloc cu doă canaturi, precum și celelalte doă din dreapta și stănga să fiie băgate mai înlăuntru altariului; iar unde stau icoanele cele înpărătești să fie tote afară, cu cotitură în lăuntru bisericii. Grosimea zidiri tîmpli să fiie de o cărămidă și jumătate, și înnălțimea tămpli pănă supt cerc.

Iar lucrarea supt învăliși din lăuntru biserici să avem a o săvîrși, la mueri și la bărbați, de gard de nuele și tăvănit; și forma tavanului, de amîndoă părțile, în lungimea biserici pănă la tîmplă să fiie obădat și numai prin mijloc să fiie drept. Iar înlăuntru altariului să avem a face boltă peste tot, de cărămidă temeinică. Ușile, fereștile, cîte sînt a să face, să avem a le săvîrși, după cum ni să va arăta atunci că este plăcerea dum., adecă fereștile de-asupra să fiie boltite. Ușa cea mare a întrări în biserică să fiie largă de opt palme și lată de o jumătate stînjin, lucrată pe din afară, căptușită cu ciubuce. Iar, dintre celelalte trei ale tîmpli, doă să fiie sadea și trase bine cu broasca, ca să fiie netede și, de lungi, tot de opt palme. Iar cea din mijloc să fiie cu doă canaturi și lucrată bine, după cum cere

cuvinţa. Turla să avem a o face de lemne groase şi bine încheete, şi să fiie făcută în opt muchii, la fieşcare parte să avem a face şi cîte o fereastră în lungime de şasă palme şi lărgimea de o palmă şi jumătate. Acoperişu să fiie cu şindrilă de brad şi prăştită, cîte patru la bătut. Inlăuntru în biserică, unde să ceteşte Evangheliia, de deacon, să avem a lăsa trei grinzi, precum şi afară, de asupra uşi, iarăşi asemenea trei.

Pentru toată dar această clădire dumnealui Cluceru Costache Glogoveanu să aibă a ne da toate materiialurile trebuincioasă şi salahori, precum şi cîte alte vor mai fi trebuinţă, pănă la ei desăvîrşire, şi, pentru meşteşugul lucrului nostru, după tocmeala ce am făcut, să aibe dumnealui a ne da lei 6.3000, adecă lei şasă miie şi trei sute, care aceşti bani ni să vor răspunde de dumnealui treptelniceşte, potrivit cu înnaintarea lucrului. Pă lîngă care să ni să mai dea şi trei sute ocă făină de grîu, trei sute ocă mălai, şaizăci ocă fasule, o putină de cinzăci ocă brănză, doăzăci ocă sare, zece vedre rachiu, doăzăci vedre vin, cinci miei şi vasăle trebuincioase pentru gătit într'însele.

Iar sorocul începeii la aciastă lucrare este a fi hătărît la 28 Aprilie. Şi, pentru ca să să taie cheresteaoa trebuincioasă mai din vreme, să avem a orîndui pă unul dintre noi, cu ştiinţă, ca să meargă în pădure, a însămna felurimea lemnelor trebuincioasă spre a să tăia şi a să ciopli în patru muchii de cătră oameni dumnealui.

Drept aceia, spre a să păzi acest înscris nestră-

mutat întru toate, am rugat şi pă cinstita suptocîrmuire locală ca să-l adevereze, iar dumnealui Cluceru să aibă a ne da înscris supt a dumisale iscălitură, spre a noastră încredinţare, de suma banilor ce avem a priimi pentru osteneala lucrului nostru, precum şi celelalte lucruri pentru hrana noastră.

842, Martie 26.

Gorghi Sin Marcu.
Vasile sin Raciuv.

(Iorga, *Situația agrară, economică și socială a Olteniei în epoca lui Tudor Vladimirescu*, pp. 346-7, no. CCCCLXXXVIII.)

LXXXVI.

Onoratei isprăv. a Ţînut. Botoşanii.

Iscăliţii breslaşi blănari din acest oraş au statornicite aşezămînturi, atît prin hrisoave de la foştii de mai nainte luminaţi Domni, cît şi de la preosfinţiţii Mitropoliţi, hotărătoare ca nici de cum să să amestece în ea naţii streine, precum Armeni şi Jidovi, care urmare s'au şi păzit ca o sfîntă legiuire. Aceste aşăzămănturi sînt sfinţite cu deosăbită măsură şi de chiar Organicescul Reglement, istorisite la cap. al 3-le a Finansului, litera P, art. 21, 22, 25, 29. Şi azi însă briasla să vede cu totul depărtată de la ocrotiria şi folosul ce-i hărăzesc aceste sfinte aşezămînturi, căci de la o vreme încoace naţiia evreiască, aceia ce mai cu sumeţie să amestică fără îndrituire în toate, s'au nărăvit a întra şi în acest meşterşug, şi întru atăta ş'au întins răul

interes şi vinovatul scop, încât astăzi noi, creştinii patrioţi, am rămas cu desăvărşire înpilaţi, întru o sămţitoare obijduire. Pentru că, prin felurite uneltiri, specularisînd aciastă mesărie, ne strică alişverişul, şi prin urmare să aduce jignire şi chiar dumnezeescului lăcaş cu hramul Sf. Prooroc Ilii, la care aciastă brieslă este închinată şi care numai prin ajutorul său întimpină cele trebuincioasă, neavînd niciun venit.

Aşa dar, fiindcă, prin asămene urmări abusive înpotriva drepturilor hărăzite noă de pomenitele aşăzămînturi, am venit în cea mai dupe urmă înpilare, încăt mai mulţi am rămas întru o vrednică de jelit poziţie, în vreme cînd datoriile noastre cătră Guvern le înplinim fără smintială... *(lipsă.)*

Cinstita Isprăvnicie, pi temeiul hrisoavelor ce avem, cum şi a poroncilor Departamentului din Lăuntru, urmate din vreme în vreme de a nu să îngădui pe nimeni a lucra şi a speculà acest meşteşug, fără de învoiria şi atestaţiia bresliii, nu mai puţin şi din povodul jalobelor ce i-am supus şi la 24 Maiu anul contenit şi la 14 Avgust anul 1851, de şi au poroncit poliţiei de oraş a-i stavili de la asămine uneltiri, însă, după ci înprejurări nu ştim, că, în loc de a să opri pe Jidovi, răul lor scop să lăţăşte pentru că cu necontenire lucriază şi vînd pănă şi în timpul de faţă cele mai însămnate condee de marfă, în urmaria unor asămine mijlociri, cu cel mai adănc respect rugăm pe onorata Isprăvnicie ca să poronciască periorisirea cuvenită a Jidovilor carii lucriază şi specularisăsc acest meşteşug,

prin pecetluiria mărfurilor după măsurile luate în Capitalie, la Eşi, a Armenilor bugasieri i Evrei cuşmari şi croitori i a tuturor acelor, şi chiar şi din creştini, carii nu ar avè învoiria şi atestaţia breslii, carii, pe lăngă alte multe condee de mărfuri, ţăn şi vînd felurite obiecte de blănării,— ca prin asămine măsuri măcar pi viitor să nu fim lipsiţi de dreptul nostru, cu a căriia dărmare, precum am zis, mulţi am venit într'o tristă stare.

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoșani*, pp. 31-2.)

LXXXVII.

Prè-înnălţate Doamne,

Luminaţii de mai înnainte Domni, cărora Ceriasca Pronie li-au hărăzit ocărmuiria acestui hristiianicesc Prinţipatu, ş'au lasat ca un nemuritori monament (sic) bunile fapte, ţintitoare la înfloriria binelui patrioţilor, statornicind priveleghiuri pentru toate întrebuinţările negoţului din lăuntru ţării. Aceste acum să văd mai cu prisosinţă săvărşite, căci, din ciasul ce înnalta Provedinţie v'au chiemat pe Înnălţimia Voastră în strămoşescul Tron al oblăduirii compatrioţilor supuşi, prin o părintiască milostivire şi înţălepciune aţi statornicit măntuitoaria siguranţie a tot binelui şi întemieria fericirii, supt care să umbreşti fieşcare pămintian, nejignind nici aşezămănturile procatohilor Domni. Prè-milostive Doamne! Briasla blanarilor din oraşul Botoşenii are statornicite aşezări, atăt de la foştii mai înnainte luminaţi Domni, căt şi de la priasfinţiţii

arhierei, hotărătoare ca nici de cum să să amestici în ia naţii streine, adică Armeni şi Jidovi. Care urmaria s'au şi păzit, ca o sfăntă legiuire; iar de la o vremi naţiia evreiască, aceia ci cu sumeţie să amestică fără îndrituire în toate, s'au nărăvit a întra şi în acest meşteşug, ce este periorisăt cu îndestule legături. Căci astăzi întru atăta ş'au întins mrejile răului şi viclianului lor scopos, încăt noi, hristiianii pămănteni, am ramas cu desăvărşire înpilaţi, întru o sămţitoare obijduire. Pentru că, prin feliurite uneltiri, ne smomesc calfile lucrătoare, ne înpiedică alişverişul. Din care să aduci struncinare şi dumnezeescului lacaş unde săntem închinaţi şi care, ca fără nicio avere, să îndemăniază de la noi, Şi, într'un cuvînt, cu necuviincioasa lor urmare, pe de o parte să aduci jignire dreptăţilor îngrădite cu luminate domneşti şi arhiereşti aşezămănturi, iar, pi de alta, obştiia breslii, aceia ci au purtat toate greutăţile în folosul Ocărmuirii, într'atăta au înbrăncat, întru căt acii scapataţi şi agiunşi în staria ninorocirilor au cantandisăt a fi cerşitori, din săngură pricina Evreilor, a cărora răutate şi aerului este nesuferită. Aşa dar noi, cu sufletiască dureri, supuind la înţălepciunia Innălţimii Voastre întristaria în care săntem aruncaţi, ne rugăm cu îngenunchere ca să vă milostiviţi a nu ne lasa de batjocura celor răi credincioşi, ce cu îndurare să poronciţi periorisiria lor di aciastă spiculaţie, de la care sănt îngrădiţi şi departaţi cu vechi priveleghiuri, pentru ca prin urmare acelia [să] rămănă întărite şi cu înnalta voastră

bunăvoinţă, să vă rămăe în veci nemuritoare pominire.

La milostiviria Înnălţimii Voastre prè-plecaţi supusă slugi.

(Iorga, *Breasla Blănarilor din Botoşani*, pp. 33-4.)

LXXXVIII.

Copie după jalba breslii Blănarilor şi a Cojocarilor 31 din Tîrgu Romanului.

Lămurindu-ne cum că de către onorata isprăvnicie starostile bresli noastre, Costandin Gheorghiu, ar fi apucat de a răspundi nişte bani ce cu bună învoire şi primirea noastră i să da cîte un 'sfanţic de un nume, la fiecare sferturi, pentru ostinelile ce întrebuinţează la strîngerea banilor Haznelii şi pentru plata unui străjeru, asupra acestii alcătuiri în scris dată de breaslă starostilui nostru nu este contestată de niciunu din noi şi prin urmare nicio reclamaţie nu s'au ivit, apoi aşa precum dumisa starostile remuneraţia de faţă este cu primirea obştii, nici onorata Isprăvnicie nu ne poate impuni vre-o dispoziţie asupra buni noastre voinţi, şi dar noi în jos iscăliţi rugăm pe onor. Isprav. să binevroească a rămînè d-lui starostile scutit de aceasttă cerere, necunoscîndu-l nici cu un ban măcar dator către noi breasla.

1857, Iunie 19.

Constandin sin Lungu.
Ioan Chelariu.
Dumitrache Blaga.
Ioan Lungu.

Neculai Stegariu.
Toader Chirilă.
Ioan Petcu.
Ioan Panaite.
Grigorii Cazina (Cozma?).
Ioan Vasili Mălăescu.
Toader Popa Jecu.
Ştefan Pascalu.
Niculai Simionescu.
Gheorghiu Gălitan.
Dari sin Stefan.
Dumitrie Popovici.
Lupu Gughilţă.
Ioan Stanu.
Costachi Feadera.
Toader Mărlanu.
Ioan Budescu.
Dumitru Chiveru Cojocaru.
Constantin Gălăţanu.

(Sigismund Prager, *Blănăria în trecutul ţărilor româneşti*, Bucureşti, 1906, pp. 128-9, XXXVI.)

LXXXIX.

12 Novembre 1865.

(Invoială pentru 50.000 de bucăţi de şindrilă la Trifoiu, Prahova.)

Şi să i-o aducu la Isvoră, la casele dumnealui, în soroc de astăzi în cinsprîzece zile, însă şindrila să fie în lungime de o palmă şi o scopă, de ale dumnealui, iar, de lată, d'un podu de mînă de a dumnealui, ca să fie plină, grosă, ulucită bine şi făţuită, cuţitoită bine şi să fie dreaptă, să

nu fie sucită, cu preţu de lei treisprezece miia, făcutu şi adusu la casele dumnealui... A nu aduce sminteală maisterului la şindrilitu casăloru ce iaste a să învăli acumu cu această şindrilă...

Ieu Ionu Niţă Pisoi adeverezu, comuna Izvorăle.

Ieu Dincă Petre Băcanu, comuna Văleni, martoru.

(Iorga, *Documente de pe Valea Teleajenului*, p. 81, no. CXIV.)

Adaus

I.

20 Febuar 1765.

Zapisul Ilincăi, preoteasa preotului Ion Zugravu, şi al fiului ei Gheorghe, prin care face schimb cu nepotul său Toader blănariul, dînd o casă din Uliţa Strîmbă din Iaşi, pentru o alta, tot de acolo, din Muntenimea-de-mijloc.

(Bibl. Ac. Rom., 85/CXV ; resumat de d. Iuliu Tuducescu.)

II.

Adecă eu jupîneasa Stanca, soţia răposatului jupîn Părvan boiangiul, dat-am acest adevărat şi credincios zapis al meu la mîna fiului meu, anume Dumitru, precum să se ştie că i-am dăruit o prăvălie de piatră, însă pă locul preoţilor domneşti, din dosul zidului domnesc, să aibă să o stăpînească el şi copiii lui cîţi Dumnăzău îi va dărui, să ne pomenească. Şi, pentru mai adevărată credinţă, am întărit şi cu iscălitura mea în loc de pecete ca să să crează, puindu-mi şi pecetea.

Ghenarie 12, 1777.

Stanca, soţia răposatului Părvan boiangiu, adeverez.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 4236, fol. 128 ; copie a d-lui Iuliu Tuducescu.)

III.

Cu acest adevărat şi credincios zapis al mieu adeverez eu Marica, soţiia de a doao a dumnealui Costandin işlicariul, la măna dumnealui jup. Gheorghie işlicariul precum să să ştie că, luînd dumnealui bărbată-mieu de la numitu işlicar bani şi marfă, care aceşti bani s'au cheltuit la namestiile casii mele, şi rămăine dator tl. 340 şi neavănd de unde a i să plăti banii, avănd eu nişte sfinte moaşte din Sfăntul Haralampie i din Sfăntul Miercurie i din Sfănta muceniţă Iuliiana şi sfăntul mir de la sfăntu ierarh Nicolae, cu bunăvoinţa mea şi prin ştirea Preasfinţii Sale părintelui Mitropolitului ţării (care sfinte moaşte s'au văzut şi de Preasfinţia Sa), le-am dat dumnealui numitului Gheorghie işlicariul drept aceşti bani ce scriu mai sus, să le stăpănească dumnealui cu bună pace, atăt dumnealui, căt şi copii dumnealui. Care aceste sfinte moaşte le-am avut de la părinţii miei. Şi pentru credinţă mi am pus şi degetul în loc de pecete, iscălindu-să şi părinţii clirici, mărturii, rugăndu-ne şi de Preasfinţiia Sa părintele Mitropolitul de au întărit acest zapis şi cu pecetea Preasfinţii Sale.

Dechemv. 14 dni 1777.

Eu Marica adeverez.

Eu Costandin işlicariul adeverez.

Popa Toma schevofilax mărt[urie] i pop Ioan preot mărturie.

Pop. Sima arhon ton eclision [1] mărt.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 635, fol. 4.)

[1] Greceşte: Protopop.

IV.

1-iu Septembre 1779.

Vasile Rugină blănarul vinde cu bezmen trei dughene pe Uliţa Mare din Iaşi lui Isac sin Simion Jidovul.

(Bibl. Ac. Rom, 138/LIX; notiţă de d. Iuliu Tuducescu.)

V.

Cu acest adevărat şi credincios zapis al mieu adeverez eu Gheorghie lumănărariul la condica sfintei Mitropolii dinpreună cu soţiia mea Zamfira precum să să ştie că, avănd între noi netrai şi mare gălceavă, avănd bănuială şi prepunere că ar fi făcut soţiia mea curvie cu Ştefăni, iar, ca să lipsească aceste toate, am dat prindire într'această condică, de acum înnainte să lipsească aceste şi eu să trăescu cu soţia mea, ne mai pomenind nimic de aceste. Şi eu Zamfira dau prindere că de acum înnainte mă voi părăsi şi nu-l voi mai primi în casă, nici vorbă nu voi mai face cu dănsul, ci-mi voi păzi cinstea şi îl voi asculta la cele ce-mi va poruncì şi făr de ştirea dumnealui nu voi eşi din casă. Iar care din noi nu vom fi următori dupe aşăzămănt[ul] acesta, oricare parte va cădea supt vină, să avem a ne pedepsi şi bisericeşte şi politiceşte. Şi pentru credinţa ne-au pus numele şi degetele în loc de peceţi, iscălindu-se şi părinţii clirici mărturii.

Sept. 28 d. 1779.

Eu Gheorghie lămănăraru Sărbul adeverez.
Eu Zamfira soţia dumnealui adeverez.

† Popa Thoma sachelarion mărt., Popa Ioan schevofilax mărt.

† Popa Dimitrie prot. mărt., Popa Bălaş. Popa Stoica prot. mărt.

(Bibl. Ac. Rom., condicele Mitropoliei.)

VI.

Adecă eu Dragul croitorul ot mah. Creţulescului adevărez cu acest zapis al mieu în condica sfintei Mitropolii precum să să ştie că, având fecior mai mic pe Dumitru şi căsătorindu-să, au trăit cătăva vreame amândoi bine, iar, mai la urmă, întrând uriciune între amândoi, au rămas lucrul până au eşit la judecată înnaintea Prea Sfinţii Sale părintelui Mitropolit atât fii-mieu cât şi noru-mea, şi fii-mieu, fiind arătat de om rău şi nechivernisit, şi nevrând nici într'un chip noru-mea să meargă după dânsul să trăiască căsniceşte, puind pricină că nu va căuta-o şi va bate-o făr de vină ca să nu mai şază cu soacră-sa, muma noru-mii, am stătut eu mijlocitor şi dinaintea Preasfinţii Sale părintelui Mitropolitului l-am luat în chezăşiia mea pe numitu fii-mieu, că va trăi bine cu nevasta după cum să cade. Iar, întâmplându-să din pricina fii-mieu a nu avea traiu bun şi dragoste asupra soţii şi va fi pricina dintr'ânsul, atunci să aibu a veni la Mitropolie ca să-l arăt şi să să pedepsească după pravilă. Şi pentru credinţă m'am iscălit numele.

1780, Ghenr. 18.

Eu Dragul croitorul adeverez şi chezaş pe fii-mieu Dumitru. Eu Dumitru adeverez că voi

trăi bine cu soţiia mea Mariia. Eu Mariia soţiia lui Dumitru adeverez că voi trăi bine cu bărbatu.

Fiindcă numitul Dumitru, fii-mieu, pănă acum văz că umblă tot cu fapte necuvioase şi nici în simţire şi întru cunoştinţă nu-ş vine, eu singur, cunoscăndu-l într'acestaş chip, am venit la sfănta Mitropolie şi m'am lepădat de chezăşuirea ce dedesem, şi mai mult a răspunde eu pentru dănsul nu am.

Eu Dragul croitor, adeverez.

(Iscălesc şi clericii.)

(Bibl. Ac. Rom., ms. 623, fol. 90.)

VII.

Eu Păun papugiul Sărbulu i eu Părvan Sărbul cizmariul ce săntem şăzători în mahalaoa Batiştii cu toată casa noastră, şi eu Andreiu cizmariul Sărbul ce săntu şăzători în mah. Silivestrul cu toată cama mea, dăm mărturisanie într'aciastă condică a Sf. Mitropolii în frica lui Dumnezeu pentru Necula Sărbul cizmariul că, fiind el venit aici în Bucureşti cu nevasta lui cea d'intăi anume Hoda, au fostu în lăcuinţă amăndoi ani 13 şi au făcut 4 copii amăndoi, din care unul trăeşte (iar ceialalţi nu), şi, întămplăndu-să moarte numitii neveste la leat 1774, Sept. 14, o au îngropat-o la biserică să (sic) Tărgulu de afară, şi în urmă au mai fostu numitul Necula şăzătoru aici necăsătorit vre-o 5-6 săptămăni şi s'au dus piste Dunăre la satul ce să numeşte Arnăutchioiu, şi acolo s'au însurat şi au

luat pă o nevastă văduvă, anume Rusa, şi au fostu cu dânsa în lăcuinţă numai 6 săptămâni, şi el, voindu a veni iarăşi aici, [ea nu vrea], fiindcă acolò are fete măritate şi feciori căsătoriţi. Intr'acestaş chip ştim şi mărturisim, iar, de să va întâmplă a veni ia aici pentru soţul său, căutând să fie în lăcuinţă cu dânsul, atunci noi să avem a răspunde la orice vom fi întrebaţi. Şi pentru mai adevărată credinţă am iscălit, puindu-ne şi degetele în loc de peceţi.

Eu Păunu Sârbul papugiulu adeverezu.
Eu Pârvan Sârbulu cizmarulu adeverezu.
Eu Andreiu Sârbulu cizmarulu adeverezu.
Pop Toma Sachelarion mărt.
Pop. M. prot. mărt.
Pop Bălaş ipomnimatograf.
Pop. Stoica prot. mărt.

(Bibl. Ac Rom., condicele Mitropoliei Bucureşti.)

VIII.

21 April 1781.

Panaite Pascale Ioanitu, blănar din Iaşi, cu fii, Costandin, Anastase şi Pascale, vinde lui chir Niţul cizmar şi soţiei Ancuţa trei pogoane de vie lucrătoare şi două curături pe dealul Cetăţuii.

Intre marturi: Petre Cifutu, băcal.

(Bibl. Ac. Rom., 7/CXVII ; resumat de d. Iuliu Tuducescu)

IX.

1786, Septembre 21.

Eu, Dinul tâmplaru din mahal. Popii Cozmii, mărturisesc în frica lui Dumnezău că Luni ce

au trecut, în ziua Sfintei Cruci, şezînd afară unde îmi fac o casă, aproape de Căpitanu Vasile, am văzut că au venit Popa Nicolae la casa numitului Căpitan, fiindu-i cumnat, şi, viind şi numitul Căpitan, am auzit gălceavă, şi, mergănd şi eu aproape de casă, am auzit cu urechile zicănd Popa Nicolae cumnatu-său că nu-i aduce de măncare soţiei lui, adecă soru-si, iar pe Căpitanu Vasile l-am auzit zicănd să-şi ia nevasta, iar preotu i-au zis: ia-ţi şi te du unde ştii, numai să trăeşti bine şi să-i aduci de măncare; iar Vasile Căpitanul au zis preotului: nu-ţi caut că eşti preot, ci acum să face lucru dracului. Apoi preotul s'au dus, şi după ducerea preotului au bătut numitul Căpitan şi pă soacră-sa şi pă nevasta lui. Aceasta ştiu şi mărturisesc.

Eu Dinu tămplaru, mărturie.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 637, fol. 282 Vo.)

X.

14 Novembre 1786.

Zapisul lui Ioan Şălarul, fiul lui Manea, şi al lui Manea Brutarul din mahalaua popei Dărvaş pentru a face o biserică de zid în mahalaua Popei Radu lîngă biserica cea veche.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 637, fol. 38; sesumat de d. Iuliu Tuducescu.)

XI.

Incredinţăm noi cari mai jos ne vom iscăli cu acest credincios zapis al nostru în condica sfintei Mitropolii precum să să ştie că, fiind trei ani

de când ne-am luat întru căsătorie, eu văduv şi ia fată mare, şi de atunci am trăit tot cu prigoniri şi cu cuvinte înpotrivitoare între noi, întru care să pricinuia câte odată şi bătae nevestii, şi ia, nesuferindu-să cu acest feli de vieţuire, au dat jalbă la Măriia Sa Vodă, cerând ca să-şi afle dreptatea şi cel vinovat să-şi ia pedeapsa după pravilă, şi orânduit fiind la Preasfinţiia Sa părintele Mitropolitu ca din poruncă să ne judece şi după orânduială era ca să ne scoaţă Sfinţiia Sa părintele protopop la judecată înaintea Preasfinţii Sale părintelui Mitropolit, dar noi, luându-ne seaama, că să nu ni să întâmple la vre unul din noi pedeapsă, dintru care să ni să pricinuiască mai amărâtă vieţuire, am poftit amândoao părţile ca de astă ună dată să facem paci, şi Sfinţia Sa părintele protopop ne-au sfătuit cu cuvinte duhovniceşti şi ne-au învăţat ca să trăim cu dragoste, cu linişte, ca şi alţi oameni casnici şi de cinste, ca să fim plăcuţi şi oamenilor şi lui Dumnezeu. Şi noi, cunoscând că ne este spre binele nostru, am priimit amândoao părţile şi ne legăm într'acest zapis mai întâiu eu a trăi cu nevasta mea bine, să o aibu la dragoste, să-mi fie milă ca şi de trupul mieu. Aşijderea şi eu să fiu plecată şi să-i dau cinste bărbatului ca unui stăpân al casii, să nu mai răspunzu cuvinte aspre şi înpotrivitoare şi ce va aduce în casă să păstrez şi să chivernisesc ca şi alte fămei casnice şi de cinste. Iar care dintre noi nu va păzi legătura zapisului, atuncea ceialaltă parte să facă ştire la sfânta Mitropolie şi Preasfinţiia Sa părintele Mitropolit, făcând cer-

cetare precum să cade, pre carele va afla vinovat, cu anaforà să-l arate la Măriia Sa Vodă ca să-şi ia pedeapsă, după cum va luminà Dumnezeu pă Măriia Sa, să-i hotărască ca să fie şi altora spre pildă. Pentru aceia am întărit cu iscăliturile noastre, puindu-ne numele şi degetèle în loc de pecete ca să să crează. Dech. 3, 1787.

Eu Dumitru Greculah oţetaru adeverez.

Eu Zmăranda soţiia lui Dumitru adeverez.

Eu pop Todorache, tatăl Zmărandii, adeverez.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 639, fol. 6.)

XII.

† Adică eu Ianache cojocaru înpreună cu frate-mieu Costantin Braşoveanul dat-am zapisul nostru la prea-cinstită măna dumneaei cocoani Nastasii precum să să ştie că de a mea bună voe m'am învoit ca să iau pe Neaga întru căsătorie, fiind şi cu voia fraţilor miei, fiindcă nu m'am îndurat a lăsa-o, avănd păcat cu dănsa, ci am priimit-o de bună voia mea, dăndu-mi şi zestre tl. 150 bani gata în foaia de zestre, afară de haine ce are. Din care bani am priimit tl. 100, iar de tl. 50 să aibă mi e-i da după ce mă voiu cununà. Şi pentru mai adevărată credinţă m'am iscălit şi mi-am pus şi degetu în loc de pecete.

1788, Iun. 23.

Eu Ianache cojocar, adeverez.

Eu Costea Braşoveanu, adeverez.

Eu pop. Danciu, mărt.

Eu Costandin măr.

E Vasile, măr.

(*Ibid.*, fol. 5.)

XIII.

26 Iunie 1790. Susana monahia vinde lui Dumitru blănariul, fratele ei, jumătate din dughiana rămasă de la tată, Pavel Stroescul blănariul, în Tîrgul-de-sus, pe uliţa Hagioaei.

(Bibl. Ac. Rom. 63/XCVIII; resumat de d. Iuliu Tudoracescu.)

XIV.

Adecă eu Radu, dărstar, încredinţez printr'acest zapis al mieu spre a fi ştiut că, avănd pă aciastă moşie Brează dintr'acest judeţ Prahova o moară cu o roată şi o dîrstă cu doao roate, după învoirea ce am fost avut cu stăpănii moşii, cînd le-am făcut întăiu, le-am avut supt stăpănire pănă acum. Dar, fiindcă acum s'au cumpărat aciastă moşie Breaza de Măriia Sa prea-luminata Doamna Lucsandra Hangeri, le-am văndut Mării Sale aciastă moară şi dărstă în drept tl. 150, adică o sută cincizeci, cu bună voia mea şi nesilit dă niminea; care bani i-am priimit toţi deplin în măna mea prin dumnealor boeri ispravnici ai judeţului. Şi spre încredinţare am dat acest zapis în care m'am iscălit mai jos şi mi-am pus şi degetul, la numele mieu în loc de pecete.

1799, Ghenar 17.

† Eu Radu, dărstar ot Breaza, vănzător, adeverez. † Costandin Părv[u], martur, Marin Panta i. martur, greceşte.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 26J, fol. 127.)

XV.

22 Ianuar 1799. „Dumitrana văduva, soţiia răposatului Mihaiu, înpreună cu gineri-mieu Anastasiie cojocar i cu nepotă-mieu Vasile", vînd lui „Costea Croitoriul" o prăvălie „în mahalaoa Bălăcianul, pă uliţa ce merge spre hanu Şărban-Vodă", „cu ulicioara ei, în faţa podului, i cu casa ei în dos i cu altă casă în curte şi cu loc, după cum să vede îngrădişul ei, pă locul bisericii domneşti, locul chiriie pă tot anul căte tal. şapte, Care prăvălie făcăndu-o eu de vănzare, am văndut-o eu la un Hagì Pantazi cu zapisul mieu şi iscălit de tot neamul mieu, cu tl. una mie cincizeci. Şi, mergănd eu la vecinul mieu Costea Croitoriul, din preună cu numitu Hagì Pantazi cumpărătoru ca să să iscălească vecinul mieu Costea în zapisul vănzării, dumnealui Costea au pus zapisu după obiceiu în sănu, zicănd că să protimiseşte de vecin şi va să o cumpere. Drept aceia, văzănd şi eu că numitul Costea să protimiseşte, am dat acest credincios zapis al mieu înpreună cu celălalt zapis lui Hagì Pantazi, precum să să ştiie că am văndut prăvăliia aciasta după cum să coprinde mai sus numitului Costii, drept tl. 1.050, pe care bani i-am priimit pă toţi deplin de a mea bună voe, nesilită de nimenea."

„Eu Dumitrana văduva, soţiia răposatului Mihaiu vănzătorul, adeverez."

(Între marturi: Dimcea protopsalt şi Voicul bărbier.)

(Bibl. Ac. Rom., ms. 612, fol. 186 Vo.)

XVI.

Dositeu Ungrovlahii.

De vreme ce întîmplarea cea viitoare iaste nevăzută şi însuş îngerilor necunoscută, numai la Dumnezău sunt toate cunoscute, drept aceia eu Ilinca, soţia răposatului Panait argintarul, aflîndu-mă întru slăbiciune şi temîndu-mă de moarte, am socotit mai întîi, pîn' nu mă cuprinde sfîrşitul vieţii şi pîn' îmi sînt minţile întregi şi sănătoase, să-mi fac diata şi să-mi dovedesc gîndu mieu la epitropii ce-i las, anume Ion Sărdaria i Costandin Enthimul, pentru avutul mieu să chivernisească după petrecerea mea din viaţă după cum în jos arată condeie.

1804, Octomvrie 14.

Una prăvălie cu doaua case i o cămară în mahalaua Scorţarilor, pe locul mănăstirii Sf. Spiridon Vechiu, chiria taleri 6 pe an, o las cumnată-mi Ilincăi să o stăpînească atît dumneaei, cît şi copiii dumneaei şi tot neamul d-lor, însă să se dea taleri una mie în mîna mai sus numiţilor epitropi, îndatorîndu-se a mă căuta pînă la sfîrşitul vieţii mele cu jumătate cheltuiala d-sale şi jumătate de la mine. Afară dintr'aceste să-mi mai fie îndatorată ca după moartea mea, la cheltuelile epitropilor ce vor face, d-sa să aibă a sluji numai cu osteneala pînă la împlinirea de soroace.

Taleri una mie cinci sute sînt la cumnatul mieu Antonie cu zapis, partea ce mi s'au cuvenit de la soţul mieu răposatul Panait.

Cinci sute ce sînt la un neguţător cu zapis i

cu dobînda după nişte mărgăritar al mieu ce l-am vîndut.

Un potir de argint şi un left de aur cu diemenţele ce sînt de la soţul mieu cel d'intîi Nica argintarul, las nepoate-miei Mariei.

Una sută las nepoată-miei Sultanii.

Cincizeci las nepotului mieu Nicolae.

Cincizeci las Preasfinţiei Sale părintelui Mitropolit să mă pomenească.

Patruzeci las Preasfinţiei Sale părintelui episcopului Buzău, fiindcă este să mă îngrop la metohul Preasfinţiei Sale.

Doauăzeci las la cutie.

Doauă sărindare las la Sf. Dimitrie.

Opt sărindare las să le dea unde vor socoti epitropii să mi se facă pogribania şi toate soroacele cu arhierei pînă la împlinire după creştinească lege, iar oricare din clironomii au din judecători, sau din cei bisericeşti sau din cei lumeşti, s'ar ispiti a strica această diată să aibă a da seama la dreapta judecată lui Hristos, Dumnezeul cel adevărat.

Eu Ileana, soţia răposatului Panait argintaru, adeverez.

Ierei Theodosie protopopul, duhovnicul dumneaei, adeverez.

Popa Gheorghe ot Sf. Dimitrie, metohul Buzăului.

Panaioti ierefos efimereos plainiu Dimitriu che metohiu tu aghiu Buzău [1]:

Din porunca Preasfinţiei Sale am mers la

[1] Greceşte: „preot efimeriu al plaiului, al lui Dimitrie (!) şi metoh al Sfântului.

această facere de diată, şi i-am cetit de trei ori din condei în condei, şi zise că cu voia şi zisa dumneaei au făcut-o, fiind şi cu minţile întregi şi sănătoasă, însă făcuse rugăciune ca să se întărească şi de către Preasfinţia Ta, iscălindu-ne şi noi.

Ierei Dimcea hartofilax.

Ierei Ion arhon ton eclision [1], al Buzăului, ce sînt orînduit din porunca stăpîinească la facerea dieţilor, am fost faţă la facerea acestii dieţi.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 612, fol. 72-4.)

XVII.

6 Decembre 1806.

Ştefan Blănariul şi alţii din Huşi vînd o prăvălie lui Costandin Prohirii blănar.

(Bibl. Ac. Rom., 116/LXXI; notiță de d. Iuliu Tuducescu.)

XVIII.

9 Iunie 1808. „Gheorghie cojocariul", vinde „Costii croitoriul" „o prăvăliie cu casa ei din dos şi ulicioară de fraţi (sic), rămasă de la părinţii miei", „schimbu cu o prăvăliie cu casa ei din dos cu dumnealui mai sus numitu jupăn Costea", dînd pe de-asupra 180 de taleri. Care prăvăliie iaste pă uliţa care merge la hanul lui Şărban-Vodă.., şi aciastă prăvăliie a jupănului Costii iaste cumpărată de dumnealui de la dumnei jupăneasa Mariia, soţiie răposatului Ilie croitor, i a fiiului dumnei", în presenţa „Vlădichii Pogonianie, chir Anthim arhiereul, epitropul sfintei

[1] Grecește: Protopop.

mănăstiri Brâncovenii", fiind şi o chirie faţă de mănăstire. „Însă acest schimb de prăvălie iaste numai şi numai pentru odihna mea şi a copiilor neamului mieu, şi volnic să nu fim a vinde aciastă namestie, însuş noi să şădem, şi copiĭ noştri". Scrie Gheorghie dascălul.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 612, fol. 186.)

XIX.

17 Februar 1811.

Dumitru cojocarul din Chişinău vinde o casă lui Iordachi Donici.

(Bibl. Ac. Rom., 64/XXV; notiță a d-lui Iuliu Tuducescu.)

XX.

1814, Iunie 10. Zapisul Chirii, soţia lui Stan, adeverit şi de Vornicia obştiilor, că ea şi cu bărbatul său Stan au fost cumpărat o prăvălie în boiangii, pe care au făcut-o schimb cu Penciul plăpumarul, dîndu-i altă prăvălie a sa mai mică, tot în boiangii, şi, avînd patru fete, au măritat două, de la a cărora măritiş au rămas datoare, cum şi altă fată de vîrstă neavînd cu ce să o mărite, au făcut schimb cu numitul Hristea bumbăcaru, dîndu-i prăvălia ei pe altă prăvălie a lui din mahalaua Sloboziei în podul lui Şerban-Vodă şi adaos taleri 5.650, însă prăvălia ei este cu două caturi i cu pivniţă dedesupt şi cu o plimbare în fund, şi chiria locului se plăteşte la mănăstirea domnească, iar pentru locul din dos la Sf. Mitropolie.

(Arhivele Statului din București, Condica Departamentului de Opt, 7, fol. 32; resumat de d. Iuliu Tuducescu.)

XXI.

Adecă eu Stanco croitor de preună cu soţiia mea Manda dat-am adevărat şi de mare credinţă zapisul mieu la măna dumnealui jupăn Ioniţă Peptănar precum să să ştie că, avănd eu o casă aici în mah. Sloboziia pă moşia dumneaei coconi Joiţi Bănesi Brăncove[n]ci, care loc este cu chirie şi să plăteşte pe an taleri 6 pe an, şi aciastă casă este făcută de mine din temelie, şi, nedăndu-mi măna să o ţiu, findu şi dator, o am văndut-o dumnealui mai sus numitu, cu tocmală bună şi bani gata, drept taleri 700, adecă şapte sute tocma. Care aceşti bani i-am priimit toţi deplin în măna mea. Şi aciastă casă din sus să vecineşte cu Dobriţa văduva, iar den jos cu locul Zărandi. Şi dumnealor să stăpănească cu bună pace de către mine şi de către tot neamul mieu, că am văndut de a mea bună voe cu ştirea vecinelor. La care la acest zapisu au fost şi alţi mahalagii faţă care mai jos să vor iscăli. Şi pentru mai adevărată credinţă mi-am pus numele şi degetul în loc de pecete ca să să creză.

1819, Ghenar 8.

Eu Stancul c[r]oitor vănz. denpreună cu copii, vănzător. Eu Petru sin Stanco, vănz. Eu Manda, soţiia lui S[t]anco. Eu Tănase cioodar mah[alagiu], mart. Eu Frusina sin Staico, vănz.

Şi am scris eu popa Grigorie cu zisa dumnealor, si mart.

XXII.

1824, Maiu 25.

Elena Polcovniceasa are pricină, la Bucureşti, cu Hristea bumbăcaru, că, rămăindu-le o prăvălie în boiangeriile cele vechi, cum şi un Stan plăpămarul avănd alăturea un loc sterp, căruia nedîndu-i mîna ca să-şi facă binà pe dînsul, s'au învoit cu tatul lor de i-au făcut pe acel loc o prăvălie numai cu un cat, şi, drept banii ce i-au cheltuit, să o stăpînească 10 ani, şi, locul lui Stan fiind foarte strîmtorat, au mai rugat pe tatul lor de i-au dat un pas de loc din locul prăvăliilor ca să-şi facă plimbare, şi Stan au dat locul de supt prăvălia lui de ş'au lărgit tatul lor pivniţa. Apoi, murind numiţii amîndoi şi rămîind Chira, soţia lui Stan, văduvă şi cu copii, au cerut voie la un Gheorghe ce au murit, fratele jăluitorilor, de ş'au vîndut prăvălia ei la pîrîtul, întorcînd analogon din cheltuiala binalei".

(Arhivele Statului din Bucureşti, Condica Departamentului de Opt, 7, fol. 32, resumat de d. Iuliu Tuducescu.)

XXIII.

Adică eu cel mai jos iscălit încredinţez cu acel zapis al mieu aici în condica sfintii Mitropolii precum să să ştiie că după jalba ce au dat soţiia mea Catinca Preasfinţii Sale părintelui Mitropolit cu multă pără asupră-mi, în care jalbă din porunca Preasfinţii Sale judecăndu-ne la duhovnicescul departament şi, după cercetarea ce ni s'au făcut, din toate cîte într'acea jalbă să arată, dovedindu-mă vinovat, că adică cu ducerea la ve-

cinu de alăturea, de unde are numita toată bănuiala şi mai vărtos metehirisindu-mă cu chip prost, la care găsindu-mă vinovat, după cum însumi am mărturisit, mi s'au şi dat sfătuire de cucernica judecată cum să urmăm şi o parte la alta sprea cea desăvărşit liniştita petrecere între noi, precum mai jos mă leg. Drept aceia mă leg într'acest zapis că de acum înnainte nu numai o voiu cinsti după cuviinţă, căutăndu-o cu toate cele trebuincioase după petrecere, ce şi voiu avia înpreunare cu dănsa după cum Dumnezeu ne-au înpreunat, părăsindu-mă cu totu de a mă mai duce la acel vecin, de unde făr de a o cunoaşte eu mi să pricinuieşte urăciune şi cu un cuvînt dă toate cele rele ce sînt pricinuitoare de dăzghinare casii. Iar, cănd, înpotrivă, nu voi fi următor, după cum mai sus mă leg, atunci să fiu osăndit cu orice pedeapsă să va găsi cu cale dă către judecată. Şi pentru că voiu fi următor întocmai am iscălit şi am pus degetul în loc de pecete, dăndu şi pă naşi-mieu chezaş la acestea.

825, Iulie 18.

Eu Petre ceaprăzaru ot Broşteni adeverez. Eu Ivan tabac, naşul lor, chezaşi.

Asamenea şi eu Catinca soţiia mai sus numitului mă leg printr'acest zapis că mă voiu purta cinstit, dăndu-i cuviincioasa cinste ca unui bărbat, ascultănd la toate bunele povăţuiri ce-mi va da.

Eu Catinca, soţia mai sus numitului, adeverez.

(Bibl. Ac. Rom., ms. 614, fol. 200.)

XXIV.

25 Februar 1826.

Ştefan făclierul din Iaşi deschide proces cu cumnată-sa Balaşa pentru averea fratelui Panaite Andoniu.

(Bibl. Ac. Rom., 48/XVI; resumaţ de d. Iuliu Tuducescu.)

XXV.

1838.

Nicolae Ionescu, boiangiul, cu familie de cinci suflete, sărăcit, cere o căpitănie de strajă la vre-o barieră din Bucureşti. „Eu, ca unul ce din mica mea copilărie mi-am deschis ochii într'această slăvită casă jărtfindu-mă cu îndestule osteneli ale slujbii mele, nu numai aici în Ţara-Românească, ci şi pîn Ţara Nemţească, după cum este ştiut Inălţimii Voastre".

(Bibl. Ac. Rom., ms. 1734, fol. 457-9.)

Cuvinte de reținut și de explicat

E.

Emanoil (chipul lui Hristos în biserică), *63*.

F.

Folov (pentru folos?), *44*.
Fundament (de tipografie), *20*.

G.

Glaviznă (literă capitală), *21*.
Gujulie (animal cu blană), *53* (46).

H.

Hartă, *71* (63).
Hîrtie, *21*.
Hoher (hingher), *96* (84).

J.

Jețar (zețar), *18*.

L.

Lăturaș (negustor), *54*.
Linguriță (de vărsat litere), *21*.
Lotcă, *36* (29).

M.

Malotea, *53* (46).
Mațolie, *43*.
Maxildar (de căldărărie), *32* (26).
„Mecanici“ (de clădire), *93* (81).

N.

Nalon (la biserică), *75*.
Nasuri (la tipografie), *21*.

O.

Ostrețe (uluce de împrejmuire), *43*.

P.

Pănăchizi (la tipografie), *21*.
Pecete domnească (la tipografie), *21*.
Pelcar meșter tipograf, *17*.
Pietre (de cerneală, la tipografie), *21*.
Pilă (la tipografie), *21*.
Planos (plan), *71*.
Platitera (Maica Domnului de-asupra altarului), *63*.
„Pocor“ (păcură), *21*.
Prăjuliu, e (coloare), *95* (83).
Prăstit, e (șindrilă), *98*.

R.

Rancie (de tipografie), *21*.
Răspetie (crucea de-asupra catapitezmei), *63*.
„Rușină“ (= rășină), *21*.

S.

Savdes (= plăcere), *63*.
Sfîrșituri (culs-de-lampe, la tipografie), *21*.
Sîngeap (blăni), *54*.
Sinopsis („conspect“, culegere bisericească), *15*.

CUPRINSUL

ADAOS.

Autorii scrisorilor și zapiselor după profesiuni

Lectura facsimilelui din Prefață

† Adecă eu Gheorghe Cojocarul scris-am scrisoarea mea la măna diiaconului Radului păcum c'am avot eu o prăvălii pă locul lui, leamnele ale mele şi locul al lui, avăndu noi gălceavă întru noi, s'au trănsu neguțători de ne-au împăcat unulu dă crătră *(sic)* altul. Și eu am dat aciastă scrisore a mea la (la) măna diiaconului păcum că me-au dat lei 15. Că ne-am socotit dănaîntea neguțătorilor dă acum să nu mai aibu treabă cu prăvăliia. Și păntru adăvărată credința am scris eu cu măna mea.

Pis 2 d. Noemv., lt. 7208.

Gheorghe Coj.
Tudor Sărbul mărturii.
† Eu Ilie Cojocar mart.
Cărste Coj. mart.

Eu Dragomir.

Tiparul
așezământului tipografic
„Datina Românească“
din Vălenii-de-Munte

Prețul : lei.